

WSTĘP.....	BLAD! NIE ZDEFINIOWANO ZAKŁADKI.
SŁOWNIK TERMINÓW I SKRÓTÓW.....	8

Czesc I

1. FUNDUSZ SPÓJNOSCI – INFORMACJE OGÓLNE	22
1.1 HISTORIA	23
1.2 PRZYSZŁOŚĆ FUNDUSZU SPÓJNOSCI	25
1.3 AKTY PRAWNE REGULUJĄCE FUNKCJONOWANIE FUNDUSZU SPÓJNOSCI.....	26
1.4 ZASADY FUNKCJONOWANIA FUNDUSZU SPÓJNOSCI	27
1.5 ZASADA „ZANIECZYSZCZAJĄCY PŁACI”	28
1.6 WYSOKOŚĆ DOFINANSOWANIA	29
1.7 POMOC PUBLICZNA	29
1.8 KATEGORIE INTERWENCJI FUNDUSZU SPÓJNOSCI	30
1.9 BENEFICJENCI FUNDUSZU SPÓJNOSCI W SEKTORZE ŚRODOWISKA	30
2. STRATEGIA WYKORZYSTANIA FUNDUSZU SPÓJNOSCI W SEKTORZE ŚRODOWISKA W POLSCE NA LATA 2004-2006	31
2.1 POLSKIE ZOBOWIĄZANIA AKCESYJNE	32
2.2 GŁÓWNE PRIORYTETY FUNDUSZU SPÓJNOSCI W OCHRONIE ŚRODOWISKA W POLSCE.	32
3. MOŻLIWOŚCI WSPÓLFINANSOWANIA PROJEKTU – ŹRÓDŁA FINANSOWANIA WKŁADU WŁASNEGO.....	35
3.1 ROZWIĄZANIA SYSTEMOWE – USTAWY.....	36
3.2. PREFINANSOWANIE I FINANSOWANIE POMOSTOWE.....	38
3.3. INSTYTUCJE WSPÓLFINANSUJĄCE.....	39
<i>NARODOWY FUNDUSZ OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ .....</i>	<i>39</i>
<i>EUROPEJSKI BANK INWESTYCYJNY (EBI) .....</i>	<i>40</i>
<i>EUROPEJSKI BANK ODBUDOWY I ROZWOJU (EBOIR) .....</i>	<i>41</i>
<i>BANK ŚWIATOWY .....</i>	<i>42</i>
<i>BANK OCHRONY ŚRODOWISKA S.A. ....</i>	<i>44</i>
4. PORÓWNANIE FUNDUSZU SPÓJNOSCI Z FUNDUSZEM ISPA.....	46
5. SYSTEM ZARZĄDZANIA FUNDUSZEM SPÓJNOSCI W POLSCE	48
6. PRZEPLYW WNIOSKU WSTĘPNEGO ORAZ WNIOSKU O DOFINANSOWANIE Z FUNDUSZU SPÓJNOSCI	54

Czesc II

1. PRZYGOTOWANIE WNIOSKU WSTĘPNEGO DO FUNDUSZU SPÓJNOSCI	58
2. KRYTERIA WYBORU PROJEKTÓW DO FUNDUSZU SPÓJNOSCI.....	60
2.1. OGÓLNE KRYTERIA WYBORU PROJEKTÓW	60
2.2. SZCZEGÓŁOWE KRYTERIA WYBORU PROJEKTÓW	61

3. PROCES OCENY WNIOSKU WSTEPNEGO	66
3.1. OCENA WNIOSKU WSTEPNEGO PRZEZ WFOSIGW	66
3.2. OCENA WNIOSKU WSTEPNEGO PRZEZ NFOSIGW.....	67
3.3. OCENA WNIOSKÓW WSTEPNYCH PRZEZ MINISTERSTWO SRODOWISKA	68
3.4. KOMITET STERUJACY DLA STRATEGII WYKORZYSTANIA FUNDUSZU SPÓJNOSCI	69

Czesc III

1. PROCES PRZYGOTOWANIA WNIOSKU O DOFINANSOWANIE DO FUNDUSZU SPÓJNOSCI.....	76
2. PRZYGOTOWANIE NIEZBEDNEJ DOKUMENTACJI ORAZ MOZLIWOSCI WSPÓLFINANSOWANIA DZIAŁAN PRZYGOTOWAWCZYCH.....	78
3. DOKUMENTACJA PRZEDSIĘWZIĘCIA	80
3.1. WNIOSEK O DOFINANSOWANIE Z FUNDUSZU SPÓJNOSCI	80
3.2. STUDIUM WYKONALNOSCI	82
3.3. OCENA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO	88
DO WNIOSKU O DOFINANSOWANIE Z FUNDUSZU SPÓJNOSCI NALEŻY DOLAĆCZYC :	88
4. KOSZTY KWALIFIKOWANE.....	89
4.1. ZASADY KWALIFIKOWANIA.....	89
4.1.1. PODMIOT DOKONUJĄCY WYDATKÓW KWALIFIKOWANYCH.....	89
4.1.2. OKRES KWALIFIKOWALNOSCI WYDATKÓW.....	89
4.1.3. WDRAŻANIE PROJEKTU I OKRES JEGO REALIZACJI	90
4.1.4. ZAKOŃCZONE PROJEKTY	90
4.1.5. ZASADA PRZEJRZYSTOŚCI I DOKUMENTOWANIA WYDATKÓW KWALIFIKOWANYCH	90
4.1.6. WYDATEK FAKTYCZNIE PONIESIONY	91
4.2. SZCZEGÓLWE ZASADY KWALIFIKOWANIA WYDATKÓW OKREŚLONE ROZPORZĄDZENIEM 16/2003/WE	92
5. OCENA WNIOSKU O DOFINANSOWANIE Z FUNDUSZU SPÓJNOSCI PRZEZ NFOSIGW, MINISTERSTWO ŚRODOWISKA ORAZ MINISTERSTWO GOSPODARKI I PRACY.....	98
6. OCENA WNIOSKU O DOFINANSOWANIE Z FUNDUSZU SPÓJNOSCI PRZEZ KOMISJE EUROPEJSKA	101
7. DECYZJA KOMISJI EUROPEJSKIEJ.....	102
7.1. ZATWIERDZENIE WNIOSKU O DOFINANSOWANIE W RAMACH FUNDUSZU SPÓJNOSCI	102
7.2. LISTY SPRAWDZAJĄCE DLA PROJEKTÓW INFRASTRUKTURALNYCH KOMISJI EUROPEJSKIEJ	103
7.3. OSTATECZNA DECYZJA KOMISJI EUROPEJSKIEJ	104

Czesc IV

1. PRZETARGI I KONTRAKTY	110
1.1. PODSTAWY PRAWNE UDZIELANIA ZAMÓWIEN PUBLICZNYCH	110
1.2. ROZSZERZONA DECENTRALIZACJA SYSTEMU WDRAZANIA EDIS	112
1.3. KONTRAKTY BUDOWLANE FIDIC	113
2. ZASADY FINANSOWANIA	115
2.1. UMOWA FINANSOWANIA (UF)	115
2.2. ZOBOWIAZANIA	116
2.3. HARMONOGRAMY PŁATNOŚCI	117
2.4. PREFINANSOWANIE I WSPÓLFINANSOWANIE	117
2.5. PRZEPŁYW ŚRODKÓW PIENIEŻNYCH FUNDUSZU SPÓJNOŚCI	118
2.6. PŁATNOŚCI	122
2.6.1. WPROWADZENIE	122
2.6.2. PŁATNOŚĆ ZALICZKOWA	122
2.6.3. PŁATNOŚĆ POŚREDNIA	123
2.6.4. PŁATNOŚĆ KONCOWA	124
2.6.5. PROCEDURA PRZEPŁYWU PŁATNOŚCI	125
3. KONTROLA WDRAZANYCH PROJEKTÓW	127
3.1. OGÓLNE USTALENIA	127
3.2. PODMIOTY KONTROLUJĄCE I ZAKRES KONTROLI	128
4. MONITOROWANIE I SPRAWOZDAWCZOŚĆ	132
4.1. WPROWADZENIE	132
4.2. MONITOROWANIE Z POZIOMU INSTYTUCJI POŚREDNICZĄCYCH	133
4.3. RAPORT KONCOWY	135
5. NIEPRAWIDŁOWOŚCI	136
5.1. DEFINICJA NIEPRAWIDŁOWOŚCI	136
5.2. PODMIOTY STWIERDZAJĄCE NIEPRAWIDŁOWOŚĆ	136
5.3. RODZAJE NIEPRAWIDŁOWOŚCI	136
5.4. SPOSÓB POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU STWIERDZENIA NIEPRAWIDŁOWOŚCI	137
5.5. INFORMOWANIE O NIEPRAWIDŁOWOŚCIACH	138
5.6. PRZEKAZYWANIE INFORMACJI O NIEPRAWIDŁOWOŚCIACH DO KOMISJI EUROPEJSKIEJ	142
5.7. ODZYSKIWANIE KWOT NIEPRAWIDŁOWO WYDATKOWANYCH	143
5.8. KOREKTY FINANSOWE POMOCY FINANSOWANEJ Z FUNDUSZU SPÓJNOŚCI	145
6. SYSTEM INFORMATYCZNY MONITOROWANIA I KONTROLI FINANSOWEJ FUNDUSZY STRUKTURALNYCH I FUNDUSZU SPÓJNOŚCI W POLSCE – SIMIK	146

WSTEP

Cel Podrecznika

Podrecznik został napisany z myślą o beneficjentach Funduszu Spójności w sektorze środowiska w Polsce. Nadrzędnym celem autorów *Podrecznika* było stworzenie praktycznego i uporządkowanego materiału w formie przewodnika wyjaśniającego „krok po kroku” proces ubiegania się o środki z Funduszu Spójności na inwestycje w zakresie ochrony środowiska w Polsce.

Ze względu na liczbę mieszkańców Polska, z chwilą przystąpienia do Unii Europejskiej, stała się obok Hiszpanii, największym odbiorcą Funduszu Spójności. Kluczem do właściwego wykorzystania środków z Funduszu Spójności na rozwój infrastruktury środowiska jest rozpowszechnianie wiedzy na temat procedur uzyskiwania unijnego wsparcia. *Podrecznik* jest skierowany do wszystkich podmiotów, które chcą się ubiegać o wsparcie dla projektów infrastrukturalnych w dziedzinie ochrony środowiska, zarówno do tych, które mają już gotowe projekty (a niejednokrotnie również doświadczenie w korzystaniu z funduszu ISPA), jak również do tych, które są dopiero na etapie formułowania koncepcji.

Główny nacisk w *Podreczniku* położony został na właściwe przygotowanie projektów, umiejętne wypełnienie wniosku wstępnego oraz *Wniosku o dofinansowanie z Funduszu Spójności*, zwanego powszechnie *Aplikacją*. Odpowiednie przygotowanie wymaganej dokumentacji pozwoli na skrócenie czasu poświęconego na kontakty ze służbami administracyjnymi odpowiedzialnymi za rozpatrywanie wniosków oraz w dużej mierze przyczyni się do zakwalifikowania projektu do wsparcia, zarówno przez stronę polską, jak i Komisję Europejską.

Odbiorcy Podrecznika

Założeniem autorów *Podrecznika* było stworzenie przejrzystego opracowania zrozumiałego dla szerokiego kręgu odbiorców. *Podrecznik* przeznaczony jest w szczególności dla podmiotów pracujących nad przygotowaniem wniosków wstępnych oraz *Aplikacji* do Funduszu Spójności. Może on być również przydatny dla konsultantów wspomagających samorządy w pracach nad dokumentacją.

Forma Podrecznika

Podrecznik składa się z 5 części. Trzy pierwsze części przedstawiają drogę, jaką ma do przejścia wnioskodawca od momentu złożenia wniosku wstępnego do momentu akceptacji projektu i otrzymania dofinansowania. Czwarta część poświęcona jest realizacji przedsięwzięcia. Na końcu każdej części zamieszczone zostały informacje na temat najważniejszych instytucji zajmujących się zagadnieniami poruszonymi w danym rozdziale i mogących udzielić dodatkowych informacji na dany temat.

Wszystkie załączniki do 4 części *Podrecznika* oraz akty prawne Unii Europejskiej dotyczące Funduszu Spójności zostały opublikowane na płycie CD stanowiącej piątą część podrecznika.

Opis Podrecznika

Czesc I jest przeznaczona dla wszystkich, którzy chcą posiadać podstawową wiedzę na temat Funduszu Spójności. Zawiera ona ogólne informacje o Funduszu Spójności, spis dokumentów i aktów prawnych regulujących jego funkcjonowanie, kategorie interwencji Funduszu Spójności, możliwości współfinansowania projektów, porównanie z funduszem przedakcesyjnym ISPA, kryteria wyboru (kwalifikacji) projektów do dofinansowania, a tym samym ogólne zasady zgłaszania wniosków.

Czesc II jest przeznaczona dla wszystkich podmiotów, które są zainteresowane złożeniem wniosku wstępnego do Funduszu Spójności. Zawarte są tu praktyczne wskazówki dotyczące przygotowania *Karty Potencjalnego Przedsięwzięcia do Funduszu Spójności*, zwanej również wnioskiem wstępnym. Ponadto, przedstawiony został proces oceny wniosku wstępnego przez

poszczególne instytucje zaangażowane w system zarządzania Funduszem Spójności oraz kryteria wyboru przedsięwzięć na podstawie, których dokonywana jest ocena projektów ubiegających się o wsparcie z Funduszu Spójności.

Czesc III jest przeznaczona dla wnioskodawców, których projekty zostały zatwierdzone przez Ministra Środowiska do przygotowania *Wniosku o dofinansowanie z Funduszu Spójności* (zwanego powszechnie *Aplikacją*) przekazywanego do oceny i akceptacji przez Komisję Europejską. W tej części przedstawiony został proces przygotowania dokumentacji dla przedsięwzięcia, którego uwienczeniem jest wypełnienie *Wniosku o dofinansowanie z Funduszu Spójności*, wymogi dotyczące dokumentów stanowiących załączniki do *Wniosku*, zasady kwalifikowania wydatków, proces oceny *Wniosku o dofinansowanie z Funduszu Spójności* na szczeblu krajowym oraz w Komisji Europejskiej. Załącznikiem do Czesci III jest formularz *Wniosku* wraz z instrukcją jego wypełnienia.

Czesc IV jest przeznaczona dla wnioskodawców, których projekty zostały zatwierdzone przez Komisję Europejską i interesują ich praktyczne aspekty związane z realizacją projektów oraz zarys procedur obiegu dokumentów odnośnie przeprowadzania przetargów i przepływów finansowych. Ponadto w części tej zostały omówione kwestie dotyczące przeprowadzanych kontroli przez odpowiednie instytucje, postępowania w przypadku wykrycia nieprawidłowości, proces monitorowania wdrażania projektów oraz funkcjonowanie Systemu Informatycznego Monitoringu i Kontroli funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności (SIMIK).

Czesc V to zestawienie załączników do wszystkich wcześniejszych części Podrecznika oraz aktów prawnych Unii Europejskiej regulujących funkcjonowanie Funduszu Spójności. Ze względu na objętość tych dokumentów są one udostępnione na płycie CD.

Uzupełnieniem do Podrecznika może być również „**Ogólny Podrecznik Zarządzania i Kontroli Funduszu Spójności**” wydany przez Ministerstwo Gospodarki i Pracy (dostępny m.in. na stronie internetowej – www.cios.gov.pl).

Mamy nadzieję, że dzięki szerokiemu rozpowszechnieniu wśród potencjalnych beneficjentów Funduszu Spójności oraz wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej **Podrecznik dla Beneficjentów Funduszu Spójności** ma szansę stać się podstawowym narzędziem pomocnym szczególnie w procesie przygotowywania projektów w Polsce.

Zespół Redakcyjny

Ministerstwo Środowiska

Departament Integracji Europejskiej

Słownik terminów i skrótów

Termin polskojęzyczny <i>Termin Anglojęzyczny</i>	Objasnienie
1	2
Alokacja <i>Allocation</i>	Przydział środków finansowych z Funduszu Spójności na poszczególne okresy i sektory.
Analiza kosztów i korzyści <i>Cost-Benefit Analysis (CBA)</i>	Procedura oceny celowości realizacji projektu poprzez porównywanie korzyści i kosztów.
Aplikacja do Funduszu Spójności (Wniosek o dofinansowanie z Funduszu Spójności) <i>Application for assistance</i>	Formularz, na którym zgłaszane są do KE projekty ubiegające się o dofinansowanie z Funduszu Spójności. Aplikacja jest przygotowywana dla projektów zarekomendowanych przez Komitet Sterujący, a następnie zatwierdzonych przez Ministra Środowiska. Jest przygotowywana przez Wnioskodawców we współpracy z WFOSiGW oraz NFOSiGW.
Beneficjent końcowy <i>Final beneficiary</i>	Jednostka samorządu terytorialnego, związek jednostek samorządu terytorialnego, spółka komunalna, inny podmiot publiczny, który osiąga korzyści dzięki realizacji projektu.
Certyfikacja wydatków <i>Certification of expenditure</i>	Czynność dokonywana w ramach systemu kontroli finansowej przez instytucje płatniczą w stosunku do operacji finansowych poczynionych przez instytucje pośredniczące. Ma na celu potwierdzenie czy wydatki na rzecz beneficjentów były ograniczone do okresu kwalifikowalności kosztów, realizowane były zgodnie z obowiązującymi procedurami i czy dotyczyły uzgodnionych działań i były zgodne z okresem dopuszczalności kosztów.

<p>Departament Integracji Europejskiej (DIE) <i>Department of the European Integration</i></p>	<p>Jedna z komórek organizacyjnych Ministerstwa Środowiska. Do zakresu działania DIE należy organizowanie i koordynowanie działań Ministra w zakresie integracji z Unią Europejską w powiązaniu z polityką ekologiczną państwa i polityką zrównoważonego rozwoju Unii Europejskiej, w szczególności:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) prowadzenie całokształtu spraw związanych z członkostwem Polski w Unii Europejskiej; 2) uczestniczenie w pracach instytucji Unii Europejskiej; 3) prowadzenie spraw związanych z wykorzystaniem środków przyznanych w ramach funduszy unijnych; 4) przygotowywanie i przekazywanie projektów stanowiska Ministra w sprawie opiniowanych w Ministerstwie projektów aktów normatywnych i innych dokumentów, kierowanych na Zespół Przygotowawczy Komitetu Integracji Europejskiej.
<p>Europejski Bank Inwestycyjny (EBI) <i>European Investment Bank (EIB)</i></p>	<p>Jest instytucja UE powołana na mocy Traktatu Rzymskiego zapewniająca długookresowe finansowanie rozwoju gospodarczego Wspólnoty. Podstawowym zadaniem EBI jest pomoc w usuwaniu dysproporcji rozwojowych, tym samym równowazenie i stabilizacja wspólnego rynku poprzez udzielanie pożyczek i gwarancji kredytów, przyznawanych przez inne banki, które następnie są wykorzystywane we wszystkich sektorach gospodarczych (przede wszystkim w telekomunikacji, transporcie, przemyśle, energetyce oraz ochronie środowiska).</p>
<p>Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju (EBOR) <i>European Bank for Reconstruction and Development (EBRD)</i></p>	<p>Międzynarodowa organizacja finansowa utworzona w 1991, z siedzibą w Londynie skupiająca ok. 50 państw. Celem EBOR jest finansowe wspieranie przemian gospodarczych w państwach Europy Środkowej i Wschodniej (także w państwach byłego ZSRR). Warunkiem udzielenia pomocy jest rozwój demokracji i poszanowanie praw człowieka w danym państwie. Kredyty EBOR mogą być udzielane zarówno rządowi, jak i podmiotom prywatnym.</p>
<p>Fundusz Spójności (Kohezji) <i>Cohesion Fund</i></p>	<p>Instrument polityki strukturalnej Unii Europejskiej, nie należący do funduszy strukturalnych i wdrażany na poziomie wybranych państw, a nie regionów. Jego celem jest wspieranie polityki spójności gospodarczej i społecznej i niwelowanie dysproporcji rozwojowych słabiej rozwiniętych krajów m.in. poprzez budowę wielkich sieci transportowych oraz obiektów infrastruktury ochrony środowiska o dużym zasięgu oddziaływania.</p>

fundusze przedakcesyjne <i>Pre-accession Funds</i>	<p>Srodki bezzwrotnej pomocy finansowej udzielanej przez Unie Europejska krajom kandydującym. Ich najwazniejszym zadaniem bylo przygotowanie tych krajów do czlonkostwa w UE oraz pomoc w wyrównaniu różnic gospodarczych. Do instrumentów funkcjonujących w ramach tych funduszy zaliczone zostały: PHARE, ISPA, SAPARD.</p>
Instrument Przedakcesyjnej Polityki Strukturalnej (ISPA) <i>Instrument for Structural Policies for Preaccession (ISPA)</i>	<p>Instrument finansowy w ramach funduszy przedakcesyjnych, wspierający 10 krajów Europy Środkowo-Wschodniej przygotowujących się do akcesji do UE. Wzorowany na Funduszu Spójności, przeznaczony jest dla dużych projektów inwestycyjnych (powyżej 5 mln Euro). Wsparcie obejmuje działania w zakresie środowiska naturalnego oraz dostosowania sieci komunikacyjnych i transportowych do standardów europejskich.</p>
Instytucja płatnicza <i>Paying authority</i>	<p>Instytucja wyznaczona przez państwo członkowskie w celu przygotowania i przedkładania wniosków o płatności oraz otrzymywania płatności z Komisji. W Polsce Instytucja Płatnicza jest Ministerstwo Finansów.</p>
Instytucja pośrednicząca w zarządzaniu I szczebla <i>Intermediate body I level</i>	<p>Podmiot, któremu Instytucja Zarządzająca lub/i Instytucja Płatnicza delegowała część swoich zadań. W przypadku zarządzania Funduszem Spójności w sektorze środowiska jest nim Ministerstwo Środowiska, w sektorze transportu – Ministerstwo Infrastruktury.</p>
Instytucja Pośrednicząca II szczebla <i>Intermediate body II level</i>	<p>Podmiot, któremu Instytucja Pośrednicząca w Zarządzaniu I szczebla delegowała część swoich zadań. Występuje tylko w systemie zarządzania dla sektora środowiska. Jest nim Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.</p>
Instytucje Pośredniczące III szczebla <i>Intermediate body III level</i>	<p>Podmioty, którym Instytucja Pośrednicząca II szczebla delegowała część swoich zadań. Występuje tylko w systemie zarządzania dla sektora środowiska. Są nimi wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej.</p>
Instytucja zarządzająca <i>Managing authority</i>	<p>Instytucja odpowiedzialna za ogólne zarządzanie i koordynację Funduszu Spójności. Sprawuje nadzór na całości systemu zarządzania i kontroli Funduszu Spójności. Główny partner Komisji Europejskiej odnośnie interwencji Funduszu Spójności. W Polsce Instytucja Zarządzająca jest Ministerstwo Gospodarki i Pracy.</p>
Jednostka sektora finansów publicznych	<p>Jednostka wykonująca zadania publiczne i dysponująca środkami publicznymi, objęta katalogiem art. 5 <i>ustawy o finansach publicznych</i>. Ustawa o finansach publicznych</p>

<i>Public finance sector unit</i>	określa szereg zasad określających funkcjonowanie systemu kontroli finansowej w JFP oraz nadzoru nad gospodarką finansową takiej jednostki.
Karta potencjalnego przedsięwzięcia do dofinansowania z Funduszu Spójności (wniosek wstępny) <i>Potential Project Sheet</i>	Formularz, na którym zgłaszane są propozycje projektów do dofinansowania z Funduszu Spójności. Wniosek wstępny jest oceniany na poziomie krajowym przez WFOSiGW, NFOSiGW oraz Ministerstwo Środowiska. Stanowi główne źródło informacji prezentowanych na Komitecie Sterującym do spraw Funduszu Spójności.
Komitet Monitorujący Fundusz Spójności KM FS <i>Cohesion Fund Monitoring Committee</i>	Komitet jest ciałem monitorującym wdrażanie Funduszu Spójności. W jego skład wchodzi przedstawiciele Komisji Europejskiej oraz strony polskiej - przedstawiciele: Instytucji Zarządzającej, Ministerstwa Finansów, Ministerstwa Infrastruktury, Ministerstwa Środowiska, pozostałych instytucji pośredniczących w zarządzaniu, Podmioty odpowiedzialne za realizację, odpowiedni Beneficjenci końcowi, jak również Międzynarodowe Instytucje Finansowe, w przypadku gdy są zaangażowane w finansowanie danego projektu.
Komitet Sterujący dla Funduszu Spójności <i>Cohesion Fund Steering Committee for Environment Sector</i>	Organ pomocniczy Ministra Środowiska przy wyborze projektów do współfinansowania z Funduszu Spójności. W jego skład wchodzi przedstawiciele Ministerstwa Środowiska, Instytucji Zarządzającej, pozostałych instytucji pośredniczących w zarządzaniu, ekologicznych, organizacji pozarządowych, samorządów.
Kontrola finansowa <i>Financial control</i>	Mechanizmy i środki zapewniające prawidłowe funkcjonowanie procesu gromadzenia i dysponowania środkami publicznymi. Kontrola finansowa obejmuje kontrole zarządczą oraz audyt.
Kontrola na miejscu <i>Check on site</i>	Kontrola prowadzona w zakresie operacji finansowanych przez Fundusz Spójności oraz systemów zarządzania i kontroli, prowadzona w miejscu realizacji projektu.
Kontrola wrywkowa <i>Sample check</i>	Kontrola dokonywana na reprezentatywnej próbie operacji o wartości, co najmniej 15% wydatków kwalifikowanych.
Korekta finansowa <i>Financial correction</i>	Korekta finansowa jest przeprowadzana po wykryciu indywidualnych bądź systemowych nieprawidłowości i polega na anulowaniu całości lub części wkładu Wspólnoty, który może być ponownie wykorzystany, po konsultacjach z Komisją, w ramach innego projektu.
Koszty kwalifikowalne <i>Eligible costs</i>	Wydatki faktycznie poniesione przez Podmiot odpowiedzialny za realizację, przewidziane w Decyzji

	KE i bezpośrednio związane z danym przedsięwzięciem: planowanie i projektowanie, zakup terenu, budowa, sprzęt, zarządzanie projektem, promocja i informacja.
Koszty kwalifikowalne ogółem <i>Total eligible cost</i>	Suma kosztów kwalifikowanych dla danego projektu.
Kryteria konwergencji	<p>Kryteria konwergencji to warunki makroekonomiczne, jakie musi spełnić państwo członkowskie, aby móc przystąpić do Unii Gospodarczej i Walutowej. Są one następujące:</p> <ul style="list-style-type: none"> - roczny wskaźnik inflacji nie może przekraczać więcej niż o 1,5 punktu procentowego średniej stopy inflacji trzech krajów o najniższej inflacji, - nominalna długookresowa stopa procentowa nie może przekraczać więcej niż o 2 punkty procentowe przeciętnej stopy procentowej trzech krajów o najniższej inflacji w poprzednim roku, - deficyt budżetowy nie może przekroczyć 3% krajowego PKB - dług publiczny nie może przekroczyć 60% krajowego PKB, - kurs waluty narodowej przez co najmniej 2 lata musi pozostać w granicach wyznaczonych przez mechanizm kursowy ERM II Europejskiego Systemu Walutowego, tj. nie przekroczyć +/- 15% pasma wahań, co ma służyć wyznaczeniu stałego parytetu w stosunku do euro.
Kryteria wyboru projektów <i>Project selection criteria</i>	Określony zestaw wymogów formalnych i merytorycznych, które muszą spełnić projekty, aby uzyskać dofinansowanie ze środków unijnych. W przypadku Funduszu Spójności kryteria wyboru projektów są sformułowane, w Strategii Wykorzystania Funduszu Spójności.
Kwalifikowalność wydatków <i>Eligibility (of expenditure)</i>	Spełnienie przez wydatki poniesione przez Podmiot odpowiedzialny za realizację warunków określonych w Rozporządzeniu nr 16/2003 z 6.01.2003 oraz Decyzji KE dotyczącej tego projektu.
Monitorowanie <i>Monitoring</i>	Proces systematycznego zbierania i analizowania wiarygodnych informacji finansowych i statystycznych dotyczących wdrażania projektów, którego celem jest zapewnienie zgodności realizacji projektów i programu z wcześniej zatwierdzonymi założeniami realizacji.
Monitorowanie finansowe <i>Financial monitoring</i>	Monitorowanie zarządzania środkami z Funduszu Spójności przyznanymi na realizację projektów, jest podstawą oceny prawidłowości ich wydatkowania.

Monitorowanie rzeczowe <i>Physical monitoring</i>	Monitorowanie postępu realizacji programów i projektów poprzez system wskaźników określonych w dokumentach programowych.
Narodowy Plan Rozwoju (NPR) <i>National Development Plan (NDP)</i>	Dokument programowy stanowiący podstawę planowania poszczególnych dziedzin interwencji strukturalnych, jak i zintegrowanych wieloletnich programów operacyjnych o charakterze horyzontalnym i regionalnym. Zawiera propozycje celów, działań oraz wielkości interwencji Funduszy Strukturalnych i Funduszu Spójności ukierunkowanych na zmniejszanie dysproporcji w rozwoju społeczno-gospodarczym pomiędzy krajem akcesyjnym a Unia Europejska. Na podstawie tego dokumentu kraj wstępujący lub członkowski prowadzi uzgodnienia z Komisją Europejską w zakresie Podstaw Wsparcia Wspólnoty.
Nieprawidłowości <i>Irregularities</i>	Jakiegokolwiek naruszenie przepisów prawa wspólnotowego wynikające z działania lub zaniedbania ze strony podmiotu realizującego projekt, które spowodowało lub mogło spowodować szkodę w budżecie UE, zmniejszenie lub utratę przychodów lub nieuzasadniony wydatek.
Obszar interwencji <i>Field of intervention</i>	Grupa kategorii interwencji, odpowiadająca odpowiedniej sferze działalności człowieka, tj. otoczeniu produkcyjnemu, zasobom ludzkim, infrastrukturze podstawowej oraz działaniom przygotowawczym i promocyjnym.
Ocena oddziaływania na środowisko (OOS) <i>Environmental Impact Assessment (EIA)</i>	Badanie polegające na określeniu, opisie i ocenie bezpośrednich i pośrednich skutków danego przedsięwzięcia dla: człowieka oraz komponentów środowiska przyrodniczego (fauny, flory, wód, gleb, powietrza, klimatu, krajobrazu), oddziaływania między tymi elementami; dóbr materialnych i dziedzictwa kultury; ocena wpływu na środowisko powinna być wykonana zgodnie z prawem polskim i odpowiednimi dyrektywami UE, dotyczącymi ochrony środowiska naturalnego.
Oddziaływanie <i>Impact</i>	Konsekwencje dla bezpośrednich adresatów po zakończeniu ich udziału w projekcie lub po ukonczeniu danej inwestycji, a także pośrednie konsekwencje realizacji projektu dla innych adresatów, zarówno pozytywne jak i negatywne.
Okres programowania <i>Programming period</i>	Okres obowiązywania dokumentów programowych, stanowiących podstawę ubiegania się o pomoc ze strony Unii Europejskiej. Obecny okres programowania to lata 2000-2006.

Partnerstwo <i>Partnership</i>	Włączenie w proces podejmowania decyzji i ich realizacji odpowiednich szczebli władz wspólnotowych i krajowych, jak również instytucji i środowisk regionalnych oraz lokalnych najlepiej znających potrzeby i możliwości swego regionu. Jest to jedna z zasad wdrażania funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności.
Pełnomocnik ds. Realizacji Projektu MAO <i>(Measure Authorising Officer)</i>	Powołany przez beneficjenta końcowego w sektorze środowiska, zatwierdzany przez SUZ; odpowiedzialny za prawidłową realizację dofinansowywanego projektu.
Platność <i>Payment</i>	Określona wielkość środków w ramach pomocy finansowej, przekazywana przez Komisję Europejską instytucji płatniczej na podstawie wniosku o płatność.
Platność pośrednia <i>Interim payment</i>	Płatność dokonywana w trakcie realizacji projektu, stanowiąca określoną transzę (część) środków w ramach pomocy finansowej. Płatność ta jest dokonywana przez KE w celu zwrotu kosztów faktycznie poniesionych przez beneficjentów końcowych i potwierdzonych przez Instytucję Płatniczą.
Platność końcowa <i>Final payment of the balance</i>	Płatność dokonywana po zakończeniu projektu, stanowiąca ostatnią transzę (część) środków w ramach pomocy finansowej i umożliwiająca uregulowanie zobowiązań finansowych ze strony Komisji Europejskiej.
Platność zaliczkowa <i>Payment on account</i>	Płatność dokonywana przez Komisję Europejską na rzecz Instytucji Płatniczej po przyjęciu Decyzji KE i po podpisaniu kontraktu z wykonawcami w drodze zamówień publicznych.
Początek okresu kwalifikowalności <i>Starting point for the eligibility of expenditure</i>	Moment rozpoczęcia kwalifikowalności wydatkowanych środków w danym projekcie do współfinansowania z Funduszu Spójności to data otrzymania przez KE kompletnego wniosku aplikacyjnego. Potwierdzenie tej daty będzie zapisane w Decyzji.
Podmiot odpowiedzialny za wdrażanie <i>Body responsible for implementation</i>	Podmiot odpowiedzialny za realizację projektu, przeprowadzanie przetargów i podpisywanie kontraktów oraz ich realizację. Często jest on jednocześnie beneficjentem końcowym. Podmiot ten powinien być wskazany we wniosku o dofinansowanie w ramach Funduszu Spójności. Jeżeli nie wskazano inaczej tylko ten podmiot ponosi wydatki kwalifikowane.

	<p>W sektorze srodowiska beda to jednostki samorzadu terytorialnego, związki jednostek samorzadu terytorialnego, komunalne spółki prawa handlowego oraz inne podmioty publiczne (np. Regionalne Zarzady Gospodarki Wodnej) lub prywatne. Za Podmiot odpowiedzialny za realizacje nalezy rozumiec również podmiot nie bedacy beneficjentem koncowym, który jest odpowiedzialny za realizacje przedsiwzięcia – przykładowo bedzie to koncesjonariusz. Kazda zmiana podmiotu odpowiedzialnego za realizacje musi byc zatwierdzona przez Komisje Europejska.</p>
<p>Podstawy Wsparcia Wspólnoty (PWW) <i>Community Support Framework (CSF)</i></p>	<p>Dokument przyjetý przez Komisje, w uzgodnieniu z danym panstwem czlonkowskim, po dokonaniu oceny przedlozonego planu przez panstwo czlonkowskie i zawierajacy strategie i priorytety dzialan Funduszy i panstwa czlonkowskiego, ich cele szczególowe, wielkosc wkładu Funduszy i innych srodków finansowych. Dokument ten winien byc podzielony na priorytety i wdrazany za pomoca jednego lub kilku programów operacyjnych.</p>
<p>Polityka ochrony srodowiska Wspólnoty Europejskiej <i>EU Environmental Protection Policy</i></p>	<p>Polityka, której celem jest zachowanie, ochrona i poprawa jakosci srodowiska, przyczynianie sie do ochrony zdrowia ludzkiego, a takze zapewnienie rozważnego i racjonalnego uzytkowania zasobów naturalnych. Polityka ta opiera sie m.in. o zasady:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zapobiegania (prewencji) powstawaniu szkód ekologicznych, - „zanieczyszczajacy placi”.
<p>Poswiadczenie zamkniecia (zakonczenia) pomocy <i>Declaration at winding-up of the assistance</i></p>	<p>Dokument sporzadzany przez niezalezna jednostke–Biuro ds. Certyfikacji i Poswiadczen Srodków z UE i zatwierdzany przez Generalnego Inspektora Kontroli Skarbowej potwierdzajacy prawidlowosc rachunków i poprawnosc systemu zarzadzania i kontroli Funduszu Spójnosc.</p>
<p>Prefinansowanie</p>	<p>Pokrycie ze srodków własnych wydatków kwalifikowanych, których refinansowanie bedzie nastepnie odbywac sie ze srodków Funduszu Spójnosc.</p>
<p>Produkt krajowy brutto (PKB) <i>Gross domestic product (GDP)</i></p>	<p>Miernik produkcji wytworzonej na obszarze danego kraju, który jest suma wydatków gospodarstw domowych na zakup dóbr i uslug konsumpcyjnych, wydatków sektora prywatnego na zakup dóbr i uslug inwestycyjnych, wydatków panstwa na zakup dóbr i uslug oraz salda bilansu handlu zagranicznego.</p>

Pomoc techniczna <i>Technical assistance</i>	Program współfinansujący działania przygotowawcze, oceniające i kontrolne, niezbędne do wdrażania projektów z Funduszu Spójności oraz działania związane z promocją i informacją.
Programowanie <i>Programming</i>	Proces organizowania podejmowania decyzji i finansowania, prowadzony w kilku etapach w celu wdrażania, na bazie wieloletniej współpracy, wspólnych działań Wspólnoty i państw członkowskich dla osiągnięcia określonych celów znajdujący wyraz w przygotowaniu dokumentów programowych.
Raport końcowy <i>Final report</i>	Raport dotyczący udzielonej pomocy, który powinien być przedłożony KE w ciągu sześciu miesięcy od daty zakończenia projektu, zawierający opis wykonanych prac, potwierdzenie, że wykonane prace są zgodne z Decyzją KE, informacje o działaniach informacyjnych i promocyjnych.
Raport roczny dla Komisji Europejskiej <i>Annual report</i>	Raport opracowany przez Podmiot odpowiedzialny za realizację, przekazany przez odpowiednią Instytucję Pośredniczącą do Instytucji Zarządzającej, Instytucji Płatniczej i Komitetowi Monitorującemu Funduszu Spójności. Raport roczny składany jest w ciągu trzech miesięcy od zakończenia każdego roku realizacji projektu.
Refundacja wydatków <i>Reimbursement of expenditure</i>	Zwrot przez Komisję Europejską wydatków realizowanych w ramach pomocy – po ich potwierdzeniu przez Instytucję Płatniczą. Refundacja wydatków dokonywana jest w postaci płatności okresowych.
Sektorowy Urzędnik Zatwierdzający – SUZ <i>(Sectoral Authorising Officer)</i>	Powolany przez Podsekretarza Stanu w MGIP na wniosek Ministra Środowiska, po uzgodnieniu z Szefem Instytucji Płatniczej (SIP). Odpowiedzialny za realizację zadań Ministerstwa Środowiska oraz nadzór prac Instytucji Pośredniczących lub Instytucji Wdrażających.
SIMIK	System Informatyczny Monitoringu i Kontroli Finansowej Funduszy Strukturalnych i Funduszu Spójności w Polsce. Elektroniczna baza danych będąca systemem monitoringu i kontroli finansowej realizacji projektów, administrowana przez Ministerstwo Finansów.
Strategia wykorzystania Funduszu Spójności na lata 2004-2006	Dokument programowy stanowiący ramy programowania Funduszu Spójności na lata 2004-2006 opisujący potrzeby Polski w zakresie ochrony środowiska i transportu oraz określający działania na rzecz wykorzystania alokacji z Funduszu Spójności. Dokument zaakceptowany przez Komisję Europejską i przyjęty przez Radę Ministrów.

Studium wykonalności <i>Feasibility study</i>	Studium przeprowadzone w fazie formułowania projektu, weryfikujące, czy dany projekt ma dobre podstawy do realizacji i czy odpowiada potrzebom przewidywanych beneficjentów; studium powinno stanowić plan projektu; muszą w nim zostać określone i krytycznie przeanalizowane wszystkie szczegóły operacyjne jego wdrażania, a więc uwarunkowania handlowe, techniczne, finansowe, ekonomiczne, instytucjonalne, społeczno-kulturowe oraz związane ze środowiskiem naturalnym; studium wykonalności pozwala na określenie rentowności finansowej i ekonomicznej, a w rezultacie jasne uzasadnienie celu realizacji projektu.
Transza środków <i>Tranche</i>	Rata płatności przekazywana beneficjentowi przez Instytucję Płatniczą.
Wdrażanie <i>Implementation</i>	Realizacja fizyczna projektu. Etap wdrażania następuje po etapie programowania.
Weryfikacja <i>Verification</i>	Działanie podejmowane przez każdy kraj członkowski Unii Europejskiej, mające na celu sprawdzenie skuteczności ustanowionych rozwiązań w zakresie zarządzania i kontroli w sposób gwarantujący prawidłowe wykorzystanie funduszy Wspólnoty.
Wniosek wstępny	patrz: <i>Karta Potencjalnego Przedsięwzięcia do dofinansowania z Funduszu Spójności</i>
Wniosek o dofinansowanie z Funduszu Spójności	patrz: <i>Aplikacja do Funduszu Spójności</i>
Wniosek o płatność <i>Payment application</i>	Wniosek kierowany przez Instytucję Posredniczą do Instytucji Płatniczej w celu dokonania okresowych płatności na rzecz beneficjentów. Płatności te umożliwiają zwrot kosztów faktycznie poniesionych przez beneficjentów i refundowanych ze środków Funduszu Spójności. Wniosek o płatność w tzw. małym obiegu to wniosek beneficjenta końcowego do Instytucji Posredniczej II szczebla (NFOSiGW), wniosek o płatność w tzw. dużym obiegu to wniosek z Instytucji Płatniczej do Komisji Europejskiej.
Wskaźniki <i>Indicators</i>	Miara celów, jakie mają zostać osiągnięte, zaangażowanych zasobów, uzyskanych produktów, efektów oraz innych zmiennych (np. ekonomicznych, społecznych, dotyczących ochrony środowiska)
Wspólnota Europejska (WE) <i>European Community (EC)</i>	Wspólnota, której celem jest stworzenie wspólnego rynku oraz unii gospodarczej i walutowej, a także dzięki wdrożeniu wspólnej polityki i działań, wspieranie w całym ugrupowaniu harmonijnego i zrównowalonego rozwoju działalności gospodarczej, wysokiego poziomu zatrudnienia i ochrony socjalnej, równości praw kobiet i

	<p>mezczyzn, zrównowazonego i nieinflacyjnego wzrostu, wysokiego stopnia konkurencyjnosci i spójnosci gospodarczej, wysokiego poziomu ochrony i poprawy jakosci srodowiska naturalnego, podnoszenie standardu i jakosci zycia, gospodarczej i społecznej spójnosci oraz solidarnosci miedzy panstwami czlonkowskimi. Dzialania Wspólnoty sa regulowane wspólnymi politykami, do których naleza: Wspólna polityka rolna, Wspólna polityka handlowa, Wspólna polityka transportowa i polityka ochrony srodowiska, Polityka regionalna i strukturalna WE, Unia gospodarcza i walutowa, Wspólna polityka zagraniczna i bezpieczenstwa.</p>
<p>Współfinansowanie ze źródeł krajowych <i>National co-financing</i></p>	<p>Udzial srodków krajowych w projektach realizowanych przy udziale Funduszu Spójnosci.</p>
<p>Wstępne studium wykonalnosci <i>Pre-feasibility study</i></p>	<p>Studium, przeprowadzone podczas fazy identyfikowania projektu, w którym definiuje sie wszystkie potencjalne problemy, ocenia sie alternatywne rozwiazania, wybiera sie preferowane rozwiazanie w oparciu o kryterium trwalosci projektu.</p>
<p>Zamówienia publiczne <i>Public procurement</i></p>	<p>Umowy odpłatne, zawierane miedzy zamawiającym a wykonawca, których przedmiotem sa usługi, dostawy lub roboty budowlane. Obejmują jednostki sektora finansów publicznych, panstwowe jednostki organizacyjne nieposiadające osobowosci prawnej oraz osoby prawne utworzone w celu zaspokajania potrzeb o charakterze powszechnym, niemającym charakteru przemysłowego ani handlowego. Procedura składania zamówien publicznych uwzględnia wytyczne Wspólnej Polityki Konkurencji UE.</p>
<p>Zastępca Sektorowego Urzednika Zatwierdzajacego – SUB – SUZ <i>Sub – Sectoral Authorising Officer</i></p>	<p>SUZ powierza czesc swoich funkcji Zastępcy Sektorowego Urzednika Zatwierdzajacego. W sektorze Srodowiska powołano SUB-SUZ w MS oraz w NFOSiGW</p>

SKRÓTY

BS	Bank Swiatowy
EBI	Europejski Bank Inwestycyjny
EBOR	Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju
EIRR	Economic Internal Rate of Return (Ekonomiczna wewnetrzna stopa zwrotu)
ENPV	Economic Net Present Value (Ekonomiczna zaktualizowana wartosc netto)
IRR	Internal Rate of Return (wewnetrzna stopa zwrotu)
ISPA	Instrument for Structural Policies for Pre-accession (fundusz ISPA)
KE	Komisja Europejska
MIF	Miedzynarodowe Instytucje Finansowe
MS	Ministerstwo Srodowiska
NFOSiGW	Narodowy Fundusz Ochrony Srodowiska i Gospodarki Wodnej
NPV	Net Present Value (Zaktualizowana wartosc netto)
ROA	Return on Assets (Wskaznik rentownosci aktywów)
UE	Unia Europejska
WFOSiGW	Wojewódzki Fundusz Ochrony Srodowiska i Gospodarki Wodnej

CZESC I

OGÓLNE INFORMACJE O FUNDUSZU SPÓJNOSCI

Czesc I Podrecznika dla Beneficjentów Funduszu Spójności **jest przeznaczona dla wszystkich zainteresowanych uzyskaniem podstawowych informacji dotyczących Funduszu Spójności.** Zawiera ogólne informacje o Funduszu Spójności, spis dokumentów i aktów prawnych regulujących jego funkcjonowanie, kategorie interwencji Funduszu Spójności, porównanie z funduszem przedakcesyjnym ISPA, kryteria wyboru (kwalifikacji) projektów do dofinansowania, a tym samym ogólne zasady zgłaszania wniosków.

1. FUNDUSZ SPÓJNOSCI – INFORMACJE OGÓLNE

Fundusz Spójności, zwany również **Funduszem Kohezji** (z ang. *Cohesion Fund*) wraz z funduszami strukturalnymi zaliczany jest do instrumentów polityki strukturalnej Unii Europejskiej. Został utworzony na mocy art. 161 Traktatu z Maastricht ustanawiającego Unie Europejska. Rada Unii Europejskiej powołała do życia ten instrument finansowy Rozporządzeniem nr 1164/94/WE z dnia 16 maja 1994 r., którego przepisy weszły w życie w dniu 26 maja 1994 r. Początkowo jego realizację zaplanowano na lata 1993-99. Na szczycie UE w Berlinie w 2000 r. działanie funduszu przedłużono do 2006 roku.

Celem Funduszu Spójności jest wspieranie inwestycji infrastrukturalnych z zakresu transportu oraz ochrony środowiska.

Fundusz Spójności ma za zadanie zmniejszać różnice w poziomie rozwoju infrastruktury pomiędzy poszczególnymi krajami unijnymi. Warunkiem objęcia danego kraju pomocą w ramach Funduszu Spójności jest odpowiedni poziom PNB¹. Jeżeli w przeliczeniu na mieszkańca PNB nie przewyższa 90% PNB średniej Unii Europejskiej, to dany kraj członkowski kwalifikuje się do wsparcia z Funduszu Spójności.

Fundusz Spójności NIE jest funduszem strukturalnym, ale jest instrumentem polityki strukturalnej. Fundusz Spójności różni się od funduszy strukturalnych głównie:

- zasięgiem pomocy (Fundusz Spójności wspiera projekty o zasięgu ponadregionalnym, natomiast fundusze strukturalne wspierają projekty o oddziaływaniu regionalnym i lokalnym);
- sposobem podejmowania decyzji o przyznaniu środków na dofinansowanie, (w przypadku Funduszu Spójności ostateczną decyzję podejmuje Komisja Europejska natomiast kompetencją państwa aplikującego do funduszu jest wskazanie propozycji do dofinansowania. W przypadku funduszy strukturalnych decyzja o dofinansowaniu projektu podejmowana jest na poziomie państwa członkowskiego).

---

¹ Produkt Narodowy Brutto

1.1. HISTORIA

Do powstania Funduszu Spójności przyczyniło się głównie przyjęcie do Unii Europejskiej Irlandii, Grecji, Hiszpanii oraz Portugalii, czyli państw słabiej rozwiniętych niż dotychczasowe państwa członkowskie UE. Państwa te korzystały z Funduszu Spójności od początku jego istnienia. W rozporządzeniu ustanawiającym Fundusz Spójności określono procentową wielkość pomocy na poszczególne kraje. Pomoc przyznana została 4 krajom, a budżet Funduszu Spójności w latach 1994 - 1999 podzielony został następująco:

- Hiszpania 52-58% całości budżetu,
- Grecja 16-20% całości budżetu,
- Portugalia 16-20% całości budżetu,
- Irlandia 7-10% całości budżetu.

Przez krótki okres przejściowy z Funduszu Spójności korzystały również niemieckie landy wschodnie (obszar byłej NRD).

W trakcie dyskusji nad formą i kształtem Unii Europejskiej w latach 2000-2006, państwa członkowskie postanowiły wzmocnić politykę strukturalną wobec wyżej wymienionych krajów. Wzmocnienie to oznaczało pomoc dla regionów i sektorów gospodarki, których wyniki gospodarcze odbiegały od średniej europejskiej. Na szczycie UE w Berlinie w 2000 r. wprowadzono zastrzeżenia, co do udzielania pomocy w ramach Funduszu Spójności:

- pomoc dla krajów strefy euro będzie udzielana pod warunkiem wypełnienia kryteriów konwergencji (czyli państwo musi utrzymywać odpowiedni poziom wzrostu i stabilności gospodarczej).

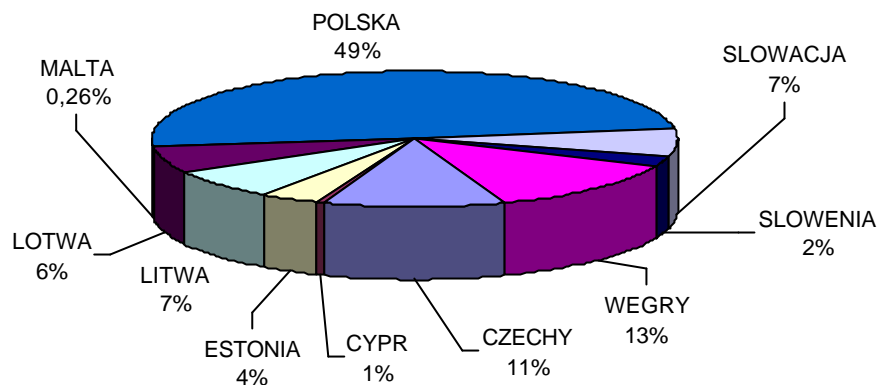
W roku 2003 (środek okresu programowania) przeprowadzono weryfikację czy w/w państwa nadal kwalifikują się do pomocy. Od 1 stycznia 2004 r. Irlandia nie korzysta już z Funduszu Spójności, ponieważ poziom PNB w tym kraju znacznie przewyższył 90% PNB średniej UE. Irlandia jest krajem, który najlepiej wykorzystał pomoc z Unii Europejskiej. Z Funduszu Spójności zrealizowano wiele inwestycji w sektorze środowiska. Informacje na ten temat konkretnych projektów zrealizowanych w Irlandii są dostępne pod adresem: <http://www.cohesionfund.ie/water.html>

Budżet Funduszu Spójności na lata 2000 – 2006 ² wynosi **18 mld euro** (w latach 1994 - 1999 wynosił 15,5 mld euro).

Od roku 2000 do 2004 do wsparcia z Funduszu Spójności kwalifikowały się tylko 4 państwa członkowskie: Hiszpania, Portugalia, Irlandia i Grecja. Od daty rozszerzenia Unii Europejskiej 4 maja 2004 r. z Funduszu Spójności może korzystać 10 nowych krajów członkowskich (Polska, Słowacja, Czechy, Węgry, Słowenia, Litwa, Łotwa, Estonia, Malta i Cypr) oraz 3 „stare” kraje członkowskie (Hiszpania, Portugalia, Grecja).

---

² Budżet unijny planowany jest na siedem lat, data akcesji Polski do struktur unijnych przypada w połowie tego okresu stąd wszystkie polskie dokumenty związane z wykorzystaniem instrumentów strukturalnych są programowane na lata 2004-2006 r.

Rys. 1 Podział środków z Funduszu Spójności pomiędzy nowe kraje członkowskie na lata 2004-2006

Alokacja środków z Funduszu Spójności jest dokonywana na podstawie kryteriów obiektywnych: liczby ludności, PNB na mieszkańca, powierzchni kraju oraz zidentyfikowanych deficytów infrastruktury w danym kraju - odbiorcy wsparcia. Całkowite roczne wpływy gotówkowe z Funduszu Spójności w połączeniu z pomocą w ramach funduszy strukturalnych nie powinny przekroczyć 4% PNB kraju - beneficjenta³.

---

³ kraj – odbiorca pomocy

1.2. PRZYSZŁOŚĆ FUNDUSZU SPÓJNOŚCI

W budżecie Unii Europejskiej na lata 2007 – 2013 przewiduje się utrzymanie Funduszu Spójności jako instrumentu polityki strukturalnej. Fundusz Spójności będzie nadal funkcjonował w krajach, w których PNB jest niższy niż 90% średniej unijnej. Komisja Europejska przewiduje również utrzymanie maksymalnego poziomu dofinansowania z Funduszu Spójności w wysokości 85% kosztów kwalifikowanych. Zmieni się natomiast zakres wsparcia Funduszu Spójności. Przewidziano poszerzenie listy przedsięwzięć, które mogą być współfinansowane m.in. miejski transport ekologiczny, inwestycje z wykorzystaniem energii odnawialnej lub prowadzące zwiększenie efektywności wykorzystania energii.

Istnienie Funduszu Spójności w przyszłym okresie programowania 2007-2013 jest korzystne dla Polski, ponieważ od 1 maja 2004 r. nasz kraj stał się największym, spośród państw członkowskich UE, beneficjentem Funduszu Spójności. Przewiduje się, że środki dostępne dla Polski w latach 2007 – 2013 z Funduszu Spójności będą stanowiły 1/3 całej alokacji ze źródeł UE.

W lipcu 2004 r. Komisja Europejska przedstawiła projekty nowych rozporządzeń dotyczących instrumentów polityki strukturalnej w przyszłej perspektywie finansowej, które stanowią przedmiot debaty m.in. nad przyszłością Funduszu Spójności. Projekty dwóch rozporządzeń dotyczą Funduszu Spójności:

- Rozporządzenie Rady wprowadzające ogólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności;
- Rozporządzenie Rady ustanawiające Fundusz Spójności.

Szczegółowe zasady dotyczące funkcjonowania Funduszu Spójności i innych instrumentów strukturalnych UE w latach 2007 – 2013 powinny zostać uzgodnione do końca 2005 r. przez wszystkie państwa członkowskie Unii Europejskiej.

1.3. AKTY PRAWNE REGULUJACE FUNKCJONOWANIE FUNDUSZU SPÓJNOSCI

Funkcjonowanie Funduszu Spójności regulują wymienione poniżej akty prawne Unii Europejskiej:

- Rozporządzenie Rady nr 1164/1994/EWG z dnia 16 maja 1994r. ustanawiające Fundusz Spójności;
- Rozporządzenie Rady nr 1264/99/WE z dnia 21 czerwca 1999 r. zmieniające Rozporządzenie nr 1164/94/WE ustanawiające Fundusz Spójności;
- Rozporządzenie Rady nr 1265/99/WE z dnia 21 czerwca 1999 r. zmieniające załącznik II do Rozporządzenia nr 1164/94/WE ustanawiającego Fundusz Spójności;
- Rozporządzenie Komisji nr 1386/2002/WE z dnia 29 lipca 2002 r. w sprawie szczegółowych zasad wdrażania Rozporządzenia Rady nr 1164/94/WE w odniesieniu do systemów zarządzania i kontroli pomocy przyznawanej z Funduszu Spójności i procedury stosowania korekt finansowych;
- Rozporządzenie Komisji nr 16/2003/WE z dnia 6 stycznia 2003 r. określające szczególne zasady wdrażania Rozporządzenia Rady nr 1164/94/WE w odniesieniu do wydatków kwalifikowanych w kontekście przedsięwzięć współfinansowanych z Funduszu Spójności;
- Rozporządzenie Komisji nr 1831/94/WE w sprawie nieprawidłowości i odzyskiwania kwot niesłusznie wypłaconych w związku z finansowaniem z Funduszu Spójności oraz organizacji systemu informacji w tym zakresie z dnia 26 lipca 1994 r.;
- Rozporządzenie Komisji nr 621/2004 z dnia 1 kwietnia 2004 w sprawie zasad wdrażania rozporządzenia Rady nr 1164/94 w odniesieniu do działań informacyjnych i promocyjnych dotyczących przedsięwzięć Funduszu Spójności.
- Rozporządzenie Rady nr 2185/96/WE z dnia 11 października 1996 r. dotyczące kontroli w miejscu oraz inspekcji przeprowadzanych przez Komisję w celu zabezpieczenia interesów finansowych Wspólnot Europejskich przed oszustwami i innymi nieprawidłowościami;

Teksty wszystkich aktów prawnych zostały opublikowane na płycie CD stanowiącej część V Podrecznik.

1.4. ZASADY FUNKCJONOWANIA FUNDUSZU SPÓJNOSCI

Podstawowym warunkiem korzystania z pomocy unijnej w tym także z Funduszu Spójności jest przestrzeganie ogólnych zasad polityki strukturalnej Unii Europejskiej:

- **Zasada subsydiarności (pomocniczości)**

Zgodnie z zasadą subsydiarności Wspólnota podejmuje działania wówczas i tylko wtedy, gdy cele nie mogą zostać zrealizowane w sposób wystarczający przez państwa członkowskie.

- **Zasada koncentracji**

Zasada ta ma na celu koncentrację środków finansowych Unii Europejskiej na realizację ograniczonej liczby priorytetowych celów (region, sektor).

- **Zasada partnerstwa**

Partnerstwo pionowe oznacza współpracę pomiędzy kolejnymi szczeblami zarządzania polityką strukturalną, (Komisja Europejska - kraj członkowski - władze regionalne - władze lokalne), a partnerstwo poziome polega na współpracy pomiędzy partnerami na danym szczeblu np. regionu (m.in. władze samorządowe - regionalne stowarzyszenia przedsiębiorców - ośrodki naukowe) i jest istotne zarówno w fazie planowania jak i realizacji polityki regionalnej/lokalnej oraz poszczególnych projektów.

- **Zasada dodatkowości**

Finansowanie projektów ze środków Unii Europejskiej ma zawsze charakter dofinansowania i ma uzupełniać fundusze ze środków krajowych, nie może ich zastępować.

W ramach jednego projektu nie można złożyć jednocześnie wniosku o dofinansowanie z Funduszu Spójności oraz funduszy strukturalnych.

1.5. ZASADA „ZANIECZYSZCZAJACY PLACI”

Zasada "zanieczyszczający placi" jest jedna z podstawowych zasad polityki środowiskowej Unii Europejskiej. Stanowi również podstawę polityki ochrony środowiska Polski.

Zasada "zanieczyszczający placi" oznacza, że sprawcy szkód w środowisku powinni ponosić koszty zapobiegania tym szkodom lub naprawiania ich skutków. Tak więc w większości przypadków nie powinno mieć miejsca publiczne finansowanie polityki środowiskowej, bowiem płacić powinni za nią sprawcy zanieczyszczeń, jeśli tylko uda się ich zidentyfikować.

Początkowo jednak, określając sposób postępowania w odniesieniu do zasady "zanieczyszczający placi" (Zalecenie Rady (75/436/Euratom, EWWS, EWG i dołączony Komunikat Komisji), Komisja Europejska wyznaczyła pewną liczbę wyjątków od zasady "zanieczyszczający placi". Są one także wymienione w Artykule 175 (5) Traktatu. Do wyjątków zalicza się znaczne koszty krótkoterminowe; pomoc regionalna i inna – pod warunkiem, że przestrzegane są zasady pomocy państwowej. Ponadto, pewne formy pomocy finansowej są uznawane za niesprzeczne z Zasada: pomoc lokalnym władzom przy budowie i działaniu obiektów infrastruktury ochrony środowiska, które w krótkim okresie nie mogłyby być w pełni finansowane z opłat wnoszonych przez sprawców zanieczyszczeń, korzystających z tej infrastruktury; rekompensata za szczególnie wysokie koszty ponoszone na osiągnięcie wyjątkowo wysokiego stopnia czystości środowiska.

Obecnie sposób stosowania zasady różni się znacznie między państwami członkowskimi. Bez spójnych i jednolitych ram, które obowiązywałyby w całej Wspólnocie, istnieje niebezpieczeństwo niejednokrotnego traktowania poszczególnych krajów członkowskich przy wdrażaniu funduszy wspólnotowych, szczególnie jeśli chodzi o decyzje dotyczące proporcjonalnego udziału pomocy.

Ogólny zakres stosowania zasady jest następujący:

- należy dążyć do stworzenia systemu, w którym koszty związane z usuwaniem zanieczyszczeń i działaniami zapobiegawczymi są ponoszone przez sprawców zanieczyszczenia; użytkownicy obiektów infrastrukturalnych powinni zatem uczestniczyć zarówno w pokrywaniu kosztów zmniejszania zanieczyszczeń, kosztów operacyjnych jak i inwestycji odtworzeniowych (amortyzacja),
- zakres stosowania zasady wraz z opłatami za korzystanie ze środowiska powinien być zwiększany stopniowo,
- powinno się brać pod uwagę stopień społecznej akceptacji obciążania kosztami (przyjęty poziom opłat za odprowadzanie ścieków powinien uwzględniać możliwości finansowe użytkowników).

1.6. WYSOKOSC DOFINANSOWANIA

O wysokosci dofinansowania kazdej inwestycji decyduje ostatecznie Komisja Europejska na podstawie analiz finansowych i ekonomicznych.

W ramach Funduszu Spójności o dofinansowanie, co do zasady, moga sie ubiegac projekty, których wartosc **przekracza 10 mln euro**.

Udział srodków pochodzacych z Funduszu Spójności w finansowaniu projektów moze stanowic maksymalnie 85% kosztów kwalifikowanych inwestycji.

Dla projektów generujacych znaczacy zysk netto dofinansowanie z Funduszu Spójności jest odpowiednio zmniejszane i ostatecznie okreslane w Decyzji KE o przyznaniu pomocy. Projekt generujacy zysk to inwestycja w infrastrukture, której późniejsze uzycie obejmowac bedzie opłaty swiadczone bezposrednio przez uzytkowników lub inwestycja produkcyjna w sektorze srodowiskowym.

W praktyce srednia wysokosc dofinansowania wynosi ok. 65% kosztów kwalifikowanych. Wysokosc dofinansowania bedzie zalezala od analizy ekonomicznej danej inwestycji z uwzględnieniem zasady „zanieczyszczajacy placi”.

1.7. POMOC PUBLICZNA

Srodki finansowe przeznaczone na realizacje projektów w ramach Funduszu Spójności niezaleznie od zródla ich pochodzenia co do zasady nie stanowią pomocy publicznej w rozumieniu art. 87(1) Traktatu o Wspólnocie Europejskiej jesli splnione sa nastepujace kryteria:

- ogólnodostepnosc infrastruktury, co oznacza, ze bedzie mogla z niej korzystac na takich samych zasadach nieograniczona liczba uzytkowników,
- rozdzielnosc ekonomiczna pomiedzy zarzadzaniem infrastruktura a dzialalnoscia operacyjna.

Kazdy wniosek do Funduszu Spójności powinien zostac przeanalizowany pod kątem zgodnosc z przepisami dotyczacyimi pomocy publicznej.

W przypadku wystapienia pomocy publicznej nalezy stosowac procedure notyfikacji w Komisji Europejskiej. W przypadku inwestycji, w których wystepuje pomoc publiczna poziom dofinansowania jest znacznie nizszy.

Szerzej na temat procedury notyfikacji pomocy publicznej w Czesci III Podrecznika.

1.8. KATEGORIE INTERWENCJI FUNDUSZU SPÓJNOSCI

**Fundusz Spójności wspiera 2 sektory: transport i środowisko.
Komisja Europejska przestrzega zasady, aby w każdym kraju
członkowskim, który kwalifikuje się do wsparcia podział środków pomiędzy
sektory był równy.**

Kategorie interwencji to dziedziny wspomagane przez Fundusz Spójności.

W obszarze infrastruktury środowiskowej i wodnej (grupa kategorii interwencji 34) są to⁴:

- urządzenia w zakresie ochrony powietrza (kategoria interwencji 341),
- urządzenia do odzyskiwania odpadów komunalnych i przemysłowych (kategoria interwencji 343),
- infrastruktura służąca do zapewnienia wody do picia, jak zbiorniki, stacje uzdatniania, sieci dystrybucji (kategoria interwencji 344),
- kanalizacja i oczyszczanie ścieków (kategoria interwencji 345),
- infrastruktura przeciwpowodziowa,

ponadto:

- infrastruktura energetyczna, w tym produkcja, dostawa energii (grupa kategorii interwencji 33),
- odnawialne źródła energii, w tym energia słoneczna, wiatrowa, wodna, z biomasy (kategoria interwencji 332).

Środki Funduszu Spójności mogą być także przeznaczone na **Pomoc Techniczną** *ang. Technical Assistance* (grupa kategorii interwencji 41): przygotowanie projektów, ich wdrażanie, monitoring, ewaluacje, studia towarzyszące, informacje dla społeczeństwa (kategorie interwencji odpowiednio 411- 415).

1.9. BENEFICJENCI FUNDUSZU SPÓJNOSCI W SEKTORZE ŚRODOWISKA

Beneficjentem Funduszu Spójności może być jednostka samorządu terytorialnego, związek jednostek samorządu terytorialnego, przedsiębiorstwo zorganizowane w postaci spółki prawa handlowego ze 100 % udziałem jednostki samorządu terytorialnego lub przedsiębiorstwo zorganizowane w postaci spółki prawa handlowego, z udziałem kapitału prywatnego jednakże z zastrzeżeniem konieczności rozpatrzenia takiego przypadku pod kątem występowania pomocy publicznej i ewentualnie notyfikacji tej pomocy w Komisji Europejskiej.

---

⁴ na podstawie Rozporządzenia Komisji 1386/2002 z 29 lipca 2002 r.

2. STRATEGIA WYKORZYSTANIA FUNDUSZU SPÓJNOSCI W SEKTORZE ŚRODOWISKA W POLSCE NA LATA 2004-2006

Aby skorzystać ze środków unijnych każdy kraj zobowiązany jest przedstawić Komisji Europejskiej dokumenty programowe. Praktyczne wykorzystanie środków z Funduszu Spójności w Polsce zostało zaprogramowane w dokumencie *Strategia wykorzystania Funduszu Spójności na lata 2004-2006*, negocjowanym z Komisją Europejską i ostatecznie przyjętym w grudniu 2003 roku. W dniu 23 marca 2004 r. *Strategia* została przyjęta przez Radę Ministrów. *Strategia* została przygotowana przez Ministerstwo Gospodarki i Pracy w ścisłej współpracy z Ministerstwem Infrastruktury i Ministerstwem Środowiska. Dokument zawiera proponowane przez stronę polską priorytety w obu obszarach interwencji Funduszu Spójności.

Projekty finansowane z Funduszu Spójności w sektorze środowiska muszą być realizowane zgodnie z postanowieniami Traktatu o Unii Europejskiej, przyjętymi zgodnie z nim instrumentami oraz politykami wspólnotowymi łącznie z polityką ochrony środowiska, polityką konkurencji oraz polityką zamówień publicznych.

Wraz z przystąpieniem do Unii Europejskiej Polska jest odbiorcą zarówno funduszy strukturalnych, jak i Funduszu Spójności. Zgodnie z ustaleniami szczytu w Kopenhadze w grudniu 2002 r. na zobowiązania Unii Europejskiej z Funduszu Spójności w latach 2004 – 2006 przewiduje się ok. 4,2 mld euro. Na działania **w obszarze ochrony środowiska przeznaczono ok. 2.1 mld euro**⁵. Środki z Funduszu Spójności (w ramach alokacji na lata 2004-2006) będą wydatkowane nawet do 2010 r.⁶

Środki te są przeznaczone na duże projekty lub grupy projektów pokrewnych o wartości powyżej 10 mln euro, tworzących spójną całość, których realizacja w znaczący sposób wpłynie na poprawę stanu środowiska w Polsce i przyczyni się do wypełnienia zobowiązań podjętych przez Polskę w trakcie procesu negocjacyjnego.

⁵ Kwota liczona w cenach bieżących na rok 2004.

⁶ W przypadku projektów, dla których KE wyda Decyzję o przyznaniu dofinansowania w 2006 r.

2.1. POLSKIE ZOBOWIAZANIA AKCESYJNE

Środki z Funduszu Spójności w pierwszych latach po akcesji będą przeznaczone na dostosowanie do norm ochrony środowiska zgodnie ze zobowiązaniami negocjacyjnymi. Polska uzyskała 10 okresów przejściowych na dostosowanie się do norm wspólnotowych w zakresie ochrony środowiska.

Okresy przejściowe zawarte są w rozdziale 13 Traktatu Akcesyjnego dotyczącym Środowiska naturalnego - dokument ten stanowi to załącznik dostępny w części V niniejszego Podrecznika.

2.2. GŁÓWNE PRIORYTETY FUNDUSZU SPÓJNOŚCI W OCHRONIE ŚRODOWISKA W POLSCE.

Celem wiodącym działań w obszarze ochrony środowiska jest zmniejszenie dystansu dzielącego Polskę od krajów Unii Europejskiej w zakresie standardów jakości środowiska oraz infrastruktury technicznej w tej dziedzinie. W latach 2004-2006 środki są przeznaczone przede wszystkim na wymienione poniżej rodzaje inwestycji, umożliwiające Polsce stopniowe wypełnienie zobowiązań zapisanych w Traktacie Akcesyjnym.

Priorytet: poprawa jakości wód powierzchniowych oraz polepszenie jakości i dystrybucji wody przeznaczonej do spożycia realizowany będzie poprzez:

- budowę i modernizację kanalizacji sanitarnej i burzowej oraz oczyszczalni ścieków tam, gdzie przyniesie to największy efekt ekologiczny przy uwzględnieniu efektywności kosztowej,
- rozbudowę i modernizację urządzeń uzdatniających wodę i sieci wodociągowej (w powiązaniu z systemami sanitacji).

Powyższe działania umożliwi wdrażanie wymogów Dyrektywy Rady 91/271/EWG z dnia 21 maja 1991 r. dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych oraz przyczynia się do osiągnięcia w wodach powierzchniowych wykorzystywanych jako wody do picia wymaganych norm jakościowych przez Dyrektywę Rady 75/440/EWG z dnia 16 czerwca 1975 r. dotyczącą wymaganej jakości wód powierzchniowych przeznaczonych do poboru wody pitnej w Państwach Członkowskich oraz Dyrektywę Rady 98/83/WE z dnia 3 listopada 1998 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Priorytet: racjonalizacja gospodarki odpadami i ochrona powierzchni ziemi realizowany będzie poprzez:

- budowę, rozbudowę lub modernizację składowisk odpadów komunalnych oraz tworzenie systemów recyklingu i unieszkodliwiania odpadów komunalnych (sortownie, kompostownie itp.),
- tworzenie systemów zbiórki i unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych (w tym spalarnie), co umożliwi spełnienia wymogów Dyrektywy Rady 91/689/EWG z dnia 12 grudnia 1991 r. w sprawie odpadów niebezpiecznych;
- tworzenie systemów zagospodarowania osadów ściekowych (w tym spalarnie), co umożliwi spełnienia wymogów Dyrektywy Rady 86/278/EWG z dnia 12 czerwca 1986 r. w sprawie ochrony środowiska, w szczególności gleby, w przypadku wykorzystywania osadów ściekowych w rolnictwie.

Działania te umożliwią wdrożenie wymogów dyrektyw:

- Dyrektywa Rady 75/440/EWG z dnia 16 czerwca 1975 r. dotycząca wymaganej jakości wód powierzchniowych przeznaczonych do poboru wody pitnej w Państwach Członkowskich
- Dyrektywa Rady 1999/31/WE z dnia 26 kwietnia 1999 r. w sprawie składowania odpadów,
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 94/62/WE z dnia 20 grudnia 1994 r. w sprawie opakowań i odpadów opakowaniowych.

Ponadto w ramach ochrony powierzchni ziemi możliwa jest rekultywacja terenów zdegradowanych przez przemysł i inne szkodliwe oddziaływania.

Priorytet: poprawa jakości powietrza realizowany będzie poprzez:

- modernizację i rozbudowę miejskich systemów ciepłowniczych (źródeł, sieci) połączoną z likwidacją emisji w strefach o znaczących przekroczeniach dopuszczalnych stężeń zanieczyszczeń w powietrzu;
- systemową konwersję palenisk domowych na rozwiązania przyjazne zdrowiu i środowisku (eliminacja węgla niskiej jakości, zamiana węgla na gaz).
- zmniejszenie zagrożenia dla jakości powietrza można również osiągnąć poprzez podniesienie efektywności wykorzystania energii i jej oszczędzanie, szersze stosowanie alternatywnych źródeł energii, a także poprzez działania mające na celu redukcję uciążliwości transportu.

Powyższe działania umożliwią przede wszystkim wdrożenie wymagań Dyrektywy Rady 96/62/WE z dnia 27 września 1996 r. w sprawie oceny i zarządzania jakością otaczającego powietrza wraz z dyrektywami „córkami”.

Ze względu na to, że przedsięwzięcia w obszarze ochrony powietrza potencjalnie charakteryzuje znaczna wykonalność finansowa (stosunkowo wysoka stopa zwrotu), mają one szansę pozyskać wsparcie komercyjne. Pomoc z Funduszu Spójności udzielana inwestycjom związanym z energetyką (zwłaszcza w stosunku do źródeł

energii) będzie badana pod kątem zgodności z regulami konkurencji i dopuszczalności pomocy państwa dla przedsiębiorców.

Priorytet: zapewnienie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego realizowany będzie poprzez:

- budowę zbiorników retencyjnych, zbiorników „suchych”, obwałowań i innych zabezpieczeń,
- zalesianie,
- renaturalizację cieków wodnych.

Zgodnie z Rozporządzeniem Nr 1164/94 Rady ustanawiającym Fundusz Spójności, przedsięwzięcia z zakresu ochrony przeciwpowodziowej nie stanowią kategorii interwencji wspomaganej przez Fundusz Spójności. Za zgodą Komisji Europejskiej zapewnienie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego zostało jednak zapisane w *Strategii Wykorzystania Funduszu Spójności, na lata 2004-2006*, jako jeden z priorytetów Funduszu Spójności w ochronie środowiska. Wybór projektów z zakresu ochrony przeciwpowodziowej będzie dokonywany w trybie indywidualnym, a realizowane projekty będą projektami pilotażowymi.

3. MOZLIWOSCI WSPÓLFINANSOWANIA PROJEKTU – ŹRÓDŁA FINANSOWANIA WKŁADU WŁASNEGO

Z uwagi na ograniczoną wielkość dofinansowania z Funduszu Spójności każdy przyszły beneficjent musi zaplanować źródła finansowania wkładu własnego. Trzeba również pamiętać, że wszystkie środki pochodzące z Unii Europejskiej mają charakter **refundacji**. Oznacza to, że Komisja Europejska będzie refundowała środki finansowe inwestorom dopiero po wykonaniu dającego się wyodrębnić etapu inwestycji albo po zakończeniu całej inwestycji oraz po przedstawieniu zapłaconych faktur. Dlatego też każdy wnioskodawca do Funduszu Spójności musi spełniać dwa ważne warunki finansowe:

- posiadać wkład własny w wysokości pozwalającej na realizację inwestycji; jeśli przyszła inwestycja będzie generować zyski, dofinansowanie z Funduszu Spójności będzie niższe niż 85 %;
- utrzymać płynność finansową inwestycji, co oznacza, że muszą być zapewnione środki finansowe na realizację każdego etapu inwestycji albo na wykonanie całej inwestycji aby otrzymać refundację.

Beneficjenci powinni zapewnić środki na wkład własny.

Źródłem środków własnych mogą być:

- środki z budżetów jednostek samorządu terytorialnego,
- środki własne przedsiębiorstw komunalnych,
- pożyczki z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- pożyczki z wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej,
- pożyczki z banków komercyjnych,
- środki międzynarodowych instytucji finansowych (EBI, EBOiR, Bank Światowy),
- kredyty dla gmin i ich związków z Funduszu Rozwoju Inwestycji Komunalnych (BGK) lub Funduszu Poleczeń Unijnych.

3.1. ROZWIĄZANIA SYSTEMOWE – USTAWY

Polskie samorzady mają trudności z zapewnieniem wkładu własnego oraz z zachowaniem płynności finansowej. W listopadzie 2003 roku Sejm przyjął zmianę ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, która ma umożliwić nawet najuboższym, czy zadłużonym gminom, prowadzenie inwestycji współfinansowanych ze środków unijnych. Powstało również kilka aktów legislacyjnych mających ułatwić absorpcję środków z UE, które w skrócie przedstawiamy poniżej.

Ustawa o Funduszu Poreczen Unijnych

Fundusz powstał w Banku Gospodarstwa Krajowego. Jego celem jest zwiększenie dostępności kredytu bankowego dla beneficjentów funduszy unijnych. Fundusz oferuje poręczenia i gwarancje kredytów zaciąganych przez beneficjentów na prefinansowanie projektu (do 80% kwoty kredytu) oraz na pokrycie wkładu własnego (do 60% kwoty kredytu).

Ustawa o Funduszu Rozwoju Inwestycji Komunalnych

Fundusz powstał w Banku Gospodarstwa Krajowego. Jego zadaniem jest udzielanie gminom preferencyjnych pożyczek na finansowanie kosztów przygotowania dokumentacji niezbędnej do uzyskania dofinansowania inwestycji ze środków UE.

Ustawa o Partnerstwie publiczno – prywatnym (projekt ustawy)

Realizacja przedsięwzięć współfinansowanych z Funduszu Spójności, które stanowią domene sektora publicznego, jak projekty infrastruktury transportu oraz infrastruktury ochrony środowiska, może się również odbywać na zasadach **Partnerstwa Publiczno-Prywatnego (PPP)**.

Partnerstwo Publiczno Prywatne jest formą współpracy podmiotów publicznych i prywatnych w celu realizacji zadań publicznych przez podmioty prywatne lub z ich udziałem. Ta współpraca podyktowana jest głównie niewystarczającymi zasobami finansowymi sektora publicznego na pokrycie potrzeb inwestycyjnych oraz poprawa jakości i efektywności usług publicznych.

Projekt ustawy zakłada, że partner prywatny w całości lub w części finansuje inwestycje realizowane we współpracy z jednostką publiczną, która następnie przez określony czas przynosi mu zyski. W każdym przypadku inicjatorem zawarcia umowy o PPP jest jednostka publiczna. Zgodnie z projektem ustawy, przystępując do realizacji inwestycji w ramach PPP jednostka publiczna przeprowadza analizę ekonomiczną i finansową przedsięwzięcia wraz z analizą stanu prawnego składników majątkowych istotnych dla PPP. Zaangażowanie partnera prywatnego polega na wkładzie finansowym w inwestycje infrastrukturalne lub na świadczeniu usług na rzecz jednostki publicznej. W zamian partner prywatny otrzymuje wynagrodzenie pieniężne ze strony jednostki publicznej lub czerpie dochód (pożytek) z użytkowania

albo pobiera opłaty od użytkowników (użytkobiorców). Jednostka publiczna wylania partnera prywatnego zgodnie z przepisami ustawy Prawo zamówień publicznych.

Komisja Europejska wydała dokument dotyczący rozwoju i wdrażania projektów PPP - *Wytyczne dotyczące udanego Partnerstwa Publiczno-Prywatnego* – dostępny pod adresem: www.cios.gov.pl

Zgodnie z *Wytycznymi*, ze względu na udział sektora prywatnego, wykorzystanie dofinansowania ze środków funduszy pomocowych UE w projektach PPP obwarowane jest następującymi warunkami:

- przedsięwzięcia PPP powinny pozostawać w zgodzie z przejrzystymi zasadami rynkowymi; dotyczy to głównie obowiązku przestrzegania procedur przetargowych i procedur doboru partnera prywatnego,
- PPP powinno być stosowane w pełnej zgodności z regułami pomocy publicznej państwa - oznacza to, że dofinansowanie dotacyjne przedsięwzięć PPP powinno odpowiadać faktycznemu zapotrzebowaniu na dotacje, tak, aby dotacje nie prowadziły do nieuczciwego wsparcia i niedopuszczalnej pomocy państwa,
- finansowanie ze środków funduszy UE niesie za sobą różne uwarunkowania i ograniczenia, które muszą zostać zaakceptowane przez partnerów PPP.

Zasady PPP nie są regulowane aktami prawnymi na poziomie Unii Europejskiej i nie ma wymogów nałożonych na państwa członkowskie, aby ustanowiły takie akty. W niektórych państwach PPP jest prawnie regulowane, w innych nie. W Polsce zasady te będą regulowane ustawą.

Najwięcej projektów opartych o PPP, biorąc pod uwagę kraje członkowskie UE, realizowanych jest w Irlandii – około 13-15% wszystkich inwestycji infrastrukturalnych. Adres serwisu internetowego na temat PPP w Irlandii to www.ppp.gov.ie

Przykładem projektu zrealizowanego na zasadzie PPP i współfinansowanego ze środków Funduszu Spójności to inwestycja w Irlandii dotycząca gospodarki wodno-ściekowej w Dublinie. Informacje na temat projektu dostępne są na stronie: <http://www.ppp.gov.ie/libraries/projects/?pID=73>

W Polsce projekt oparty na PPP z udziałem finansowania ze środków unijnych nie został jeszcze zrealizowany. W czasie kiedy powstaje niniejszy podręcznik przygotowany jest wniosek o dofinansowanie z Funduszu Spójności dla projektu wodno-kanalizacyjnego w Gdańsku. Więcej informacji na temat tego projektu można znaleźć pod adresem: www.sng.com.pl

3.2. PREFINANSOWANIE I FINANSOWANIE POMOSTOWE

W celu efektywnego wykorzystania środków unijnych konieczne jest zarówno zapewnienie wieloletniego współfinansowania krajowego, jak i wypracowanie ewentualnych możliwości **prefinansowania i finansowania pomostowego**.

Prefinansowanie to finansowanie w okresie przed zatwierdzeniem współfinansowania projektu przez Komisję Europejską. Prefinansowanie musi zapewnić beneficjent, który ponosi koszty związane z projektem, a nie posiada jeszcze uprawnień do pobierania środków Funduszu Spójności.

Finansowanie pomostowe to finansowanie inwestycji w okresie, kiedy inwestor posiada już uprawnienia do środków z Funduszu Spójności (po akceptacji projektu i decyzji Komisji Europejskiej), ale musi ponieść koszty, aby otrzymać refundację z Funduszu Spójności.

W celu zapewnienia ciągłości finansowej projektu NFOSiGW udziela tzw. pożyczek pomostowych.

NFOSiGW będzie udzielał pożyczek pomostowych na realizację zadań inwestycyjnych w zakresie ochrony środowiska.

3.3. INSTYTUCJE WSPÓLFINANSUJACE

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej współfinansuje realizację projektów inwestycyjnych zgodnie z „Zasadami udzielania i umarzania pożyczek, udzielania dotacji oraz dopłat do oprocentowania preferencyjnych kredytów i pożyczek, ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej”, które są dostępne na stronie internetowej: www.nfosigw.gov.pl.

O dofinansowanie ze środków Narodowego Funduszu mogą ubiegać się wszystkie podmioty publiczne podejmujące realizację przedsięwzięć dotyczących ochrony środowiska i gospodarki wodnej przy współudziale środków z Funduszu Spójności. Dofinansowanie z NFOSiGW udzielane jest po spełnieniu przez wnioskodawcę następujących warunków:

1. wniosek o udzielenie dofinansowania został złożony na obowiązującym w Narodowym Funduszu formularzu. Formularz jest dostępny na stronie internetowej: www.nfosigw.gov.pl.
2. udokumentowano możliwość pełnego pokrycia planowanych kosztów przedsięwzięcia,
3. wnioskodawca wywiązuje się z obowiązku uiszczania opłat i kar, stanowiących przychody Narodowego Funduszu oraz z innych zobowiązań w stosunku do Narodowego Funduszu (w przypadku gdy istnieją po stronie wnioskodawcy),
4. przedsięwzięcie określone we wniosku o udzielenie dofinansowania nie zostało zakończone,
5. zostało zapewnione zabezpieczenie zwrotu udzielonego dofinansowania i innych należności Narodowego Funduszu,
6. została zawarta umowa cywilno – prawna określająca warunki dofinansowania, zgodnie ze wzorem stosowanym w Narodowym Funduszu.

W celu zapewnienia ciągłości finansowania przedsięwzięć, które otrzymały zapewnienie wsparcia z Funduszu Spójności w dziedzinie ochrony środowiska i gospodarki wodnej oraz ze środków Narodowego Funduszu – może być udzielona pożyczka pomostowa. Pożyczka ta jest przeznaczana na opłacenie faktur lub równoważnych dokumentów finansowych, wystawionych w związku z realizacją przedsięwzięcia finansowego. Pożyczka jest wypłacana na podstawie umowy cywilno-prawnej określającej warunki dofinansowania w formie pożyczki płatniczej, sporządzonej zgodnie z wzorem stosowanym w Narodowym Funduszu.

W przypadku finansowania przedsięwzięcia ze środków Funduszu Spójności pomoc udzielona z Narodowego Funduszu może sięgać do 40% różnicy pomiędzy kosztem zadania a przyznanym dofinansowaniem z unijnych środków.

Kontakt:

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

02-673 Warszawa, ul. Konstruktorska 3a

tel. (0-22) 459-00-00

fax (0-22) 459-01-01

www.nfosigw.gov.pl

Europejski Bank Inwestycyjny (EBI)

Europejski Bank Inwestycyjny (EBI) został powołany do życia 25 marca 1957 r. na mocy Traktatów Rzymskich, jako wyspecjalizowana agencja Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej. Od 1993 r. na mocy Traktatu z Maastricht EBI funkcjonuje jako instytucja finansowa Unii Europejskiej, posiada własną osobowość prawną i cieszy się finansową autonomią w obrębie systemu wspólnotowego. Podstawowym zadaniem Banku jest równowazenie i stabilizacja wspólnego rynku EU i wspieranie procesów integracji europejskiej poprzez pomoc w finansowaniu projektów służących osiągnięciu większej ekonomicznej i społecznej spójności i rozwojowi cywilizacyjnemu zapóźnionych obszarów. EBI wspiera również modernizację i rozwój regionalny w różnych częściach świata. Bank współfinansuje projekty poprzez udzielanie pożyczek oraz gwarantowanie kredytów udzielanych przez inne banki. Statut EBI pozwala mu na udzielanie pożyczek w łącznej maksymalnej kwocie przekraczającej znacznie kapitał Banku. Dotychczasowa suma wszystkich pożyczek udzielonych od 1958 r. wyniosła około 200 mld dolarów. Bank pozyskuje pieniądze do realizacji swych celów z rynków kapitałowych, z oprocentowania udzielonych pożyczek, ze składek członkowskich oraz, w znacznie mniejszym stopniu, ze środków własnych Unii Europejskiej lub państw członkowskich.

EBI udziela wsparcia przede wszystkim w obrębie Unii Europejskiej. Kredyty mogą otrzymać podmioty ze wszystkich krajów członkowskich UE. Spłata kredytu trwa od 7 do 12 lat. Bank wspiera wszystkie sektory gospodarki, przede wszystkim przemysł, transport, energetykę, ochronę środowiska, telekomunikacje oraz sektor małej i średniej przedsiębiorczości.

Od maja 2004 r. Polska może zaciągać kredyty w Europejskim Banku Inwestycyjnym na tych samych warunkach, co państwa "15". Uzyskamy znacznie szerszy dostęp do preferencyjnych pożyczek, które będą przeznaczone na inwestycje w infrastrukturę energetyczną, transportową, ekologiczną i telekomunikacyjną oraz na wsparcie małych i średniej wielkości przedsiębiorstw.

EIB może udzielić wieloletnich kredytów, finansując do 1/3 wartości inwestycji z ochrony środowiska, która dofinansowywana jest z Funduszu Spójności

Kontakt:

EUROPEAN INVESTMENT BANK

100, blvd Konrad Adenauer

L-2950 Luxembourg

LUXEMBOURG

tel.: (0 035 2) 43 79 31 22

fax: (0 035 2) 43 79 31 91

<http://www.eib.org>

Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju (EBOiR)

Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju (EBOiR) powstał w 1991 roku w celu ułatwienia państwom Europy Środkowo-Wschodniej przejścia do gospodarki rynkowej. Jego udziałowcami jest obecnie 60 państw i dwie organizacje międzyrządowe. Działa w 27 krajach Europy Środkowo-Wschodniej i środkowej Azji. Siedziba Banku jest w Londynie. Dla realizacji tego celu Bank funkcjonuje jako połączenie banku komercyjnego i banku rozwoju. Największymi udziałowcami są państwa UE. Udział Polski wynosi 256 mln euro.

Środki na udzielanie pożyczek EBOiR czerpie przede wszystkim z emisji obligacji na rynkach kapitałowych krajów wysoko rozwiniętych, z wpłat gotówkowych krajów członkowskich oraz z własnych funduszy rezerwowych zgromadzonych w ciągu całego okresu istnienia i działania. EBOiR udziela kredytów jedynie rządowi krajów członkowskich lub podmiotom gospodarczym działającym w tych krajach, ale pod warunkiem uzyskania na spłatę tych kredytów gwarancji rządowych. Kredyty są przeznaczane z reguły na finansowanie konkretnych przedsięwzięć i projektów, ale również na finansowanie strukturalnych przemian w gospodarkach krajów rozwijających się. Oprócz kredytów EBOiR udziela również fachowej pomocy doradczej, wysyłając do krajów którym pomaga swoich ekspertów.

Cele EBOiR:

- wsparcie dla działań na rzecz rozwoju gospodarczego i odbudowy państw Europy Środkowej i Wschodniej,
- rozwój gospodarki rynkowej w regionie,
- propagowanie prywatyzacji,
- ochrona środowiska naturalnego.

Oferta Banku jest szeroka. EBOiR udziela pożyczek współfinansujących projekty w sektorze prywatnym (do 45% ich wartości) i w sektorze państwowym (do 35% ich

wartosci), Wykupuje udzialy w przedsiebiorstwach prywatnych i panstwowych, udziela gwarancji, które zapewniaja dostep do miedzynarodowych rynków kapitalowych, tworzy fundusze celowe.

Główny nacisk kladziony jest na sektor prywatny - az 60% pozyczek. Srodki dostepne z EBOiR sa oprocentowane podobnie jak w banku komercyjnym. Wysokosc oprocentowania jest ustalana w oparciu o LIBOR. Okres splat pozyczek wynosi 10 lat dla przedsiebiorstw, 15 lat dla projektów infrastrukturalnych.

Polska od wejścia do struktur UE moze liczyć ze strony EBOiR na wsparcie rozwoju infrastruktury i restrukturyzacji przedsiebiorstw. Bank chce brac udzial w rozwoju uslug finansowych zwlaszcza posrednictwa kredytowego, udzielania gwarancji, prowadzenia analiz i doradztwa.

Procedura przyznawania srodków sklada sie z 6 etapów:

- **identyfikacja** - rzad ubiegajacy sie o pozyczke wstepnie przedstawia projekt;
- **przygotowanie** - zainteresowana strona musi zbadac aspekt techniczny, ekonomiczny, spoleczny i srodowiskowy projektu;
- **oszacowanie** - na tym etapie bank dokonuje wlasnego oszacowania projektu przez zespolo pracowników banku i konsultantów zw. misjami (misja bada walor techniczny, instytucjonalny, ekonomiczny i finansowy projektu);
- **negocjacje i przedlozenie Radzie Banku raportu**, który staje sie podstawa do negocjacji z pozyczkobiorca;
- **realizacja i nadzór** - bank sprawdza przebieg realizacji projektu, sposoby wykorzystania uzyskanych srodków;
- **ocena** - po zakonczeniu realizacji projektu Departament Oceny Operacji Banku dokonuje porównania kosztów, korzyści i efektywnosci projektu.

Kontakt:

EBOiR
ul. Emili Plater 53
Warsaw Financial Center
Suite 1300
00-113 Warszawa
tel: +48 22 520 5700
fax: +48 22 520 5800

Bank Swiatowy

Bank Swiatowy rozpoczel swoja dzialalnosc w czerwcu 1946 r. Zgodnie ze swym Statutem, we wszystkich swych dzialaniach i podejmowanych decyzjach Bank Swiatowy kieruje sie wszystkimi piecioma głównymi celami:

- pomoc w odbudowie i rozwoju na terytoriach swoich członków poprzez aktywowanie inwestycji kapitalowych,

- promowanie prywatnych inwestycji zagranicznych poprzez gwarancje lub uczestnictwo w inwestycyjnej akcji pożyczkowej prywatnych inwestorów;
- promowanie długofalowego, zrównowazonego wzrostu w handlu międzynarodowym oraz podtrzymywanie równowagi bilansu płatniczego;
- organizowanie pożyczek;
- prowadzenie operacji na terytoriach członków w sposób oddziałujący na inwestycje międzynarodowe na warunkach rynkowych.

Działalność kredytowa Banku Światowego skupia się głównie na trzech obszarach:

- bezpośrednio finansowanie projektów inwestycyjnych,
- współuczestnictwo w udzielaniu pożyczek zaciągniętych pierwotnie w innych instytucjach,
- udzielaniu gwarancji bankowych.

Kredyty udzielane przez Bank Światowy mają zmienną stopę procentową. Istotne jest, iż kraje najuboższe uzyskują kredyty bez oprocentowania. Pozostałe kredyty są udzielane dla poszczególnych państw oraz grup państw i mają charakter długoterminowy (15 - 25 lat).

Procedura udzielania pomocy przez BS przebiega w następujących etapach:

- **Identyfikacja** - zarząd lub personel Banku analizuje ogólną sytuację ekonomiczną. W tej fazie planujący odpowiadają na pytania: kto skorzysta z projektu? jakie będą korzyści i koszty? czy istnieją opcje dla uzyskania tego samego celu? jaka jest pilność projektu?
- **Przygotowanie** - pożyczający obowiązany jest zbadać techniczne, ekonomiczne, społeczne i środowiskowe aspekty projektu wraz ze wszystkimi możliwymi konsekwencjami. W trakcie tego etapu ustala się harmonogram projektu.
- **Oszacowanie** - zespół personelu Banku i konsultantów dokonuje przeglądu studiów dokonanych w fazie przygotowania na czterech płaszczyznach: technicznej, instytucjonalnej, ekonomicznej i finansowej.
- **Negocjacje i przedłożenie Zarządowi** - raport oceniający Banku stanowi podstawę do negocjacji z pożyczkobiorcą.
- **Realizacja i nadzór** - personel Banku spędza około 10 tygodni rocznie na szczegółowym nadzorowaniu projektu, ustalając jednocześnie, jakie są trudności w realizacji i pomagając znaleźć rozwiązanie.
- **Ocena** - istnieje dokładny system oceny projektu, której dokonują nie tylko osoby odpowiedzialne za wprowadzenie projektu w życie, lecz także niezależny organ Banku.

Bank Światowy najczęściej udziela pomocy w sektorze publicznym, rolnictwie i przemyśle.

Kontakt:

**Biuro Banku Światowego w Polsce
Warszawskie Centrum Finansowe, 9 piętro,
ul. Emilii Plater 53, 00-113 Warszawa
telefon: (22) 520 80 00
fax: (22) 520 80 01**

Bank Ochrony Środowiska S.A.

Misja Banku Ochrony Środowiska S.A. jest świadczenie kompleksowych usług finansowych dla podmiotów realizujących projekty na rzecz ochrony środowiska. BOS S.A. został założony w 1991. Od 1996 roku jest spółka publiczna, a od lutego 1997 roku jego akcje są notowane na rynku podstawowym Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie S.A.. W ramach utworzonej przez Bank grupy kapitałowej funkcjonują między innymi: [Dom Maklerski BOS S.A.](#) i Towarzystwo Finansowe BOS sp. z o.o. Głównymi akcjonariuszami Banku są [Skandinaviska Enskilda Banken](#) - drugi co do wielkości bank w Szwecji (47 % akcji) oraz NFOSiGW (44 % akcji). Właścicielami pozostałych procent akcji są wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej oraz indywidualni akcjonariusze.

BOS S.A. świadczy usługi dla jednostek samorządu terytorialnego, a także dla klientów z segmentu detalicznego i przedsiębiorstw, udzielając komercyjnych kredytów inwestycyjnych. Są to kredyty długoterminowe udzielane na finansowanie działalności inwestycyjnej, w tym na: inwestycje produkcyjne, zakup nieruchomości, maszyn i urządzeń oraz środków transportu.

Warunki otrzymania kredytu:

- przedmiot kredytowania: działalność inwestycyjna - inwestycje produkcyjne, zakup nieruchomości, maszyn, urządzeń oraz środków transportu;
- kwota kredytu: do 80% planowanej wartości kosztorysowej realizowanej inwestycji;
- okres kredytowania: do 10 lat.

Warunki komercyjnych kredytów inwestycyjnych udzielanych jednostkom samorządu terytorialnego są negocjowane z klientem.

Istnieje również możliwość zaciągnięcia kredytu na zakup lub montaż wyrobów służących ochronie środowiska, a maksymalna kwota kredytu - do 100% kosztów zakupu i kosztów montażu. Okres kredytowania wynosi do 5 lat, oprocentowanie - zmienne ustalone na podstawie uchwały Zarządu BOS S.A.

Kredyty proekologiczne BOS S.A. na różnorodne przedsięwzięcia z zakresu ochrony środowiska udzielane są we współpracy z wojewódzkimi funduszami ochrony środowiska i gospodarki wodnej. Wnioski są przyjmowane i opiniowane przez wojewódzki fundusz, który rekomenduje wnioski jako kwalifikujące się do udzielenia kredytu do 50% kosztu przedsięwzięcia.

Gminy i spółki należące w 100% do gminy mają możliwość skorzystania z kredytów preferencyjnych na zasadach linii kredytowej KfW3 przy finansowaniu inwestycji gminnych winfrastruktury. Kwota udzielonego kredytu nie może przekraczać 80% kwoty inwestycji. Wyluczone z finansowania są projekty dotyczące podstawowej produkcji rolnej oraz przemysł wydobywczy. Nie jest możliwe finansowanie ex-post ani żadne formy refinansowania. Maksymalna kwota kredytu w ramach linii to 1 mln. euro. Maksymalny okres kredytowania wynosi 10 lat.

Na finansowanie działalności związanej z ochroną środowiska naturalnego, gminy mają również do wyboru linię kredytową Nordic Investment Bank, gdzie przedmiotem kredytowania jest finansowanie długoterminowych inwestycji. Kwota kredytu nie może przekroczyć 80% kosztów inwestycji w środki trwałe. Maksymalna kwota indywidualnego kredytu w ramach tej linii wynosi 3.2 mln euro.

Kontakt:

Bank Ochrony Środowiska S.A.
00-950 Warszawa, Al. Jana Pawła II 12
tel. + 22 850 87 35,
fax + 22 850 88 91
internet: www.bosbank.pl
e-mail: bos@bosbank.pl

4. PORÓWNANIE FUNDUSZU SPÓJNOSCI Z FUNDUSZEM ISPA

Przedakcesyjny fundusz ISPA został powołany w 1999 roku Rozporządzeniem Rady UE Nr 1267/99. Fundusz współfinansuje inwestycje infrastrukturalne w zakresie transportu i ochrony środowiska.

Polska, jako kraj kandydujący do Unii Europejskiej, korzystała z funduszu ISPA już od roku 2000. Zadaniem Funduszu ISPA było wsparcie inwestycji, których realizacja wiązała się z wypełnianiem zobowiązań negocjacyjnych oraz przygotowaniem krajów kandydujących do korzystania z Funduszu Spójności. W latach 2000-2003 Komisja Europejska zatwierdziła do dofinansowania z ISPA 45 projektów z zakresu ochrony środowiska. Z tego 37 dotyczyło gospodarki wodno-ściekowej, 6 gospodarki odpadami, a dwa projekty stanowiły tzw. pomoc techniczną. W większości województw zrealizowano lub realizowane są od 1 do 3 projektów koncentrujących się w dużych aglomeracjach. Niektóre inwestycje będą realizowane do 2008 roku.

Od 2000 r. Polska otrzymywała z funduszu ISPA na inwestycje w zakresie ochrony środowiska około 175 mln euro rocznie. Jednostkowa wartość zatwierdzonych projektów w ramach ISPA wyniosła od kilkunastu do kilkudziesięciu mln euro, a dotacje z funduszu kształtowały się na poziomie od ok. 50% do 70% kosztów kwalifikowanych.

Tabela. Podstawowe różnice pomiędzy ISPA a Funduszem Spójności

nazwa	ISPA	Fundusz Spójności
typ pomocy	fundusz przedakcesyjny	instrument polityki strukturalnej
odbiorcy - beneficjenci	kraje kandydujące	kraje członkowskie UE, których PNB jest niższy od 90% średniej unijnej
środki na ochronę środowiska w Polsce	928 mln euro (2000-2003)	2.1 mld euro (2004-2006)
kwota pomocy w przeliczeniu na 1 obywatela (dotyczy obywateli wszystkich krajów - odbiorców pomocy)	11 euro na obywatela rocznie	38 euro na obywatela rocznie
maksymalna wysokość pomocy	75% (w wyjątkowych przypadkach do 85%)	85% (w wyjątkowych przypadkach 90%)
minimalna wartość projektu	5 mln euro	10 mln euro

ostateczna decyzja o dofinansowaniu projektu	Komitet Zarządzający ds. ISPA	Komisja Europejska
podstawa prawna dofinansowania	umowa pomiędzy KE a państwem odbiorcą pomocy - memorandum finansowe	decyzja Komisji Europejskiej
kontrola Komisji Europejskiej	akceptacja ex-ante przez Przedstawicielstwo KE	kontrola ex-post oraz wybiórczo ex ante w zakresie zamówień publicznych dla 5% inwestycji
podatek VAT, zakup terenu pod inwestycje	koszt niekwalifikowany	koszt pod pewnymi warunkami kwalifikowany⁷

W związku z przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej od 1 maja 2004 r. Polska przestała być beneficjentem funduszu SPA, a zobowiązania funduszu ISPA przejął Fundusz Spójności. Wszystkie projekty zatwierdzone do finansowania w ramach tego instrumentu, dla których Komisja Europejska podpisała Memoranda Finansowe⁸, są kontynuowane w następnych latach jako projekty Funduszu Spójności. Oznacza to, że zobowiązania Unii Europejskiej zagwarantowane na kontynuację projektów ISPA w latach 2004-2006 będą pochodziły ze środków Funduszu Spójności.

⁷ koszty podatku VAT są kosztami kwalifikowanymi jeśli beneficjent nie jest płatnikiem VAT lub nie może odzyskać VAT-u.

⁸ umowa współfinansowania projektu podpisywana pomiędzy rządem danego kraju a Komisją Europejską.

5. SYSTEM ZARZADZANIA FUNDUSZEM SPÓJNOSCI W POLSCE

Z odpowiednim przygotowaniem Państwa do wykorzystania i obsługi Funduszu Spójności, oprócz dokumentu programowego – Strategii Wykorzystania Funduszu Spójności, wiąże się również zapewnienie systemu zarządzania i kontroli na poziomie instytucji centralnych oraz innych instytucji włączonych w ten proces. Funkcje Instytucji Zarządzającej odpowiedzialnej za ogólną koordynację oraz zarządzanie Funduszem Spójności w Polsce pełni **Ministerstwo Gospodarki i Pracy**. W ramach ministerstwa zadania Instytucji Zarządzającej realizuje **Departament Koordynacji Funduszu Spójności**. Przedstawiciel MGiP jest członkiem Komitetu Sterującego i uczestniczy w procesie wyboru projektów do przygotowania *Wniosków o dofinansowanie z Funduszu Spójności*. Instytucja Zarządzająca monitoruje proces przygotowania projektów. Po otrzymaniu *Wniosków* wraz z odpowiednimi wymaganymi załącznikami przekazanymi przez Instytucje Posrednicząca, dokonuje oceny formalnej i przesyła je do Komisji Europejskiej.

Kontakt:

Ministerstwo Gospodarki i Pracy
Departament Koordynacji Funduszu Spójności
tel. (22) 661 07 10
fax 661 01 50

e-mail: info_dfs@mpips.gov.pl

Dyrektor Departamentu Koordynacji Funduszu Spójności
Monika Palasz, monika_palasz@mpips.gov.pl.

Zastępca Dyrektora Departamentu Koordynacji Funduszu Spójności
Marek Michalski, marek_michalski@mpips.gov.pl

Instytucja Posrednicząca I szczebla w sektorze środowiska jest **Ministerstwo Środowiska**. Zadania Ministerstwa Środowiska związane z obsługą Funduszu Spójności są realizowane przez **Departament Integracji Europejskiej**, który dokonuje merytorycznej oceny wniosków wstępnych oraz *Wniosków o dofinansowanie z Funduszu Spójności*. W procesie oceny wniosków Departament Integracji Europejskiej współpracuje z następującymi komórkami organizacyjnymi Ministerstwa Środowiska: Departamentem Zasobów Wodnych, Instrumentów Ochrony Środowiska oraz Polityki Ekologicznej. Ponadto, Departament Integracji Europejskiej prowadzi Sekretariat **Komitetu Sterującego** dla strategii wykorzystania Funduszu Spójności, organu pomocniczego Ministra Środowiska, którego celem jest wspieranie Ministra w procesie wyboru projektów do współfinansowania z Funduszu Spójności.

Kontakt:

**Ministerstwo Srodowiska
Departament Integracji Europejskiej**

Wydział Przygotowania Projektów

tel. (22) 579 25 03 lub 579 25 93

fax.(22) 579 26 29

wpp@mos.gov.pl

Wydział Wdrażania i Monitorowania Projektów

tel. (22) 579 26 44 lub 579 27 73

fax. (22) 579 24 21

Narodowy Fundusz Ochrony Srodowiska i Gospodarki Wodnej (NFOSiGW) jest Instytucja Posrednicza II szczebla. Zadania zwiazane z obsluga Funduszu pelni **Departament Przedswiezec Spójnosc**i. Zgodnie z „Porozumieniem w sprawie przygotowania przedswiezec ochrony srodowiska przeznaczonych do dofinansowania ze srodków Funduszu Spójnosc*i*” zawartym pomiedzy Ministrem Srodowiska a NFOSiGW, Narodowy Fundusz odpowiada za:

- przygotowanie dla Ministra Srodowiska list potencjalnych przedswiezec do dofinansowania z Funduszu Spójnosc*i* na podstawie okreslonych przez Ministra kryteriów,
- przygotowanie aplikacji (wniosków o dofinansowanie z Funduszu Spójnosc*i*) oraz niezbednej do zalaczenia dokumentacji dla przedswiezec wskazanych przez Ministra Srodowiska po rekomendacji Komitetu Sterujacego.

W NFOSiGW dla kazdego realizowanego projektu wyznaczani sa koordynatorzy – osoby odpowiedzialna za przygotowanie wniosku o finansowanie, pomoc techniczna oraz za monitorowanie realizacji projektu.

Kontakt:

**Narodowy Fundusz Ochrony Srodowiska i Gospodarki Wodnej
Departament Przedswiezec Spójnosc**i

tel. (22) 459 05 08

fax (22) 459 01 98

www.nfosigw.gov.pl

Dyrektor Departamentu Przedsięwzięć Spójności Norbert Slowik n.slowik@nfosigw.gov.pl**Zastępca Dyrektora Departamentu Przedsięwzięć Spójności**Marcin Zembrzuski mzem@nfosigw.gov.pl

Wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej są instytucjami pośredniczącymi III szczebla funkcjonującymi w systemie na podstawie „Porozumienia w sprawie przygotowania przedsięwzięć w sektorze ochrony środowiska planowanych do dofinansowania z Funduszu Spójności” zawartego z NFOSiGW. Wojewódzkie fundusze odpowiadają m.in. za udostępnianie formularzy wniosków wstępnych potencjalnym beneficjentom (w wersji papierowej i elektronicznej zamieszczonej na stronach internetowych wojewódzkich funduszy). Ponadto wfosigw przyjmują wypełnione wnioski wstępne oraz dokonują formalnej i wstępnej merytorycznej oceny projektów. Wojewódzkie fundusze odpowiedzialne są za przygotowanie wojewódzkich list potencjalnych przedsięwzięć do dofinansowania z Funduszu Spójności, która przekazuje do Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Dla każdego projektu również w wojewódzkich funduszach wyznaczani są koordynatorzy projektów.

Kontakt:**Województwo Dolnośląskie**

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu

ul. Krakowska 36/38

50-425 Wrocław

tel.: (0-prefix-71) 343-95-88, 342-63-09

fax: (0-prefix-71) (0-71) 342-63-49

e-mail: poczta@fos.wrocl.pl**Województwo Kujawsko-Pomorskie**

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu

ul. Szosa Chelminska 28

87-100 Torun

tel.: (0-prefix-56) 655-42-81 do 85

fax: (0-prefix-56) 655-42-86

e-mail: wfosigw@wfosigw.torun.pl**Województwo Lubelskie**

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Lublinie

ul. Spokojna 7

20-074 Lublin

tel.: (0-prefix-81) 742-46-48

fax: (0-prefix-81) 532-17-64

e-mail: info@wfosigw.lublin.pl

Województwo Lubuskie

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
w Zielonej Górze
ul. Kozuchowska 4
65-364 Zielona Góra
tel.: (0-prefix-68) 320-64-17, 328-86-00
fax: (0-prefix-68) 328-86-01
e-mail: biuro@wfosigw.zgora.pl

Województwo Łódzkie

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi
ul. Łakowa 11
90-562 Łódź
tel.: (0-prefix- 42) 639-51-10,
fax: (0-prefix-42) 639-51-21
e-mail: fundusz@wfosigw.lodz.pl

Województwo Małopolskie

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie
ul. Kanoniczna 12
31-002 Kraków
tel.: (0-prefix- 12) 422-96-22
fax: (0-prefix-12) 422-30-46
e-mail: biuro@wfos.krakow.pl

Województwo Mazowieckie

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie
ul. Wałbrzyska 3/5
02-739 Warszawa
tel: (0-prefix-22) 645-33-80
fax: (0-prefix-22) 645-33-90
e-mail: warszawa@wfosigw.pl

Województwo Opolskie

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Opolu
ul. Krakowska 53
45-018 Opole
tel.: (0-prefix-77) 453-76-11
fax: (0-prefix-77) 453-76-11
biuro@wfosigw.opole.pl

Województwo Podkarpackie

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie
ul. Szopena 51
35-055 Rzeszów
tel.: (0-prefix- 17) 852-23-44
fax: (0-prefix-17) 852-23-44
e-mail: biuro@wfosigw.rzeszow.pl

Województwo Podlaskie

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Białymstoku
ul. Św. Rocha 5
15-879 Białystok
tel.: (0-prefix-85) 746-02-41
fax: (0-prefix-85) 746-01-66
e-mail: biuro@wfosigw.bialystok.pl

Województwo Pomorskie

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku
ul. Straganiarska 24-27
80-837 Gdańsk
tel/fax: 0-prefix-58) 301-91-92
tel.: (0-prefix-58) 305-56-31
fax: (0-prefix-58) 300-08-11
e-mail: fundusz@wfosigw-gda.pl

Województwo Śląskie

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach
ul. Plebiscytowa 19
40-035 Katowice
tel.: (0-prefix-32) 251-80-71 do 5
fax: (0-prefix-32) 251-04-06
e-mail: biuro@wfosigw.katowice.pl

Województwo Świętokrzyskie

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach
ul. Św. Leonarda 7
25-311 Kielce
tel.: (0-prefix- 41) 366-15-12
fax: (0-prefix-41) 366-09-05
e-mail: biuro@wfos.com.pl

Województwo Warmińsko-Mazurskie

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Olsztynie
ul. Św. Barbary 9
10-026 Olsztyn
tel.: (0-prefix-89) 522-02-00, 522-02-10
fax: (0-prefix-89) 522-02-09
e-mail: info@wfosigw.olsztyn.pl

Województwo Wielkopolskie

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu
ul. Szczepanowskiego 15 A
60-541 POZNAN
tel.: (0-prefix- 61) 845-62-00

Województwo Zachodniopomorskie

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie
ul. Solskiego 3

71-323 Szczecin

tel.: (0-prefix- 91) 486-15-56; 486-15-58

fax: (0-prefix- 91) 486-15-57

e-mail: wfosszczecin@inet.com.pl

Realizację zadań **Institucji Płatniczej** dla Funduszu Spójności nadzoruje Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Finansów - Szef Instytucji Płatniczej.

Do zadań Instytucji Płatniczej należy przede wszystkim:

- prowadzenie Rachunku w Instytucji Płatniczej dla Funduszu Spójności oraz Rachunku Bieżącego dla Funduszu Spójności;
- zarządzanie przepływami finansowymi środków Funduszu Spójności;
- weryfikacja, przekazanych przez Instytucje Posredniczące (MS / MI), deklaracji wydatków oraz załączonych do nich miesięcznych sprawozdań finansowych z wdrażania projektu;
- certyfikacja wniosków o płatność pośrednią i końcową do KE;
- wnioskowanie do KE o środki Funduszu Spójności.

Kontakt:

**Ministerstwo Finansów
Departament Instytucji Płatniczej**

tel. 0 (prefix) 22 694 37 04

fax 0 (prefix) 22 694 38 18

e-mail: Sekretariat.IP@mofnet.gov.pl

www.mofnet.gov.pl

6. PRZEPLYW WNIOSKU WSTEPNEGO ORAZ WNIOSKU O DOFINANSOWANIE Z FUNDUSZU SPÓJNOSCI

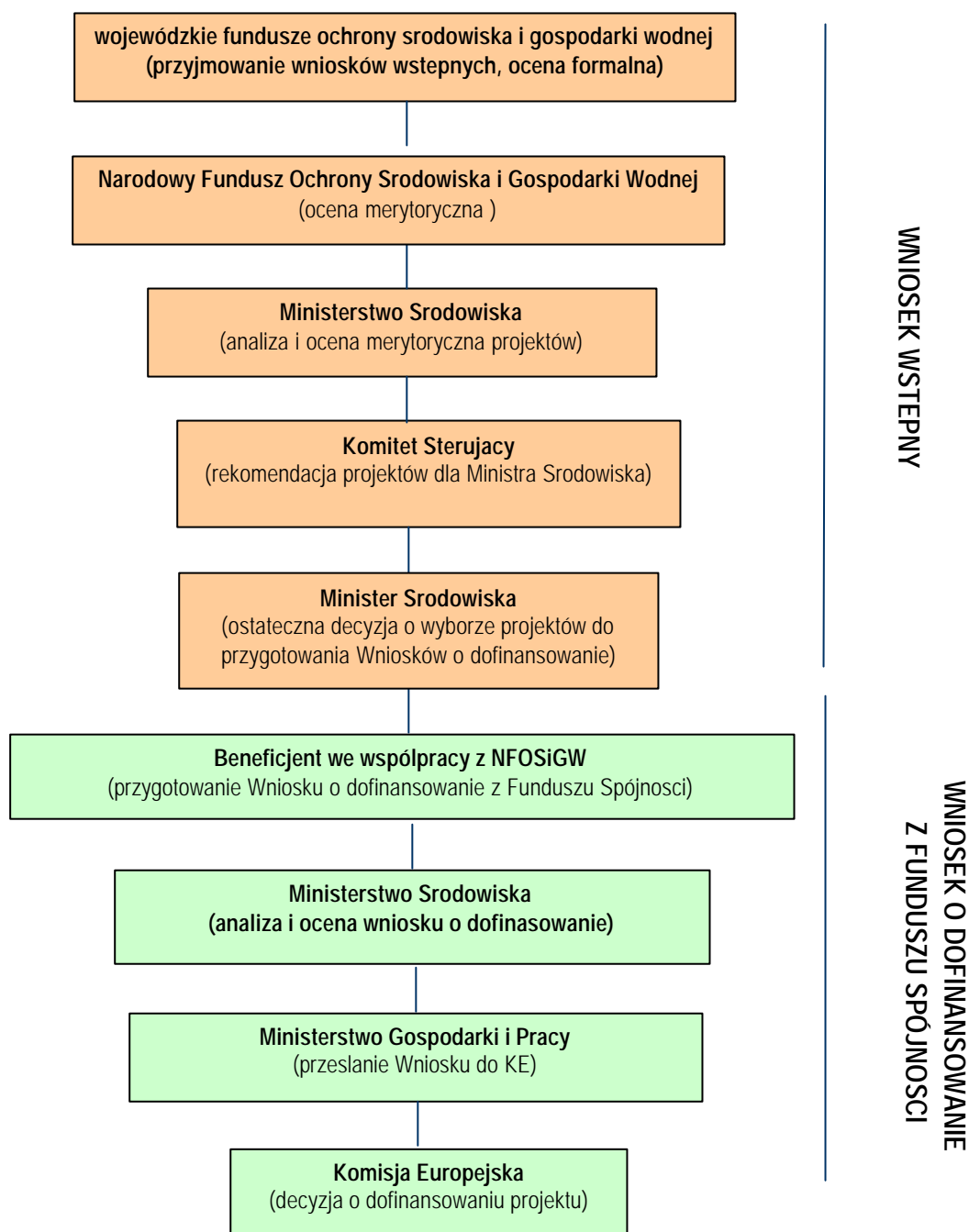
Projekty zgłoszone do Funduszu Spójności są weryfikowane na poziomie krajowym oraz w Komisji Europejskiej. Pierwszy etap oceny wniosków to etap krajowy.

Formularzami wniosków wstępnych dysponują wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej m. in. umieszczając je na stronach internetowych. Wniosek należy złożyć do właściwego wojewódzkiego funduszu ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Wnioski wstępne są oceniane przez WFOSiGW, a następnie przekazywane do Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Powołany przez Ministra Środowiska **Komitet Sterujący dla strategii wykorzystania Funduszu Spójności** rekomenduje projekty do przygotowania *Wniosku o dofinansowanie z Funduszu Spójności*. Przygotowane *Wnioski* zawierające niezbędne dokumenty m.in. studium wykonalności, oceny oddziaływania inwestycji na środowisko oraz inne załączniki, wysyłane są za pośrednictwem Ministerstwa Gospodarki i Pracy - Instytucji Zarządzającej Funduszem Spójności, do Komisji Europejskiej.

Ostateczna decyzja o przyznaniu dofinansowania z Funduszu Spójności dla projektu podejmowana jest przez Komisję Europejską.

Schemat przepływu wniosku wstępnego i Wniosku o dofinansowanie z Funduszu Spójności

CZESC II

PRZYGOTOWANIE I OCENA WNIOSKU WSTEPNEGO DO FUNDUSZU SPÓJNOSCI

Czesc II Podrecznika dla Beneficjentów Funduszu Spójności **jest przeznaczona dla wszystkich podmiotów, które sa zainteresowane zlozeniem wniosku wstepnego do Funduszu Spójności.** W Czesci II zawarte zostaly praktyczne wskazówki dotyczace przygotowania *Karty Potencjalnego Przedswiezecia do Funduszu Spójności*. Ponadto, przedstawiony zostal proces oceny wniosku wstepnego przez poszczególne instytucje zaangażowane w system zarzadzania Funduszem Spójności oraz kryteria wyboru przedswiezec na podstawie, których dokonywana jest ocena przedswiezec ubiegajacych sie o wsparcie z Funduszu Spójności.

1. PRZYGOTOWANIE WNIOSKU WSTEPNEGO DO FUNDUSZU SPOJNOSCI

Pierwszym krokiem w procesie ubiegania się o dofinansowanie w ramach Funduszu Spójności jest przygotowanie **wniosku wstępnego, czyli Karty Potencjalnego Przedsięwzięcia do dofinansowania z Funduszu Spójności (Załącznik nr 1)**. Karta Potencjalnego Przedsięwzięcia do dofinansowania z Funduszu Spójności to formularz, na którym zainteresowane podmioty zgłaszają propozycje projektów do dofinansowania z Funduszu Spójności. Wzór *Karty* wraz z instrukcją wypełnienia jest dostępny na stronach internetowych poszczególnych WFOSiGW, które zapewniają formularze niezbędnych dokumentów oraz podstawowe informacje na temat zasad działania Funduszu Spójności. *Karta* jest również dostępna na stronie internetowej Ministerstwa Środowiska <http://www.cios.gov.pl>.

Karte Potencjalnego Przedsięwzięcia do dofinansowania z Funduszu Spójności podmiot ubiegający się o dofinansowanie projektu z środków Funduszu Spójności powinien złożyć do właściwego WFOSiGW w terminie wyznaczonym przez WFOSiGW.

W *Karcie Potencjalnego Przedsięwzięcia* wnioskodawca musi umieścić następujące informacje:

- Tytuł projektu/grupy projektów/etapu projektu;
- Słowa kluczowe;
- Sektor projektu;
- Typ projektu;
- Docelowa struktura instytucjonalna (Beneficjenta [POZR], Właściciela majątku, Eksploatatora majątku [Operator])
- Organ odpowiedzialny za koordynację i monitoring (projekty grupowe)
- Opis przedsięwzięcia:
  - Opis podstawowych problemów będących przesłanką do podjęcia przedsięwzięcia, z uwzględnieniem wymogów prawa polskiego i Unii Europejskiej;
  - Opis celów przedsięwzięcia,
  - Lokalizacja przedsięwzięcia,
  - Zgodność projektu z polityką ochrony środowiska oraz odpowiednimi dokumentami strategicznymi;
  - Wpływ projektu na wdrażanie odpowiednich dyrektyw UE
- Opis zadań realizowanych w przedsięwzięciu:
  - Zakres rzeczowy przedsięwzięcia
  - Opis przyjętych lub planowanych rozwiązań technologicznych
  - Harmonogram realizacji projektu

- Uwarunkowania realizacyjne projektu
- Trwalosc projektu
- Wplyw przedsiwziecia na obszary chronione
- Stan przygotowania Studium Wykonalnosci
- Informacje na temat innych projektów zrealizowanych przez beneficjenta i finansowanych m.in. ze srodków Unii Europejskiej;
- Powiazanie projektu z innymi projektami (w tym finansowanymi ze srodków unijnych)
- Dodatkowe informacje wazne dla realizacji zadania
- Koszty przedsiwziecia oraz finansowanie
  - Koszty przedsiwziecia
  - Finansowanie

Ponadto, do *Karty Potencjalnego Przedsiwziecia do dofinansowania z Funduszu Spójnosc*, wnioskodawca musi dolaczyc 4 zalaczniki:

- **Zalacznik nr 1** - Zbiorcze zestawienie dzialan dla przedsiwziecia
- **Zalacznik nr 2** - Zestawienie planowanych umów
- **Zalacznik nr 3** - Efekt ekologiczny i efektywnosc finansowa przedsiwziecia.
- **Zalacznik nr 4** - Oswiadczenie o niewspółfinansowaniu projektu z innych instrumentów polityki strukturalnej UE

2. KRYTERIA WYBORU PROJEKTÓW DO FUNDUSZU SPÓJNOSCI

Kryteria wyboru projektów to określony zestaw **wymogów formalnych i merytorycznych**, które muszą spełnić projekty, aby uzyskać dofinansowanie ze środków unijnych. W przypadku Funduszu Spójności kryteria wyboru projektów są sformułowane w Narodowym Planie Rozwoju 2004-2006, w Strategii Wykorzystania Funduszu Spójności. Dodatkowe kryteria wyboru, zgodnie ze Strategią, mogą zostać sformułowane przez Komitet Sterujący.

2.1. OGÓLNE KRYTERIA WYBORU PROJEKTÓW

Podstawowe kryteria wyboru inwestycji, które będą mogły uzyskać wsparcie są następujące:

- zgodność z celami polityki ekologicznej UE: ochrona, zachowanie i poprawa jakości środowiska, ochrona zdrowia ludzkiego, oszczędne i racjonalne wykorzystanie zasobów naturalnych;
- zgodność z zasadami polityki ekologicznej UE, a w szczególności: zasada przezorności, zasada prewencji, zasada likwidowania zanieczyszczeń u źródła, zasada zanieczyszczający płaci, umożliwienie wywiązania się z zobowiązań akcesyjnych poprzez wdrożenie ekologicznych przepisów UE w najtrudniejszych i najkosztowniejszych z punktu widzenia polityki akcesyjnej obszarach – tj. takich, co do których Polska uzyskała najdłuższe okresy przejściowe;
- przedsięwzięcia będące kontynuacją programu ISPA;
- odbiorca wsparcia winien być w pierwszej kolejności samorząd terytorialny, związek gmin, przedsiębiorstwo komunalne lub inny podmiot publiczny;
- osiągnięcie przez przedsięwzięcie/grupę przedsięwzięć kosztorysowej wartości progowej 10 mln Euro;
- przyczynienie się do redukcji zanieczyszczeń oddziałujących na znaczną liczbę ludzi przy najniższych kosztach tej redukcji;
- przyczynianie się w największym stopniu do osiągnięcia gospodarczej i społecznej spójności Polski z UE (projekty potencjalnie przynoszące najwyższe korzyści ekonomiczne i społeczne);
- oddziaływanie transgraniczne.

2.2. SZCZEGÓLWE KRYTERIA WYBORU PROJEKTÓW

Przedsięwzięcia spełniające ogólne kryteria wyboru są następnie porządkowane według kryteriów szczegółowych.

Kryterium osiągnięcia standardów UE

W zakresie gospodarki wodno-sciekowej kryteria osiągnięcia standardów UE są następujące:

- **I priorytet** - zapewnienie systemów kanalizacji zbiorczej i odpowiedniego poziomu oczyszczania ścieków dla aglomeracji⁹ **co najmniej 100 000 RLM** (preferencje dla największych aglomeracji) oraz sieci wodociagowych i odpowiedniego poziomu uzdatniania wody,
- **II priorytet** - zapewnienie systemów kanalizacji zbiorczej i odpowiedniego poziomu oczyszczania ścieków dla aglomeracji **od 15 000 do 100 000 RLM** oraz sieci wodociagowych i odpowiedniego poziomu uzdatniania wody,
- **III priorytet** - zapewnienie systemów kanalizacji zbiorczej i odpowiedniego poziomu oczyszczania ścieków dla aglomeracji **od 2 000 do 15 000 RLM** oraz sieci wodociagowych i odpowiedniego poziomu uzdatniania wody.

W zakresie gospodarki odpadami środki z Funduszu Spójności będą głównie przeznaczone na:

- **I priorytet** - systemy gospodarki odpadami w aglomeracjach powyżej 200 000 mieszkańców lub w innych rejonach służące **powyżej 200 000** grupie użytkowników;
- **II priorytet** - systemy gospodarki odpadami w aglomeracjach od 150 000 do 200 000 mieszkańców lub w innych rejonach służące **od 150 000 do 200 000** grupie użytkowników;
- **III priorytet** - systemy gospodarki odpadami w aglomeracjach do 150 000 mieszkańców lub w innych rejonach służące **do 150 000** grupie użytkowników.

W zakresie ochrony powietrza przedsięwzięciami priorytetowymi winny być:

1. Projekty zlokalizowane w strefach, w których jest wymagane opracowanie programu ochrony powietrza,
2. Inwestycje ochronne w strefach, w których występują okresowe przekroczenia stężeń zanieczyszczeń,
3. Krajowe/regionalne sieci monitoringu środowiska,
4. Przedsięwzięcia ochronne o charakterze ponadregionalnym,
5. Przedsięwzięcia związane z ochroną przed nadzwyczajnymi zagrożeniami środowiska.

⁹ Przez aglomeracje należy uznać teren, gdzie zaludnienie i/lub działalność gospodarcza są wystarczająco skoncentrowane, aby ścieki komunalne były zbierane i przekazywane do oczyszczalni ścieków komunalnych lub do końcowego punktu zrzutu, (dyrektywa 91/271/EWG).

Zakres zadań planowanych do realizacji w ramach przedsięwzięcia

Ocenić podlegają następujące elementy:

- cele przedsięwzięcia,
- zakres rzeczowy przedsięwzięcia,
- rozpatrywane alternatywne rozwiązania
- przyjęte lub planowane rozwiązania technologiczne,
- zakładany harmonogram realizacji

Zasadność realizacji projektu

Projekt powinien być zgodny z polityką ochrony środowiska, priorytetami określonymi w Strategii Wykorzystania Funduszu Spójności na lata 2004-2006 oraz dodatkowo:

- gospodarka wodno – ściekowa – *Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych*
- gospodarka odpadami – *Krajowy plan gospodarki odpadami* oraz plany wojewódzkie, powiatowe i gminne
- ochrona powietrza – *Programy ochrony powietrza*

Stan przygotowania projektu do realizacji

- Gotowość Studium Wykonalności,
- Przeprowadzenie Oceny Oddziaływania na Środowisko,
- Sporządzenie Raportu Oddziaływania na Środowisko,
- Rodzaj oraz liczba przetargów książki FIDIC

Struktura instytucjonalna beneficjenta

Beneficjentem powinna być:

- jednostka samorządu terytorialnego,
- związek jednostek samorządu terytorialnego,
- przedsiębiorstwo zorganizowane w postaci spółki prawa handlowego ze 100 % udziałem jednostki (jednostek) samorządu terytorialnego,
- przedsiębiorstwo zorganizowane w postaci spółki prawa handlowego, z udziałem kapitału prywatnego jednakże zastrzeżeniem konieczności rozpatrzenia takiego przypadku pod kątem występowania pomocy publicznej i ewentualnie notyfikacji tej pomocy przez Komisję Europejską.

Dostępność terenu pod inwestycje

W przypadku, gdy grunty, na których realizowany będzie projekt nie są własnością publiczną (poszczególnych gmin lub skarbu państwa) lub też nie znajdują się we władaniu poszczególnych gmin – uczestników projektu, należy zidentyfikować ewentualne problemy, jakie mogą wyniknąć podczas wykupu bądź wywłaszczenia terenu. Grunty mogą być wywłaszczone zgodnie z ustawą z dnia 21.08.1997 o gospodarce nieruchomościami, jeżeli cel publiczny nie może być realizowany w inny sposób niż pozbawienie lub ograniczenie praw do nieruchomości, a grunty nie mogą być nabyte w drodze umowy cywilno-prawnej. Przejścia przez grunty prywatne powinny być realizowane na zasadzie umowy cywilno-prawnej za odszkodowaniem w przypadku poniesionych szkód. W przypadku, gdy teren podlega wykupowi koszt wykupu stanowi w części koszt kwalifikowany.

Efekt ekologiczny

W zakresie gospodarki wodno-ściekowej:

- Ilość usuniętego ładunku zanieczyszczeń w wyniku realizacji oczyszczalni ścieków i kanalizacji dla wskaźnika azot ogólny;
- Ilość usuniętego ładunku zanieczyszczeń w wyniku realizacji oczyszczalni ścieków i kanalizacji dla wskaźnika fosfor ogólny.

W przypadku modernizacji i/lub rozbudowy oczyszczalni należy brać pod uwagę stan przed i po zrealizowaniu przedsięwzięcia, czyli różnice w odprowadzonym ładunku. Dla inwestycji polegających tylko na budowie/rozbudowie systemu kanalizacji, nieobjętych zakresem modernizacji i/lub rozbudowy oczyszczalni (w celu uniknięcia podwójnego sumowania ładunków)

W zakresie gospodarki odpadami:

- Ilość gmin występujących w systemie gospodarki odpadami;
- Ilość odpadów przyjmowanych łącznie w Mg/r - z własnego systemu zagospodarowania odpadów lub w drodze umów z organizacjami zbierającymi odpady;
- Ilość zagospodarowanych materiałów biodegradowalnych (jako % całej masy odbieranych odpadów);
- Udział odpadów przekazanych recyklarom, unieszkodliwianych w inny sposób niż składowanie oraz przekazanych do unieszkodliwienia innym wyspecjalizowanym zakładom w ilości odpadów przyjmowanych łącznie w % (iloraz odpadów przekazanych recyklarom, unieszkodliwionych w inny sposób

niz składowanie oraz przekazanych do unieszkodliwienia innym wyspecjalizowanym zakładom do ilości odpadów przyjmowanych łącznie);

- Czy po wykonaniu przedsięwzięcia, w systemie gospodarki odpadami zostaną zapewnione segregacja, odpadów odzysk i recykling, w tym odpadów opakowaniowych w stopniu zapewniającym spełnienie wymagań dyrektyw UE;
- Czy wystąpi unieszkodliwianie odpadów biodegradowalnych, wielkogabarytowych i budowlanych w stopniu zapewniającym spełnienie wymagań dyrektyw UE dla każdego rodzaju odpadów;
- Projekty, w których występuje składowanie bez zapewnienia segregacji nie mogą być przyjęte do dofinansowania.

W zakresie ochrony powietrza:

- Ilość usuniętych zanieczyszczeń w przeliczeniu na SO₂

Przeliczenie emisji zanieczyszczeń powstających z procesów energetycznego spalania paliw na dwutlenek siarki odbywa się przy wykorzystaniu współczynników indywidualnie dla każdego zanieczyszczenia. Współczynniki te stanowią stosunek dopuszczalnego stężenia średniorocznego SO₂ do dopuszczalnego stężenia średniorocznego konkretnego zanieczyszczenia (wartości stężeń średniorocznych zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z 28. 04. 1998 roku. w sprawie dopuszczalnych wartości stężeń substancji zanieczyszczających w powietrzu).

Przy określaniu efektu ekologicznego uwzględniamy:

- dwutlenek siarki,
- dwutlenek azotu,
- tlenek węgla,
- dwutlenek węgla,
- pył,
- benzo(a)piren,
- sadze.

Efektywność ekonomiczna

W zakresie gospodarki wodno-ściekowej.

- Wskaźnik kosztów inwestycyjnych w odniesieniu do ilości usuniętego ładunku azotu ogólnego-iloraz kosztu całkowitego przedsięwzięcia i usuniętego ładunku;
- Wskaźnik kosztów inwestycyjnych w odniesieniu do ilości usuniętego ładunku fosforu ogólnego-iloraz kosztu całkowitego przedsięwzięcia i usuniętego ładunku;

W zakresie gospodarki odpadami.

- Jednostkowy koszt inwestycyjny - wskaźnik kosztów inwestycyjnych w odniesieniu do ilości odpadów przyjmowanych łącznie w zł/Mg/rok (iloraz kosztu całkowitego przedsięwzięcia do ilości odpadów przyjmowanych łącznie);
- Jednostkowy koszt przetwarzania - wskaźnik kosztów inwestycyjnych w odniesieniu do ilości odpadów przekazanych recyklerom, unieszkodliwionych w inny sposób niż składowanie oraz przekazanych do unieszkodliwienia innym wyspecjalizowanym zakładom w zł/Mg/rok (iloraz kosztu całkowitego przedsięwzięcia do ilości odpadów przekazanych recyklerom, unieszkodliwionych w inny sposób niż składowanie oraz przekazanych do unieszkodliwienia innym wyspecjalizowanym zakładom).

W zakresie ochrony powietrza

- Jednostkowy koszt ekologiczny redukcji zanieczyszczeń (iloraz całkowitego kosztu inwestycyjnego i efektu ekologicznego przeliczonego na SO₂)

Wpływ przedsięwzięcia na obszary chronione

Przedsięwzięcia finansowane w ramach Funduszu Spójności powinny mieć pozytywny wpływ na obszary przyrody chronionej, w tym na obszary objęte siecią NATURA 2000. Obszary włączone, lub te które mają być włączone do sieci **Natura 2000** obejmują następujące obiekty:

- Specjalne obszary chronione, zakwalifikowane lub wymagające zakwalifikowania zgodnie z Dyrektywą o ochronie dziko żyjących ptaków, zwanej Dyrektywą Ptasia;
- Zgłoszone lub wymagające zgłoszenia przez Państwa Członkowskie na podstawie art. 4(1) Dyrektywy o ochronie siedlisk przyrodniczych oraz dziko żyjącej fauny i flory, zwanej Dyrektywą Siedliskowa.

3. PROCES OCENY WNIOSKU WSTEPNEGO

3.1. OCENA WNIOSKU WSTEPNEGO PRZEZ WFOSiGW

WFOSiGW dokonuje **wstępnej analizy zgłoszonych Kart Potencjalnego Przedsięwzięcia pod względem formalnym i merytorycznym**, co do zgodności z ogólnymi kryteriami przyjętymi przez Ministra Środowiska oraz z innymi dokumentami programowymi i wytycznymi wewnętrznymi. Ma to na celu wyłonienie wojewódzkiej listy inwestycji planowanych do przygotowania na dany rok. Te z wniosków, które nie spełniają stawianych wymogów zwracane są do wnioskodawcy w celu dokonania stosownych poprawek. W przypadku każdego wniosku WFOSiGW sporządza „*Protokół oceny inwestycji pod względem spełnienia kryteriów Funduszu Spójności*” (**Załącznik nr 2**). W protokole zawarte są:

- ogólne informacje dotyczące projektu (tytuł przedsięwzięcia, lokalizacja, nazwa wnioskodawcy, szacowany budżet projektu, planowane koszty kwalifikowane),
- informacje dotyczące spełnienia przez projekt kryteriów ogólnych (m.in. czy projekt przekracza minimalny próg 10 mln euro, czy wnioskodawca jest jednostką samorządu terytorialnego, związek jednostek samorządu terytorialnego lub inny podmiot publiczny, czy projekt jest zgodny ze „*Strategią wykorzystania Funduszu Spójności*”). Spełnienie przez projekt kryteriów brzegowych oceniane jest na zasadzie „tak/nie”,
- stopień spełnienia przez projekt tzw. kryteriów oceny (kryterium osiągnięcia standardów UE oraz kryterium stanu przygotowania przedsięwzięcia).

Po dokonaniu oceny wszystkich zebranych wniosków, WFOSiGW przygotowuje wojewódzka listę potencjalnych przedsięwzięć do dofinansowania z Funduszu Spójności

W związku z koniecznością koordynacji prac na możliwie wczesnym etapie programowania z projektami finansowanymi z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego (ZPORR), WFOSiGW przekazuje listy potencjalnych przedsięwzięć do dofinansowania z Funduszu Spójności do Marszałków Województw, którzy dokonują weryfikacji, czy dany wniosek nie został złożony do ZPORR. Marszałkowie przekazują swoje opinie do WFOSiGW. W przypadku gdy Marszałek Województwa przekazuje do WFOSiGW informacje, iż projekt (bądź jego część) ubiega się jednocześnie o dofinansowanie z ERDF w ramach ZPORR, *Karta Potencjalnego Przedsięwzięcia* dla przedmiotowego projektu nie jest przekazywana do NFOSiGW. Po uzyskaniu opinii od Marszałków Województw, WFOSiGW weryfikuje listy, a następnie przekazuje je do NFOSiGW.

Zgodnie z *Porozumieniem w sprawie przygotowania przedsięwzięć w sektorze ochrony środowiska planowanych do dofinansowania z Funduszu Spójności* zawartym pomiędzy Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki

Wodnej a wojewódzkimi funduszami ochrony środowiska i gospodarki wodnej WFOSiGW mają obowiązek przekazywania list wojewódzkich do NFOSiGW **co 6 miesięcy**, w terminie do 30 czerwca oraz 31 grudnia danego roku kalendarzowego.

3.2. OCENA WNIOSKU WSTĘPNEGO PRZEZ NFOSiGW

Wojewódzkie listy potencjalnych przedsięwzięć są przekazywane do NFOSiGW co 6 miesięcy - w terminie do 30 czerwca oraz 31 grudnia danego roku kalendarzowego.

Po otrzymaniu list wojewódzkich, NFOSiGW dokonuje dalszej, bardziej szczegółowej oceny merytorycznej wniosku wstępnego. NFOSiGW ocenia przedsięwzięcia pod względem ich **planowanego efektu ekologicznego, wykonalności technicznej, ekonomicznej i finansowej** na podstawie „Strategii Wykorzystania Funduszu Spójności” oraz zaakceptowanych przez Ministra Środowiska wytycznych dotyczących poszczególnych sektorów.

NFOSiGW do każdego wniosku przekazanego w postaci Karty Potencjalnego Przedsięwzięcia NFOSiGW sporządza *Opinie o projekcie do dofinansowania z Funduszu Spójności (Zalacznik nr 3)*, w której dokonuje oceny następujących elementów:

- **zakres zadań planowanych do realizacji w ramach przedsięwzięcia,**
- **zasadność realizacji projektu,**
- **efekt ekologiczny,**
- **efektywność ekonomiczną.**

Po zaopiniowaniu wszystkich wniosków wstępnych, NFOSiGW sporządza zbiorcze zestawienie informacji o projektach, które wraz z Kartami Potencjalnego Przedsięwzięcia, Protokołami Oceny Inwestycji oraz opiniami o poszczególnych projektach przekazuje do Ministerstwa Środowiska, do Sekretariatu Komitetu Sterującego dla wykorzystania strategii Funduszu Spójności.

3.3. OCENA WNIOSKÓW WSTEPNYCH PRZEZ MINISTERSTWO SRODOWISKA

Ministerstwo Srodowiska dokonuje weryfikacji oceny wniosków przeprowadzonej przez NFOSiGW. Wydział Przygotowania Projektów Departamentu Integracji Europejskiej dokonuje oceny projektów na potrzeby Komitetu Sterujacego w oparciu o Karty Potencjalnego Przedswiezecia, Protokoly Oceny Inwestycji oraz informacje otrzymane bezposrednio od wnioskodawców. Wydział Przygotowania Projektów dokonuje rekomendacji poszczególnych projektów biorac pod uwage przede wszystkim **zasadnosc realizacji projektu** tj. zgodnosc projektu z celami polityki ochrony srodowiska i stopien przyczynienia sie do realizacji zobowiazan negocjacyjnych oraz **wykonalnosc ekonomiczna projektu**. Przy udzielaniu rekomendacji Wydział Przygotowania Projektów bierze pod uwage opinie NFOSiGW oraz opinie departamentów merytorycznych Ministerstwa Srodowiska. Sporządzone przez NFOSiGW zbiorcze zestawienie informacji o projektach jest uzupełniane o dodatkowe informacje z Karty Potencjalnego Przedswiezecia, Protokolu Oceny Inwestycji oraz przekazane przez wojewódzkie fundusze ochrony srodowiska i gospodarki wodnej. Na podstawie danych członkom Komitetu Sterujacego przekazywane sa dodatkowe zestawienia, które moga sluzyc jako material uzupełniający. Przed planowanym posiedzeniem Komitetu Sterujacego, członkowie Komitetu otrzymują:

- **Zbiorcze zestawienie informacji o projektach wraz z rekomendacjami NFOSiGW oraz Ministerstwa Srodowiska;**
- **Dodatkowe zestawienia informacyjne;**
- **Karty Informacyjne o Projektach do dofinansowania z Funduszu Spójności;**
- **Opinie Narodowego Funduszu Ochrony Srodowiska i Gospodarki Wodnej.**

3.4. KOMITET STERUJACY DLA STRATEGII WYKORZYSTANIA FUNDUSZU SPÓJNOSCI

Komitet Sterujacy dla czesci dotyczacej srodowiska strategii wykorzystania Funduszu Spójnoscì został utworzony na mocy *Zarządzenia Ministra Srodowiska w sprawie powolania Komitetu Sterujacego dla czesci dotyczacej srodowiska strategii wykorzystania Funduszu Spójnoscì* na podstawie art. 23 ust. 5 ustawy o Narodowym Planie Rozwoju. Tryb pracy Komitetu został okreslony w Regulaminie stanowiącym załącznik do *Zarządzenia*.

(Do momentu wejścia w życie Ustawy o Narodowym Planie Rozwoju przy Ministrze Srodowiska funkcjonował Komitet Sterujacy do spraw Funduszu Spójnoscì, który został powołany na podstawie Ustawy o Radzie Ministrów. Od chwili powołania, tj. od czerwca 2003 r. do chwili rozwiązania Komitet Sterujacy zarekomendował Ministrowi Srodowiska 76 propozycji projektów inwestycyjnych celem przygotowania Wniosków o dofinansowanie z Funduszu Spójnoscì i przekazania do Komisji Europejskiej).

Komitet Sterujacy dla czesci dotyczacej srodowiska strategii wykorzystania Funduszu Spójnoscì jest organem pomocniczym Ministra Srodowiska, którego celem jest w szczególności:

- wspieranie Ministra w ocenie projektów zgłaszanych do współfinansowania z Funduszu Spójnoscì w sektorze srodowiska,
- rekomendowanie Ministrowi Srodowiska przedsięwziec do współfinansowania z Funduszu Spójnoscì,
- monitorowanie procesu przygotowania przedsięwziec do dofinansowania z Funduszu Spójnoscì.

W skład Komitetu Sterujacego wchodzi przedstawiciele:

- Ministerstwa Gospodarki i Pracy;
- Ministerstwa Srodowiska oraz NFOSiGW;
- ogólnopolskich organizacji jednostek samorządu terytorialnego okreslonych w przepisach w sprawie powołania Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego wydanych na podstawie art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o Radzie Ministrów;
- partnerów społecznych i gospodarczych wylonionych w trybie okreslonym *Rozporządzeniem Ministra Srodowiska z dnia 9 sierpnia 2004 r. w sprawie trybu wylaniania przedstawicieli partnerów społecznych i gospodarczych do uczestnictwa w pracach Komitetu Sterujacego dla czesci dotyczacej srodowiska strategii wykorzystania Funduszu Spójnoscì.*

Przewodniczącym Komitetu Sterujacego jest Sekretarz Stanu w Ministerstwie Srodowiska odpowiedzialny za sprawy europejskie.

Przygotowując opinie o wnioskach Komitet Sterujacy bierze pod uwagę opinie Ministerstwa Srodowiska, NFOSiGW oraz Marszałków Województw. Po dokonaniu oceny przedsięwziec, Komitet Sterujacy przygotowuje liste projektów

rekomendowanych do przygotowania, która przekazuje do zatwierdzenia Ministrowi Środowiska.

Po decyzji Ministra Środowiska przygotowywany jest „**Wniosek o dofinansowanie z Funduszu Spójności**”. Wnioski do Funduszu Spójności są przygotowywane przez beneficjentów przy współpracy z WFOSiGW oraz NFOSiGW.

ZALACZNIKI DO CZESCI II dostępne na płycie CD

1. Karta Potencjalnego Przedsięwzięcia do dofinansowania z Funduszu Spójności;
2. Protokół oceny inwestycji pod względem spełnienia kryteriów Funduszu Spójności;
3. Opinia o projekcie do dofinansowania z Funduszu Spójności;
4. Zarządzenie Ministra Środowiska w sprawie powołania Komitetu Sterującego dla części dotyczącej środowiska strategii wykorzystania Funduszu Spójności

CZESC III

PRZYGOTOWANIE I OCENA WNIOSKU O DOFINANSOWANIE Z FUNDUSZU SPÓJNOSCI

Czesc III Podrecznika dla Beneficjentów Funduszu Spójności **jest przeznaczona dla wnioskodawców, których projekty zostały zatwierdzone przez Ministra Środowiska** do przygotowania *Wniosku o dofinansowanie z Funduszu Spójności* przekazywanego do oceny przez Komisję Europejską. W Czesci III przedstawiony został proces przygotowania przedsięwzięcia, którego uwienczeniem jest powstanie *Wniosku o dofinansowanie z Funduszu Spójności*. W Czesci III przedstawiony został formularz *Wniosku* wraz z instrukcją jego wypełnienia, wymogi dotyczące dokumentów stanowiących załączniki do *Wniosku*, zasady kwalifikowania wydatków, proces oceny *Wniosku o dofinansowanie z Funduszu Spójności* na szczeblu krajowym oraz w Komisji Europejskiej.

1. PROCES PRZYGOTOWANIA WNIOSKU O DOFINANSOWANIE DO FUNDUSZU SPÓJNOSCI

Faza przygotowania *Wniosku o dofinansowanie* rozpoczyna się od momentu zatwierdzenia przez Ministra Środowiska propozycji przedsięwzięcia do przygotowania w ramach Funduszu Spójności. Na podstawie *Porozumienia* zawartego pomiędzy Ministrem Środowiska a NFOSiGW - *Porozumienie w sprawie przygotowania i wdrażania przedsięwzięć z udziałem Funduszu Spójności* NFOSiGW jest podmiotem odpowiedzialnym za przygotowanie przedsięwzięć w ramach Funduszu Spójności.

Przedsięwzięcia, które zostały zarekomendowane przez Komitet Sterujący, a następnie zatwierdzone przez Ministra Środowiska, są przekazywane do NFOSiGW w celu rozpoczęcia prac przygotowawczych.

W NFOSiGW proces przygotowania przedsięwzięć wskazanych przez Ministra Środowiska do finansowania do Funduszu Spójności jest koordynowany przez **Koordinatorów Projektów**. Koordynatorami projektów są pracownicy Wydziału Przygotowania Przedsięwzięć, Departamentu Przedsięwzięć Spójności. Za koordynację przygotowania *Wniosku* w WFOSiGW również odpowiada wyznaczony **Koordinator Projektu**, czyli pracownik WFOSiGW odpowiedzialny za prowadzenie przedsięwzięcia wskazanego do przygotowania do Funduszu Spójności.

Proces przygotowania *Wniosku o dofinansowanie z Funduszu Spójności* jest zwykle czasochłonny, a ponadto wymaga od Wnioskodawcy i przyszłego Beneficjenta dużego nakładu pracy, ścisłej współpracy z NFOSiGW i WFOSiGW oraz w większości przypadków z niezależnymi konsultantami.

Po otrzymaniu z Ministerstwa Środowiska listy przedsięwzięć wskazanych do przygotowywania, Koordynatorzy Projektów w NFOSiGW przesyłają listy wojewódzkie przedsięwzięć wskazanych przez Ministra Środowiska do właściwych dla siebie WFOSiGW. Po otrzymaniu informacji z NFOSiGW o zatwierdzeniu przez Ministra przedsięwzięć, WFOSiGW informuje wnioskodawców o fakcie ich wskazania oraz informuje NFOSiGW o wyborze koordinatorów dla poszczególnych przedsięwzięć.

W odniesieniu do każdego z przedsięwzięć zatwierdzonych przez Ministra Środowiska, poszczególni koordynatorzy w WFOSiGW przekazują do NFOSiGW **Raport Oceny Przedsięwzięcia - ROP (Załącznik nr 1)**, do którego jest dołączana **Karta Oceny Przedsięwzięcia** oraz **Plan Przygotowania Przedsięwzięcia**. Przekazany ROP zawiera informacje o stanie przygotowania danego przedsięwzięcia. Możliwe są 3 przypadki:

- **przedsięwzięcie spełnia wszystkie wymagania i posiada odpowiednią dokumentację,**
- **przedsięwzięcie nie spełnia wszystkich wymagań i nie posiada odpowiedniej dokumentacji, ale na podstawie oceny koordynatora projektu w WFOSiGW, nie ma potrzeby korzystania z pomocy technicznej,**
- **przedsięwzięcie nie spełnia wszystkich wymagań, nie posiada odpowiedniej dokumentacji, a zdaniem Koordynatora Projektu w WFOSiGW potrzebna jest pomoc techniczna na przygotowanie przedsięwzięcia.**

W przypadku, gdy zgodnie z Raportem Oceny Przedsięwzięcia, przedsięwzięcie spełnia wszystkie wymagania i posiada odpowiednią dokumentację, jest poddawane ocenie przez NFOSiGW. Wraz z Raportem Oceny Przedsięwzięcia, koordynator w WFOSiGW przesyła do NFOSiGW pełną dokumentację przedsięwzięcia.

W przypadku, gdy zgodnie z Raportem Oceny Przedsięwzięcia, przedsięwzięcie nie spełnia wszystkich wymagań, nie posiada odpowiedniej dokumentacji, ale także nie ma potrzeby korzystania z pomocy technicznej, koordynator w wojewódzkim funduszu przekazuje do informacji NFOSiGW przesłane do wnioskodawcy uwagi i zalecenia, co do zakresu niezbędnych uzupełnień oraz informacje o terminie ich realizacji, wraz z aktualnym Planem Przygotowania Przedsięwzięcia.

2. PRZYGOTOWANIE NIEZBEDNEJ DOKUMENTACJI ORAZ MOZLIWOSCI WSPÓLFINANSOWANIA DZIAŁAN PRZYGOTAWAWCZYCH

W przypadku, gdy zgodnie z Raportem Oceny Przedsięwzięcia, przedsięwzięcie nie spełnia wszystkich wymagań i nie posiada odpowiedniej dokumentacji, a zdaniem Koordynatora Projektu w wojewódzkim funduszu potrzebna jest pomoc techniczna na przygotowanie przedsięwzięcia, Koordynator Projektu w NFOSiGW przygotowuje wniosek do Zarządu NFOSiGW w celu uzyskania zgody na propozycje sposobu finansowania kosztów pomocy technicznej i ewentualne uruchomienie procedury wyboru Konsultantów Pomocy Technicznej.

Pomoc techniczna na przygotowanie przedsięwzięcia może być finansowana z dwóch źródeł:

- w ramach Memorandum Finansowego 2002/PL/16/P/PA/013 *Pomoc techniczna dla sektora środowiska*. Maksymalny udział dofinansowania ze środków unijnych wynosi 75 %. W tym przypadku NFOSiGW może dofinansować udział strony polskiej w wysokości do 40 %;
- w formie dotacji udzielanej przez NFOSiGW (dofinansowanie przygotowania dokumentów aplikacyjnych w wysokości do 50% kosztów nie przekraczających 800 tys. zł; w przypadku wyższych kosztów – 20% od kwoty powyżej 800 tys. zł.) zgodnie z obowiązującymi zasadami udzielania i umarzania pożyczek, udzielania dotacji oraz dopłat do oprocentowania preferencyjnych kredytów i pożyczek ze środków NFOSiGW.

Zgodnie z *Kryteriami wyboru przedsięwzięć w dziedzinie przygotowania przedsięwzięć do Funduszu Spójności* NFOSiGW udziela dofinansowania na przygotowanie przedsięwzięć do Funduszu Spójności, polegające na sporządzeniu:

- koncepcji technicznej inwestycji
- weryfikacji dokumentacji technicznej
- oceny oddziaływania na środowisko
- studium wykonalności
- analizy ekonomicznej (kosztów – korzyści)
- analizy finansowej
- innych niezbędnych studiów i ekspertyz
- Wniosku o dofinansowanie z Funduszu Spójności

Pozytywna decyzja Zarządu warunkuje uruchomienie procedury wyboru Konsultantów Pomocy Technicznej i/lub przekazanie przedsięwzięcia do przygotowania przez konsultantów Pomocy Technicznej. W przypadku negatywnej

decyzji Zarządu NFOSiGW odnośnie dofinansowania pomocy technicznej dla danego przedsięwzięcia ze środków będących w dyspozycji NFOSiGW, koordynator

w NFOSiGW przekazuje do koordynatora w WFOSiGW uwagi i zalecenia, co do zakresu niezbędnych uzupełnień oraz informacje o postulowanym terminie ich realizacji. Po otrzymaniu uwag z NFOSiGW, koordynator w WFOSiGW przekazuje do NFOSiGW zaktualizowany Plan Przygotowania Przedsięwzięcia.

W przypadku pozytywnej decyzji NFOSiGW, koordynator w NFOSiGW, uruchamia proces realizacji Pomocy Technicznej

3. DOKUMENTACJA PRZEDSIĘWZIĘCIA

W skład dokumentacji przedsięwzięcia proponowanego do dofinansowania ze środków Funduszu Spójności, która jest przekazywana do Komisji Europejskiej wchodzi **Wniosek o dofinansowanie z Funduszu Spójności (Załącznik nr 2)** wraz ze standardowymi załącznikami (które należy wypełnić zgodnie z instrukcją Ministerstwa Gospodarki i Pracy dostępna na stronie internetowej www.funduszspojnosci.gov.pl) oraz:

Studium wykonalności (o zakresie zgodnym z wymaganiami Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, dostępnymi na stronie internetowej www.nfosigw.gov.pl),

Streszczenie raportu/ów o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko lub informacja o aspektach środowiskowych realizacji przedsięwzięcia,

Mapa (plan sytuacyjny) przedstawiająca lokalizację inwestycji.

3.1. WNIOSEK O DOFINANSOWANIE Z FUNDUSZU SPÓJNOŚCI

Część zasadnicza *Wniosku o dofinansowanie z Funduszu Spójności* składa się z 15 punktów:

1. **Tytuł projektu, instytucje i osoby do kontaktu** – w tym punkcie należy określić tytuł projektu, grupy projektów bądź etapu projektu. W przypadku grupy projektów należy wymienić poszczególne projekty. Ponadto, należy wskazać instytucję odpowiedzialną za wniosek, podmiot odpowiedzialny za realizację oraz instytucję, do której należy przekazywać środki,
2. **Typ i lokalizacja projektu** – należy określić: sektor środowiska, którego dotyczy projekt, typ projektu (projekt pojedynczy, etap projektu, grupa projektów) oraz lokalizację projektu,
3. **Cele projektu** – należy wyjaśnić cele projektu, opisać odpowiednią ogólną strategię i wyjaśnić, w jaki sposób projekt przyczyni się do jej realizacji, wyjaśnić główne zidentyfikowane problemy oraz wskazać, w jakim stopniu projekt, etap projektu lub grupa projektów przyczynia się do ich rozwiązania, podać podstawowe oraz drugorzędne cele ilościowe,
4. **Opis projektu** – należy opisać szczegółowo cały projekt oraz wskazać wskaźniki ilościowe podstawowe i drugorzędne
5. **Harmonogram** – należy zamieścić przewidywany harmonogram, opisać podjęte już wcześniejsze fazy projektu / etapu projektu / grupy projektów,
6. **Koszty projektu** – należy określić koszty kwalifikowane, wydatki poniesione przed datą wniosku i uznane za niekwalifikowane oraz koszty ogółem, koszty kwalifikowane w poszczególnych latach, plan finansowy oparty na przewidywanych wydatkach, które ma ponieść podmiot odpowiedzialny za realizację oraz określić udział kosztów, które dotyczą działań podejmowanych w celu zmniejszenia i/lub skompensowania negatywnego oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko oraz opisać podejmowane działania.

7. Analiza finansowo – ekonomiczna:

- **Analiza finansowa** - Wszystkie wnioski należy składać wraz z analizą finansową w załączniku zawierającym: opis przyjętej metodyki (ze szczególnym uwzględnieniem przyjętych założeń), przewidywany okres gospodarczo uzasadnionego użytkowania obiektu będącego przedmiotem projektu, koszty kapitałowe, generowane przychody (jeśli wystąpią), koszty eksploatacji i utrzymania w cyklu życia projektu, przychody generowane w cyklu życia projektu, analizie zdyskontowanych przepływów pieniężnych (DCF) oraz analizie wrażliwości;
  - **Analiza ekonomiczna** - wszystkie wnioski należy składać wraz z analizą kosztów i korzyści, lub inną ilościową analizą ekonomiczną, jak np. analiza efektywności kosztowej, czy analiza wielokryterialna. W przypadku analizy kosztów i korzyści należy uwzględnić:
    - opis przyjętej metodyki;
    - rozważane warianty alternatywne;
    - koszty i korzyści bezpośrednio i pośrednio na etapie budowy;
    - koszty i korzyści bezpośrednio i pośrednio na etapie eksploatacji;
    - podstawowe założenia przyjęte przy ustalaniu wartości kosztów i korzyści;
    - ocenę kosztów i korzyści, których nie można w pełni skwantyfikować lub wycenić;
    - głównych beneficjentów projektu(ów) i oczekiwany wskaźnik wykorzystania;
    - wyniki analizy, wyrażone w kategoriach wewnętrznej stopy zwrotu, wartości bieżącej netto, lub
    - współczynniki kosztów i korzyści;
    - ocenę ryzyka i niepewności (szacunkowy skutek zmian głównych parametrów);
    - wnioski
8. **Dofinansowanie** – należy wskazać wielkość i udział wnioskowanego dofinansowania;
9. **Wpływ na zatrudnienie** – należy określić liczbę stworzonych miejsc pracy,
10. **Zgodność z innymi politykami wspólnotowymi** (zamówienia publiczne, koncesje, konkurencja, ochrona środowiska. W szczególności należy określić, w jaki sposób projekt przyczynia się do osiągnięcia celów w zakresie zrównoważonego rozwoju oraz wyjaśnić, w jaki sposób projekt uwzględnia zasadę „zanieczyszczający płaci”);
11. **Zgodność z innymi działaniami finansowanymi przez Wspólnotę** – należy określić czy projekt jest komplementarny w stosunku do dowolnego programu, projektu, lub innej formy interwencji finansowanej, lub która ma być finansowana z funduszy strukturalnych;
12. **Monitoring** – należy określić wskaźniki, które będą wykorzystywane do monitorowania i oceny fizycznych postępów w realizacji projektu,
13. **Rozwiązania w zakresie zarządzania, monitorowania, kontroli i ewaluacji** – należy wyjaśnić istniejące rozwiązania w zakresie monitorowania, kontroli finansowej i oceny projektu oraz podać, czy w przypadku danego projektu zastosowano jakies szczególne rozwiązania,

14. **Działania promujące** – należy podać szczegóły działań promujących przewidywanych w ramach projektu

15. **Projekty ochrony środowiska**

Ponadto, w skład wniosku o dofinansowanie w ramach Funduszu Spójności wchodzi następujące załączniki standardowe:

Załącznik I „Ocena Oddziaływania na Środowisko”, w ramach którego należy odpowiedzieć na pytania dotyczące:

- Odpowiednich pozwoleń i decyzji administracyjnych;
- Zastosowania Dyrektywy w sprawie Oceny Oddziaływania na Środowisko (Dyrektywa OOS)¹⁰
- Oceny wpływu na obszary objęte siecią NATURA 2000;

Załącznik II „Monitorowanie przetargów publicznych”, który w fazie realizacji projektu powinien on być okresowo aktualizowany i przekazywany do Komisji Europejskiej;

Załącznik III „Informacje szczegółowe, których należy udzielić stosownie do charakteru projektu”.

3.2. STUDIUM WYKONALNOŚCI

Studium wykonalności ma na celu dostarczyć wszelkie dane niezbędne do podjęcia decyzji inwestycyjnej, zarówno samemu inwestorowi, jak i instytucji finansującej, która oceny inwestycji dokonuje na jego podstawie. W związku z tym studium wykonalności obejmuje wszelkie aspekty techniczne, finansowo-ekonomiczne, instytucjonalno-organizacyjne i uwarunkowania projektu inwestycyjnego związane ze środowiskiem naturalnym.

Studium wykonalności stanowi kompendium wiedzy na temat projektu oraz jego otoczenia i jest podstawą do przygotowania standardowego wniosku o dofinansowanie z Funduszu Spójności.

Część finansowa studium określa wielkość nakładów inwestycyjnych, łącznie z potrzebnym kapitałem obrotowym, koszty produkcji i sprzedaży oraz dochody ze sprzedaży i stopę zwrotu zainwestowanego kapitału. Ostateczne szacunki nakładów inwestycyjnych i kosztów produkcji oraz wynikające z nich obliczenia finansowej i

¹⁰ Dyrektywa Rady 85/337/EWG z dnia 27 czerwca 1985 w sprawie oceny skutków niektórych publicznych i prywatnych przedsięwzięć dla środowiska (OJ.L.85.175.40) znowelizowana przez Dyrektywę Rady 97/11/EC z dnia 3 marca 1997 (OJ.L. 97.73.5). Pełny tekst tych dyrektyw jak również tekst skonsolidowany można znaleźć pod adresem: <http://www.europa.eu.int/comm/environment/eia/eia-legalcontext.htm>

ekonomicznej rentowności projektu mają sens tylko wtedy, gdy zakres projektu określony jest w sposób jednoznaczny i nie pominięto jakiegos ważnego elementu projektu i kosztów z nim związanych.

Analiza studium wykonalności powinna dać odpowiedzi na następujące pytania:

1. Czy projekt jest wykonalny, tzn. czy nie istnieją ograniczenia natury finansowej, technicznej, organizacyjnej, prawnej, rynkowej lub innej, uniemożliwiające realizację projektu?
2. Czy są przesłanki do uznania, że projekt będzie miał charakter trwały, tzn. czy dochody z prowadzonej działalności pozwolą na pokrycie kosztów eksploatacyjnych, a jeśli nie to skąd będą pochodzić środki na zapewnienie funkcjonowania projektu w fazie inwestycyjnej?
3. Czy projekt jest racjonalny finansowo i społecznie - czy poprzez realizację projektu powstanie wartość dodana dla beneficjenta, jakie korzyści społeczne dla jednostki terytorialnej, w której realizowany jest projekt powstaną na skutek podjęcia inwestycji i jaka będzie ich wartość?
- 4.

Szczegółowe zakresy studiów wykonalności wymagane przez NFOSiGW dla przedsięwzięć inwestycyjnych w sektorze wodno-sciekowym oraz w sektorze odpadów ubiegających się o wsparcie z Funduszu Spójności; zostały przedstawione w Załączniku nr 3 (są też dostępne na stronie internetowej www.nfosigw.gov.pl).

W skład typowego studium wykonalności wchodzi następujące elementy:

- Wnioskodawcy i promotorzy przedsięwzięcia
- Przedmiot studium
- Streszczenie i wnioski
- Otoczenie makroekonomiczne i trendy
- Uwarunkowania społeczno – ekonomiczne realizacji przedsięwzięcia
- Analiza popytu
- Opis istniejącego systemu wodno - sciekowego
- Informacje na temat funkcjonujących/ ego przedsiębiorstw /a
- Analiza opcji
- Lokalizacja
- Technologia

- Przygotowanie i realizacja inwestycji (planowanie budowy, plan wdrożenia przedsięwzięcia)
- Koszty realizacji przedsięwzięcia i inwestycji odtworzeniowych
- Plan wdrożenia i funkcjonowania przedsięwzięcia z uwzględnieniem kosztów
- Prognoza przychodów i kosztów w analizowanym okresie
- Analiza finansowa
- Finansowanie
- Analiza kosztów i korzyści społeczno-ekonomicznych
- Analiza ryzyka

W ramach opracowania studium wykonalności należy przeprowadzić następujące analizy:

OCENA OBECNEJ SYTUACJI I PRZEPROWADZENIE ANALIZY BRAKÓW/POTRZEB

Dokonanie powyższej analizy powinno polegać na ocenie istniejącego systemu pod względem zaspokojenia potrzeb w danym sektorze i jego zgodności z wymogami prawa polskiego i UE. Rezultatem powinno być określenie zakresu inwestycji, których realizacja umożliwi osiągnięcie standardów zgodnych z wymogami UE.

W ramach powyższego należy przeanalizować i opisać następujące elementy:

- ***Otoczenie makroekonomiczne i trendy oraz uwarunkowania społeczno-ekonomiczne realizacji przedsięwzięcia***

W ramach tego elementu należy w skrócie opisać otoczenie makroekonomiczne przedsięwzięcia na poziomie krajowym i lokalnym i zachodzące lub zakładane trendy w gospodarce, które będą stanowić założenia na potrzeby prognoz i analiz (w szczególności finansowych). Dodatkowo należy w skrócie przedstawić podstawowe uwarunkowania prawne determinujące przygotowanie i realizację przedsięwzięcia oraz eksploatację wytworzonego w ramach przedsięwzięcia majątku. Jednocześnie należy opisać w zarysie politykę i strategię w analizowanym sektorze i potwierdzić zgodność przedsięwzięcia z tą polityką.

- ***Popyt***

W ramach tego elementu należy w pierwszej kolejności przedstawić prognozę demograficzną i prognozę makroekonomiczną dla obszaru objętego projektem. Następnie, na podstawie danych historycznych, prognoz demograficznych i makroekonomicznych, w celu przeprowadzenia analizy popytu, należy opracować prognozy popytu na usługi.

- ***Istniejący system***

W ramach tego elementu należy zdefiniować zakres niezbędnych inwestycji, którego realizacja doprowadzi istniejący system do zgodności z przepisami krajowymi i UE.

W tym celu należy dokonac przeglądu istniejących rozwiązań instytucjonalnych i infrastrukturalnych oraz przeprowadzić analize potrzeb/braków w zakresie nowych inwestycji w swiecie zobowiazan akcesyjnych Polski oraz wyników analizy popytu i podazy.

Dodatkowo należy opracowac plan inwestycji odtworzeniowych po zakonczeniu realizacji przedsiwziecia, niezbednych do utrzymania standardów uslug na poziomie, jaki bedzie zapewniony w momencie i w wyniku zakonczenia przedsiwziecia. Projekcja inwestycji odtworzeniowych powinna wynikac z analizy struktury srodków trwalych, rzeczywistego lub planowanego technicznego zuzycia tego majatku. Projekcja ta powinna byc dokonana w podziale na inwestycje odtworzeniowe zwiazane z ulepszeniem lub nowo powstałym majatkiem w wyniku realizacji przedsiwziecia oraz inwestycje odtworzeniowe zwiazane z eksploatacja majatku istniejacego i nieobjetego planem inwestycyjnym przedsiwziecia. Należy uzasadnic koniecznosc i termin podjecia inwestycji odtworzeniowych.

DEFINIOWANIE ZAKRESU PRZEDSIWZIECIA, PLANU INWESTYCYJNEGO

Celem powyższego jest wskazanie najefektywniejszych ekonomicznie rozwiązań technicznych (technologia, rozmieszczenie przestrzenne) umożliwiających osiągnięcie celów założonych przy formułowaniu zakresu niezbednych inwestycji. W wyniku wskazania najlepszych rozwiązań umożliwiające realizację zakresu niezbednych inwestycji należy sformulowac plan inwestycyjny, a w szczególności plan inwestycji przedsiwziecia wraz z kosztami, którego realizacja doprowadzi system do zgodności z przepisami krajowymi i UE w momencie zakonczenia przedsiwziecia.

Należy przeanalizowac i opisac ponizsze elementy:

▪ Analize opcji

Analiza opcji powinna zawierac porównanie kilku różnych wariantów realizacyjnych przedsiwziecia dla wykazania celowosci rozwiązań, jakie przyjęto za ostateczne. Niezbedne, choc niewystarczające, jest tu porównanie sytuacji „bez realizacji projektu” (kiedy inwestycja zostaje zaniechana i system bedzie funkcjonowal w dotychczasowej formie) z wariantem „z realizacją projektu”, w celu wykazania konieczności podjecia kroków inwestycyjnych w swiecie przyszłych wymagan prawodawstwa polskiego i unijnego oraz ze wzgledu na zaspokojenie prognozowanych potrzeb lokalnej społeczności. Przede wszystkim porównaniu należy poddac alternatywne rozwiązania projektowe pod wzgledem osiągalnego efektu ekologicznego, wysokosci niezbednych nakładów inwestycyjnych oraz efektywności ekonomicznej.

Proponowane rozwiązania powinny byc wybrane na podstawie analizy efektywności kosztowej. Analiza efektywności kosztowej powinna zakladac, ze warunkiem krytycznym i wystarczającym dla proponowanych rozwiązań jest osiągnięcie standardów zawartych we właściwych dyrektywach oraz prawie polskim. Należy wykazac, ze opcja techniczna wybrana do osiągnięcia standardów UE jest opcja najbardziej efektywna kosztowo.

- **Lokalizacje i Technologie**

Należy opisać lokalizacje poszczególnych zadań objętych planem inwestycyjnym uwzględniając dostępność terenów i infrastruktury niezbędnych do realizacji i ich koszty.

Równocześnie należy dokonać opisu proponowanej technologii tak, aby zawierał on kluczowe parametry techniczne jak przepustowość, wydajność, energochłonność, koszt jednostkowy itp.

- **Koszty realizacji planu inwestycyjnego**

ANALIZA UWARUNKOWAN INSTYTUCJONALNYCH

Należy ocenić obecny system własności, eksploatacji i zarządzania majątkiem oraz zaproponować strukturę tego systemu po realizacji. Analiza ta obejmuje stan majątkowy systemu oraz podmiotów związanych z jego obsługą, jak również system opłat z uwzględnieniem zasady „zanieczyszczający płaci”. Analizowany system powinien zapewnić przejrzystą strukturę majątkową i najefektywniejszą kosztowo gospodarke na terenie objętym przedsięwzięciem. Należy określić przyszłego beneficjenta środków Funduszu Spójności i eksploatatora majątku wytworzonego w ramach przedsięwzięcia.

W tym celu należy przeprowadzić następujące analizy:

- **Analize funkcjonujących/funkcjonującego przedsiębiorstw/a wraz z oceną sytuacji finansowej**

Należy przeanalizować stan własności systemu oraz podmiotów związanych z obsługą i eksploatacją odpowiednich obiektów, jak również system opłat. Należy opisać i ocenić strukturę instytucjonalną danego sektora usług obowiązującą na terenie objętym projektem.

Ponadto należy ocenić i opisać przedsiębiorstwo/przedsiębiorstwa odpowiedzialne za obsługę właściwego majątku włącznie z jego/ich sytuacją finansową.

- **Analize wdrożenia i funkcjonowania przedsięwzięcia**

W ramach tego działania należy ocenić i opisać przyszły układ instytucjonalny w zakresie danego sektora na terenie objętym projektem.

PLAN WDROŻENIA I REALIZACJI

Celem powyższego jest opracowanie planu realizacji inwestycji. Należy zaproponować podział planu inwestycyjnego przedsięwzięcia na kontrakty i zaproponować strukturę odpowiedzialną za wdrażanie projektu.

ANALIZA FINANSOWA I ANALIZA SPOLECZNYCH KOSZTÓW I KORZYSCI

Celem powyższego jest określenie efektywności finansowej i ekonomicznej przedsięwzięcia, określenie wrażliwości przedsięwzięcia na zmiany parametrów

otoczenia makroekonomicznego oraz ustalenie struktury finansowania, a w szczególności poziomu dofinansowania z Funduszu Spójności w celu zapewnienia finansowej wykonalności dla realizacji i eksploatacji przedsięwzięcia. Analiza powinna zostać przeprowadzona zgodnie z wytycznymi Komisji Europejskiej „*Guide to Cost-Benefit Analysis of Investment Project - New Edition*”.

Aby osiągnąć powyższy cel należy przeprowadzić następujące analizy:

- **Analize finansowa**

Należy przeprowadzić analizę finansowej efektywności przedsięwzięcia, w oparciu o metody dyskontowe (NPV, IRR), w celu oszacowania wymaganego poziomu dotacji.

Następnie wykorzystując otrzymane wyniki należy dokonać analizy struktury finansowania i zaproponować strukturę zapewniającą wykonalność finansową przedsięwzięcia.

- **Analize kosztów i korzyści**

Należy przeprowadzić analizę Kosztów i Korzyści przedsięwzięcia, w oparciu o metody dyskontowe (ENPV, EIRR), w celu oszacowania ekonomicznej efektywności przedsięwzięcia.

- **Analize ryzyka**

Należy przeprowadzić analizę wrażliwości: należy określić kluczowe zmienne znaczące dla finansowej sytuacji beneficjenta.

Szczegółowe Wytyczne dla przygotowania przedsięwzięć do Funduszu Spójności (FS) w sektorze ochrony środowiska w zakresie struktury instytucjonalnej, ekologiczno-technicznym i analiz ekonomiczno-finansowych opracowane przez NFOSiGW zostały przedstawione w **Zalaczniku nr 4** (część V – płyta CD).

3.3. OCENA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Dla przedsięwzięć zgłaszanych do dofinansowania ze środków Funduszu Spójności wymagane jest przeprowadzenie **procedury oceny oddziaływania na środowisko** zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska oraz Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 września 2002 r. w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowych kryteriów związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięć do sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko, których zapisy są zgodne z wymaganiami Dyrektywy 85/337/EWG, zmienionej Dyrektywą 97/11/WE w sprawie oceny oddziaływania na środowisko.

Wymagania dotyczące zakresu raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko zostały określone w art. 52 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska.

Do wniosku o dofinansowanie z Funduszu Spójności należy dołączyć:

- **streszczenie raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko w języku nietechnicznym wraz z dowodami przeprowadzonych konsultacji społecznych**, jeżeli dla danego przedsięwzięcia wymagane jest sporządzenie raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko i postępowanie związane z oceną oddziaływania zostało przeprowadzone

lub

- **informacje dotyczące aspektów środowiskowych realizacji inwestycji, w ramach której wskazany zostanie harmonogram postępowania w ramach procedury OOS**, jeżeli dla danego przedsięwzięcia sporządzenie raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko jest wymagane lub może być wymagane, a postępowanie związane z oceną oddziaływania nie zostało przeprowadzone lub zakończone

lub

- **informacje dotyczące aspektów środowiskowych realizacji inwestycji, do której załączona zostanie opinia kompetentnych władz ds. środowiska o braku konieczności sporządzenia raportu**, jeżeli dane zadanie jest objęte aneksem II Dyrektywy 85/337/EWG, zmienionej Dyrektywą 97/11/WE, a wg kompetentnych polskich władz ds. środowiska sporządzenie raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko nie jest konieczne.

4. KOSZTY KWALIFIKOWANE

4.1. ZASADY KWALIFIKOWANIA

4.1.1. Podmiot dokonujący wydatków kwalifikowanych

W odniesieniu do projektów dofinansowywanych ze środków Funduszu Spójności „podmiotem odpowiedzialnym za realizację” (ang. *body responsible for implementation*) jest publiczny lub prywatny podmiot odpowiedzialny za przeprowadzenie przetargów. Podmiot ten zostanie określony we wniosku o dofinansowanie z Funduszu Spójności i wskazany w decyzji Komisji. Tylko podmiot odpowiedzialny za realizację może dokonać wydatków kwalifikowanych. W rozumieniu ustawy o Narodowym Planie Rozwoju¹¹ podmiotem odpowiedzialnym za realizację jest beneficjent Funduszu Spójności.

Zgodnie z art. 5 rozporządzenia Komisji (WE) Nr 16/2003/WE podmiot ten może przekazać (ang. *delegate*) realizację projektu innemu podmiotowi, który również może ponosić wydatki kwalifikowane. W takim przypadku Instytucja Zarządzająca jest zobowiązana przedstawić Komisji Europejskiej informacje o delegacji (sposobie przekazania ww. obowiązków; np. w drodze umowy) oraz przekazać Komisji kopie odpowiednich dokumentów w tej sprawie. Szczegółowa procedura przeprowadzania delegacji została określona w pkt 5.3.III Ogólnego Podrecznika Zarządzania i Kontroli Funduszu Spójności (dostępny na stronie internetowej <http://www.cios.gov.pl> oraz <http://funduszspojnosci.gov.pl>.)

4.1.2. Okres kwalifikowalności wydatków

Data stanowiąca początek okresu kwalifikowania kosztów jest dzień, w którym Komisja Europejska otrzymała wniosek o dofinansowanie z Funduszu Spójności zawierający informacje wymagane w art. 10 ust. 4 rozporządzenia Rady (WE) Nr 1164/94/EWG. Wydatek poniesiony przed tą datą nie jest wydatkiem kwalifikowanym.

Koncowa data (dzień) kwalifikowania wydatków zostaje określona dla każdego projektu oddzielnie i odnosi się do płatności dokonywanych przez podmiot odpowiedzialny za realizację. Wydatek poniesiony po tej dacie nie jest wydatkiem kwalifikowanym.

Decyzja Komisji Europejskiej określa datę rozpoczęcia i datę zakończenia okresu kwalifikowania wydatków. Komisja Europejska może zmienić ten ostatni termin na pisemny wniosek Instytucji Zarządzającej, pod warunkiem wystąpienia o przedłużenie przed koncem tego terminu.

---

¹¹ Dz. U. 2004 nr 116 poz. 1206

Jeżeli Instytucja Zarządzająca (Ministerstwo Gospodarki i Pracy) zwróci się do Komisji Europejskiej z wnioskiem o zasadnicze zmiany projektu, wydatki wiążące się z nowym dodatkowym lub rozszerzonym zakresem projektu będą się kwalifikować od dnia, w którym Komisja Europejska otrzyma wniosek o zmianę decyzji Komisji. Komisja Europejska poinformuje Ministerstwo Gospodarki i Pracy o dacie, w której otrzymała kompletny wniosek o zmianę projektu. Zgodnie z obowiązującymi procedurami Ministerstwo Gospodarki i Pracy przekaze informacje o otrzymaniu przez KE kompletnego wniosku do Ministerstwa Środowiska oraz Ministerstwa Finansów oraz do wiadomości NFOSiGW oraz POZR.

W przypadku pozostałych zmian wydatki będą kwalifikowane od daty zatwierdzenia przez Komisję wniosku o zmianę projektu.

Początek okresu kwalifikowalności wydatku związanego z nowym dodatkowym lub rozszerzonym zakresem projektu zostanie określony w Decyzji Komisji zatwierdzającej modyfikację. Wydatek poniesiony przed tą datą nie jest wydatkiem kwalifikowanym.

4.1.3. Wdrażanie projektu i okres jego realizacji

Wdrażanie projektu obejmuje wszystkie jego etapy, od wstępnego planowania (łącznie z analizą rozwiązań alternatywnych) do zakończenia zatwierdzonego projektu, włączając odpowiednie działania upowszechniające.

Decyzja Komisji może odnosić się do jednego lub kilku wyżej wymienionych etapów projektu.

Pod pojęciem okresu realizacji projektu rozumie się okres niezbędny do ukończenia wyżej wymienionych etapów projektu, aż do osiągnięcia momentu, w którym projekt staje się całkowicie gotowy do eksploatacji oraz w którym osiągnięte zostały fizyczne cele określone w Decyzji Komisji.

4.1.4. Zakończone projekty

Wniosek o dofinansowanie w ramach Funduszu Spójności w odniesieniu do projektu fizycznie zakończonego z datą złożenia wniosku, nie może być uznany za kwalifikowany.

4.1.5. Zasada przejrzystości i dokumentowania wydatków kwalifikowanych

Wszystkie koszty kwalifikowane poniesione przez podmiot odpowiedzialny za realizację muszą być oparte na prawnie wiążących umowach lub porozumieniach i/lub dokumentach.

W związku z powyższym, niezbędne jest przedstawienie należytej dokumentacji potwierdzającej ponoszenie wydatków. Przez okres trzech lat od wypłacenia przez KE salda końcowego, wszelkie dokumenty związane z wydatkami i kontrolami w

zakresie projektów współfinansowanych z Funduszu Spójności powinny być przechowywane.

Posiadacze koncesji i zezwoleń, którym przekazano realizację projektu, podlegają tym samym wymaganiom odnośnie kontroli i monitorowania jak podmioty odpowiedzialne za jego realizację.

4.1.6. Wydatek faktycznie poniesiony

Aby dany wydatek został zrefundowany w ramach Funduszu Spójności musi zostać faktycznie poniesiony w czasie trwania okresu jego kwalifikowalności i musi być bezpośrednio związany z projektem.

Wydatek musi wiązać się z płatnościami certyfikowanymi przez Instytucję Płatniczą (przy uwzględnieniu postanowień art. 8 ust. 2 lit. b Rozporządzenia Komisji 1386/2002/WE) musi być poparty potwierdzonymi fakturami lub dokumentami księgowymi o równowaznej wartości dowodowej.

„Dokument księgowy o równowaznej wartości dowodowej” oznacza każdy dokument przedstawiony przez podmiot odpowiedzialny za realizację, w celu potwierdzenia, że zapis księgowy podaje prawdziwy i rzetelny obraz transakcji faktycznie zawartych, zgodnie ze standardami, obowiązującymi w księgowości.

W przypadku umowy przenoszącej obowiązki związane z realizacją, dokumentem księgowym o równowaznej wartości dowodowej będzie certyfikacja dokonana przez Instytucję Płatniczą.

4.2. SZCZEGÓLOWE ZASADY KWALIFIKOWANIA WYDATKÓW OKREŚLONE ROZPORZADZENIEM 16/2003/WE

Kategorie wydatków kwalifikowanych są następujące:

- planowanie i projektowanie;
- zakup terenu;
- przygotowanie terenu budowy;
- budowa;
- sprzęt;
- zarządzanie projektem;
- wydatki na działania upowszechniające i informacyjne realizowane zgodnie z Rozporządzeniem Komisji (WE) nr 621/2004

Wydatki związane z planowaniem i projektowaniem przedsięwzięcia

Wydatki związane z planowaniem, ekspertyzami i projektowaniem kwalifikują się do pomocy pod warunkiem, że wydatki te są bezpośrednio związane z jednym lub więcej projektami i wyraźnie zatwierdzone Decyzją Komisji (art.13 Rozporządzenia 16/2003/WE).

Jeżeli kilka projektów jest objętych pojedynczym kontraktem na roboty lub jeśli podmiot odpowiedzialny za realizację prowadzi działalność na własny rachunek, koszty muszą być podzielone poprzez przejrzysty i oddzielny system rozliczania projektu, oparty na dokumentach księgowych albo dokumentach o równoważnej wartości dowodowej.

Zakup terenu i prawa dostępu

Wydatki związane z zakupem terenu nie zabudowanego będą kwalifikowane po spełnieniu łącznie następujących warunków:

- zakup terenu musi być niezbędny do wdrażania projektu;
- zakup terenu nie przekracza 10% wydatków przyznanych projektowi, z wyjątkiem przypadków należycie uzasadnionych przez podmiot odpowiedzialny za realizację;
- uzyskano świadectwo od niezależnego uprawnionego rzeczoznawcy lub odpowiednio upoważnionego urzędu potwierdzające, że cena zakupu nie przekracza wartości rynkowej;
- zapewniono zgodność z przepisami prawa krajowego ustanowionymi dla zapobiegania spekulacji.
- teren po zakończeniu projektu nie będzie użytkowany w lesnictwie lub rolnictwie, o ile nie określono tego w inny sposób w Decyzji Komisji.

Zakup terenu, na którym znajdują się istniejące udogodnienia, może być wydatkiem kwalifikowanym jeśli jest szczegółowo uzasadniony i zatwierdzony w Decyzji Komisji.

Zakup terenu będącego już własnością podmiotu odpowiedzialnego za realizację ani zakup terenu stanowiącego własność publiczną nie będzie wydatkiem kwalifikowanym.

W przypadkach wywłaszczenia stosuje się art. 16, 17 i 18 Rozporządzenia 16/2003/WE. Określone opłaty związane z wywłaszczeniem, takie jak wycena eksperta, pomoc prawna i tymczasowa umowa dzierżawy przedmiotowego terenu są wydatkami kwalifikowanymi.

Wydatki związane z uzyskaniem prawa dostępu do terenu budowy podczas wdrażania będą kwalifikowane, jeżeli będą niezbędne do wdrażania projektu i wyraźnie zatwierdzone Decyzją Komisji.

Zakup budynków, przygotowanie terenu i budowa

Zakup nieruchomości

Koszt zakupu nieruchomości w rozumieniu budynków już wybudowanych i terenu, na którym są wybudowane, może być kwalifikowany tylko wtedy, gdy są to nieruchomości dostosowane do szczególnych potrzeb eksploatacyjnych projektu, biorąc pod uwagę, iż:

- Otrzymano dokument od niezależnego, uprawnionego rzeczoznawcy lub właściwego urzędu potwierdzający, że cena zakupu nie przekracza wartości rynkowej. Dokument ten będzie potwierdzał, iż budynek odpowiada normom krajowym lub wyszczególni kwestie, które nie odpowiadają tym normom oraz w jaki sposób podmiot odpowiedzialny za realizację zamierza je skorygować.
- W przeciągu ostatnich 10 lat budynek nie uzyskał dofinansowania ze środków krajowych ani wspólnotowych, które spowodowałyby nakładanie się wydatku, gdy fundusze strukturalne częściowo finansują zakup lub gdy Fundusz Spójności finansuje inny projekt.
- Nieruchomości będą wykorzystywane przez okres oraz do celów, określonych w Decyzji Komisji.

Koszt nieruchomości będącej już własnością podmiotu odpowiedzialnego za realizację projektu i zakup nieruchomości będącej już własnością administracji publicznej nie będzie kwalifikowany.

Przygotowanie terenu

Wydatki na przygotowanie terenu i budowę, niezbędne do wdrażania projektu będą kwalifikowane.

Jeżeli podmiot odpowiedzialny za realizację podejmuje prace związane z przygotowaniem terenu, czy prace budowlane, albo ich część, na własny rachunek, koszty muszą być przyporządkowane poprzez przejrzysty i oddzielny system

rozliczania projektu, oparty na dokumentach księgowych lub dokumentach o równowaznej wartosci dowodowej.

Jesli w tego typu prace zaangażowani sa pracownicy administracji publicznej stosuje sie postanowienia art. 15 Rozporzadzenia 16/2003/WE.

Koszty kwalifikowane beda zawierac tylko koszty faktycznie poniesione, zwiazane bezposrednio z projektem. Koszty kwalifikowane moga zawierac jedna lub wiecej z nastepujacych kategorii:

- koszty zwiazane z zatrudnieniem pracowników (wynagrodzenia brutto);
- opłaty zwiazane z uzyciem srodków trwalego wyposazenia w trakcie budowy;
- koszty materialów i innych produktůw uzytych do wdrozenia projektu;
- koszty administracyjne i inne koszty, jesli sa szczegółowo uzasadnione; koszty te musza byc prawidlowo przyporzadkowane zgodnie z ogólnie przyjetymi standardami rachunkowosci.

Nie mozna naliczac kosztów administracyjnych, jesli podmiotem odpowiedzialnym za realizacje projektu jest podmiot administracji publicznej.

Zakup, wynajem (leasing) sprzetu i wartosci niematerialne i prawne

Srodki trwale stanowiace czesc wydatków inwestycyjnych

Wydatek na zakup lub budowe instalacji i wyposazenia trwale zwiazanego oraz stanowiacych trwaly element w projekcie bedzie wydatkiem kwalifikowanym pod warunkiem, ze wyposazenie to jest wlaczone w rejestr srodków trwalych podmiotu odpowiedzialnego za realizacje oraz wydatek ten jest traktowany jako wydatek inwestycyjny zgodnie z zasadami stosowanymi w rachunkowosci.

Z zastrzezeniem art. 33 Rozporzadzenia 16/2003/WE, wydatki zwiazane z wynajmem (leasingiem) wyposazenia, o którym mowa wyzej beda traktowane jako czesc kosztów operacyjnych i nie beda kwalifikowane.

Zakup wartosci niematerialnych i prawnych

Wydatki zwiazane z zakupem i korzystaniem z wartosci niematerialnych i prawnych, takich jak patenty beda kwalifikowane, jesli wartosci te sa konieczne dla wdrozenia projektu.

Srodki trwale uzyte dla wdrozenia projektu

Jesli podmiot odpowiedzialny za realizacje przeprowadzi na wlasny rachunek wszystkie lub czesc prac dotyczacych przygotowania terenu lub budowy, wydatki na zakup lub produkcje srodka trwalego wyposazenia uzytego w czasie fazy wdrozenia projektu nie sa kwalifikowane. Dotyczy to zarówno ciezkich maszyn budowlanych, jak i biurowego sprzetu oraz innego typu wyposazenia.

Wydatki na srodki trwale zakupione lub wyprodukowane w celu wdrozenia projektu moga byc uznane za kwalifikowane, jesli po uzyciu nie posiadaja ekonomicznej wartosci lub sa zlomowane oraz jesli Decyzja Komisji zawiera szczegółne postanowienia w tym zakresie.

Srodki trwale uzyte do celów administracyjnych zwiazane z wdrazaniem projektu

Wydatek na zakup i wynajem (leasing) srodków trwalego wyposazenia uzytych do celów administracyjnych nie bedzie kwalifikowany.

Z zastrzezeniem art. 30 i 33, wydatek na zakup i leasing (wynajem) wyposazenia uzytego przez administracje publiczna do celów monitorowania i nadzoru nie bedzie kwalifikowany.

Koszty ponoszone w zarzadzaniu, wdrazaniu, monitorowaniu i kontroli projektu

Wydatki ogólne i administracyjne podmiotu odpowiedzialnego za realizacje nie beda kwalifikowane.

Wydatki poniesione przez administracje publiczna przy zarzadzaniu, wdrazaniu, monitorowaniu i kontroli projektu lub wszystkich projektów, w szczególności wynagrodzenia stale zatrudnionych urzedników administracji centralnej lub lokalnej nie beda kwalifikowane.

Jesli wdrozenie projektu zostalo zlecone podwykonawcom, tylko nalezycie uzasadnione wydatki zwiazane z finansowym i materialnym monitorowaniem, audytami i kontrolami na miejscu projektu beda kwalifikowane.

W kontekście wykonywania horyzontalnych obowiazków zarzadzania, wdrazania, monitorowania i kontroli, niezbedne i nalezycie uzasadnione wydatki zwiazane z podwykonawstwem beda kwalifikowane, do wysokosci ustalonej w art. 7 ust. 4 rozporzadzenia nr 1164/94/WE.

Oplaty finansowe i inne oraz wydatki na obsluge prawna

Odsetki od dlugu, opłaty za usługi finansowe, koszty wymiany walut i inne czysto finansowe koszty nie beda kwalifikowane.

Koszty na obsluge prawna, grzywny, kary finansowe i wydatki na sprawy sadowe nie beda kwalifikowane z wyjatkiem przewidzianym w art. 7 rozporzadzenia nr 1831/94/WE¹²,

Wydatki zwiazane z prowadzeniem rachunkowosci i audytem beda kwalifikowane, jesli sa bezposrednio zwiazane z realizacja projektu, sa niezbedne dla jego przygotowania lub wdrozenia i wiaza sie z wymaganiami administracyjnymi lub ustawowymi.

Z zastrzezeniem art. 29 rozporzadzenia 16/2003/WE, koszt technik finansowania,

¹² Dz.Urz. L 191 z 27.07.1994, str. 9

które nie oznaczają natychmiastowego zakupu wyposażenia, takich jak leasing, mogą być uznane za kwalifikowane, jeśli są uzasadnione i zatwierdzone Decyzją Komisji, i pod warunkiem, że przeniesienie własności na podmiot odpowiedzialny za realizację ma miejsce przed dokonaniem płatności końcowej.

Wydatki związane z kosztami obsługi prawnej, opłatami notarialnymi oraz kosztami specjalistycznych porad technicznych lub finansowych będą kwalifikowane, jeśli związane są bezpośrednio z eksploatacją projektu i jeśli są niezbędne dla jego przygotowania lub wdrażania.

Inne typy wydatków

Wydatki operacyjne i koszty bieżące dofinansowywanego projektu

Koszty operacyjne projektu lub grupy projektów nie będą kwalifikowane. W drodze odstępstwa od powyższej zasady, szkolenie personelu obsługującego i testowanie projektu i jego wyposażenia może być uważane za wydatek kwalifikowany, w odniesieniu do każdego niezbędnego okresu określonego w Decyzji Komisji.

Działania upowszechniające i informacyjne

Wydatki na działania upowszechniające i informacyjne realizowane zgodnie z Rozporządzeniem Komisji (WE) nr 621/2004 będą kwalifikowane.

Parkingi

Fundusz Spójności nie dofinansowuje budowy parkingów samochodowych w pomieszczeniach zamkniętych oraz parkingów zewnętrznych, chyba że są one niezbędne i wyraźnie zatwierdzone Decyzją Komisji.

Zakup używanego sprzętu

Koszt zakupu używanego wyposażenia będzie kwalifikowany pod następującymi trzema warunkami, chyba że przepisy krajowe przewidują stosowanie bardziej restrykcyjnych zasad:

- a) sprzedawca wyposażenia musi dostarczyć oświadczenie stwierdzające pochodzenie tego wyposażenia i potwierdzające, że w przeciągu poprzednich siedmiu lat wyposażenie to nie było nabyte z udziałem dotacji krajowych lub wspólnotowych;
- b) cena wyposażenia nie może przekraczać jego wartości rynkowej i musi być niższa od kosztu podobnego, ale nowego wyposażenia;
- c) wyposażenie posiada cechy wymagane dla eksploatacji projektu i jest zgodne z obowiązującymi przepisami.

Prace podwykonawcze

O ile przepisy prawa krajowego nie przewidują bardziej restrykcyjnych zasad, wydatki odnoszące się do następujących prac podwykonawczych nie będą kwalifikowane:

- a) zlecenie podwykonawcom, które powoduje wzrost kosztów wdrożenia projektu bez żadnej dodatkowej wymiernej korzyści;
- b) kontrakty na prace podwykonawcze zawarte z pośrednikami, bądź konsultantami, dla których płatność jest określona jako procent całkowitego kosztu, chyba że taka płatność jest uzasadniona przez podmiot odpowiedzialny za wdrażanie, poprzez odniesienie do rzeczywistej wartości nakładów lub dostarczonych usług.

Wszyscy podwykonawcy muszą zapewnić udostępnienie instytucjom uprawnionym do audytu i kontroli wszystkich niezbędnych informacji dotyczących prowadzonych przez nich prac podwykonawczych.

Podatek od towarów i usług oraz inne podatki

Podatek od towarów i usług (VAT)

Podatek od towarów i usług (VAT) będzie wydatkiem kwalifikowanym tylko wtedy, gdy jest **rzeczywiście i ostatecznie** poniesiony przez podmiot odpowiedzialny za realizację. VAT odzyskiwalny w jakikolwiek sposób nie będzie uważany za kwalifikowany, nawet jeśli nie został faktycznie odzyskany przez podmiot odpowiedzialny za realizację lub przez beneficjenta Funduszu Spójności. Jeśli beneficjent Funduszu Spójności podlega systemowi ryczałtowemu na mocy tytułu XIV dyrektywy 77/388/EWG¹³, zapłacony VAT będzie uznany za odzyskiwalny. W żadnym wypadku dofinansowanie Wspólnoty nie może przekroczyć całkowitych wydatków kwalifikowanych z wyłączeniem VAT (art. 12 rozporządzenia Komisji (WE) Nr 16/2003/WE).

Inne podatki i opłaty

Inne obciążenia, podatki lub opłaty, w szczególności podatki bezpośrednie i składki na ubezpieczenie społeczne naliczana od pensji oraz wynagrodzeń, powstające z częściowego dofinansowania przez Wspólnotę stanowiąc będą wydatkiem kwalifikowanym tylko wtedy, jeśli został **rzeczywiście i ostatecznie** poniesiony przez podmiot odpowiedzialny za realizację (art.12 rozporządzenia 16/2003/WE).

---

¹³ Dz. Urz. L 145 z 13.06.1977.

5. OCENA WNIOSKU O DOFINANSOWANIE Z FUNDUSZU SPÓJNOSCI PRZEZ NFOSIGW, MINISTERSTWO ŚRODOWISKA ORAZ MINISTERSTWO GOSPODARKI I PRACY

NFOSiGW dokonuje oceny przedsięwzięcia na podstawie: dokumentacji przedsięwzięcia przygotowanej i dostarczonej przez Wnioskodawcę, Raportu Oceny Przedsięwzięcia przygotowanego przez koordynatora w WFOSiGW oraz wyników prac Konsultantów Pomocy Technicznej. NFOSiGW ocenia przedsięwzięcie pod względem:

- **wykonalności technicznej, ekonomicznej i finansowej przedsięwzięcia;**
- **przygotowania przedsięwzięcia do realizacji przez beneficjenta końcowego;**
- **kompletności dokumentów przedłożonych przez beneficjentów końcowych niezbędnych do przygotowania wniosku o dofinansowanie i podjęcia decyzji o finansowaniu ze środków Funduszu Spójności, sporządzonych w sposób wymagany przez Komisję Europejską.**

Dokumentacja przedsięwzięcia jest opiniowana przez pracowników departamentów merytorycznych NFOSiGW. Po uzyskaniu ostatecznej opinii sporządzana jest ostateczna wersja Raportu Oceny Projektu (koncowy ROP) oraz wniosek do Zarządu NFOSiGW w sprawie pozytywnego zaopiniowania przedsięwzięcia i wyrażenia zgody na przygotowanie *Wniosku o dofinansowanie z Funduszu Spójności* i jego przekazanie do Ministerstwa Środowiska.

Po pozytywnej decyzji Zarządu NFOSiGW, NFOSiGW zwraca się z prośbą do WFOSiGW o przygotowanie *Wniosku o dofinansowanie w ramach Funduszu Spójności*. Gotowy *Wniosek* jest przekazywany do NFOSiGW, gdzie podlega weryfikacji.

Koordynator w NFOSiGW weryfikuje *Wniosek* sprawdzając:

- **kompletność *Wniosku* i niezbędnych załączników,**
- **poprawność wypełnienia formularzy,**
- **zgodność danych we *Wniosku* z dokumentacją przedsięwzięcia.**

Po dokonaniu weryfikacji Wnioskodawca przygotowuje, a następnie przekazuje do NFOSiGW podpisany *Wniosek* w wymaganej ilości egzemplarzy.

NFOSiGW przekazuje do Ministerstwa Środowiska gotowe *Wnioski* wraz z kompletem wymaganych załączników. NFOSiGW przekazuje 4 egzemplarze *Wniosku* w wersji polskiej oraz 4 egzemplarze *Wniosku* w wersji angielskiej wraz z wersjami elektronicznymi na CD-ROM. Do każdego kompletu *Wniosku* w języku polskim Wnioskodawca jest zobowiązany do dołączenia *Oświadczenia o kwalifikacji VAT* oraz *Oświadczenia o zapewnieniu współfinansowania projektu* w formatach

określonych w *Wytycznych dla Instytucji Posredniczacych w Zarządzaniu dotyczących podstawowych wymogów do programowania i przygotowania projektów do Funduszu Spójności w okresie programowania 2004 –2006* (dostępne na stronie internetowej <http://www.funduszspojnosci.gov.pl>).

Powyzsze oswiadczenia stanowią podstawa dla sporządzenia na poziomie SUZ *Oswiadczenia o kwalifikacji VAT* oraz *Oswiadczenia o zapewnieniu współfinansowania projektu*, które w formatach określonych w *Wytycznych dla Instytucji Posredniczacych w Zarządzaniu dotyczących podstawowych wymogów do programowania i przygotowania projektów do Funduszu Spójności w okresie programowania 2004 –2006*, SUZ jest zobowiązany przekazać do Ministerstwa Gospodarki i Pracy.

Wszystkie *Wnioski o dofinansowanie z Funduszu Spójności*, które zostały przekazane do Ministerstwa Środowiska podlegają **weryfikacji merytorycznej** przeprowadzanej przez pracowników Wydziału Przygotowania Projektów w Departamencie Integracji Europejskiej. Weryfikacja merytoryczna jest dokonywana w oparciu o *Listę sprawdzającą Wniosek o dofinansowanie z Funduszu Spójności (Załącznik nr 5)*, dostępna również na stronie internetowej <http://www.cios.gov.pl>.

W przypadku stwierdzenia błędów bądź braków we *Wniosku* Ministerstwo Środowiska występuje z prośbą do NFOSiGW o przekazanie wyjaśnień lub dokonanie poprawek bądź uzupełnień. NFOSiGW jest zobowiązany do przekazania odpowiedzi oraz poprawionej wersji *Wniosku* w terminie 5 dni roboczych od daty otrzymania pisma. Po otrzymaniu poprawionej wersji *Wniosku* pracownik Wydziału Przygotowania Projektów ponownie weryfikuje *Wniosek* (czy wszystkie zgłoszone uwagi zostały uwzględnione) i uzupełnia *Komentarz* w liście sprawdzającej. W przypadku pozytywnej weryfikacji *Wniosek* jest przedstawiany do zatwierdzenia przez Sektorowego Urzędnika Zatwierdzającego (Sekretarza Stanu w Ministerstwie Środowiska). Po zatwierdzeniu *Wniosku* przez SUZ, jest on przekazywany do Ministerstwa Gospodarki i Pracy (Instytucji Zarządzającej). Do Ministerstwa Gospodarki i Pracy przekazywane są 3 egzemplarze *Wniosku* w języku polskim oraz 3 egzemplarze *Wniosku* w języku angielskim (także w wersji elektronicznej):

- 1 egzemplarz dla KE (wersja papierowa oraz elektroniczna) w obu wersjach językowych,
- 1 egzemplarz dla Ministerstwa Finansów (wersja papierowa oraz elektroniczna) w obu wersjach językowych,
- 1 egzemplarz dla Ministerstwa Gospodarki i Pracy (wersja papierowa oraz elektroniczna) w obu wersjach językowych.

Dodatkowo do każdego kompletu *Wniosku* dołączane jest *Oswiadczenie o kwalifikacji VAT* oraz *Oswiadczenie o zapewnieniu współfinansowania projektu* składane przez SUZ w formatach określonych w *Wytycznych dla Instytucji Posredniczacych w Zarządzaniu dotyczących podstawowych wymogów do programowania i przygotowania projektów do Funduszu Spójności w okresie programowania 2004 –2006*.

W Ministerstwie Gospodarki i Pracy dokonywana jest dalsza weryfikacja merytoryczna *Wniosku o dofinansowanie z Funduszu Spójności*. W procesie oceny *Wniosków* przez Ministerstwo Gospodarki i Pracy mogą pojawić się dalsze pytania dotyczące informacji zawartych we *Wnioskach* oraz prosby o dokonanie poprawek i uzupełnień. Uwagi i pytania postawione przez Ministerstwo Gospodarki i Pracy są przekazywane do Ministerstwa Środowiska. W przypadku gdy wszystkie informacje niezbędne do udzielenia odpowiedzi są dostępne w Ministerstwie Środowiska, pracownik Wydziału Przygotowania Projektów przygotowuje odpowiedź, która jest przekazywana do Ministerstwa Gospodarki i Pracy. W przypadku braku informacji niezbędnych do udzielenia odpowiedzi, Ministerstwo Środowiska zwraca się z prośbą do NFOSiGW o przygotowanie i przekazanie odpowiednich informacji wyjaśniających bądź poprawionej wersji *Wniosku*. NFOSiGW jest zobowiązany do udzielenia wyjaśnień bądź przygotowania poprawionej wersji *Wniosku* w terminie 5 dni roboczych od daty przekazania drogą elektroniczną prosby o przygotowanie wyjaśnień. Po otrzymaniu odpowiedzi, wyjaśnień bądź poprawionej wersji *Wniosku* jest przekazywana do Ministerstwa Gospodarki i Pracy.

W przypadku pozytywnej weryfikacji Ministerstwo Gospodarki i Pracy przekazuje 1 egzemplarz *Wniosku* (w wersji papierowej oraz elektronicznej) w obu wersjach językowych do Komisji Europejskiej

6. OCENA WNIOSKU O DOFINANSOWANIE Z FUNDUSZU SPÓJNOSCI PRZEZ KOMISJE EUROPEJSKA

W Komisji Europejskiej *Wniosek o dofinansowanie z Funduszu Spójności* podlega procedurze oceny oraz konsultacji wewnętrznych pomiędzy poszczególnymi Dyrekcjami Generalnymi. W procesie oceny *Wniosek o dofinansowanie z Funduszu Spójności* mogą pojawić się również niejasności oraz pytania dotyczące informacji zawartych we *Wnioskach* postawione przez Komisję Europejską. Uwagi i pytania postawione przez Komisję Europejską są przekazywane do Ministerstwa Gospodarki i Pracy, które przekazuje je następnie do Ministerstwa Środowiska oraz do wiadomości NFOSiGW. Odpowiedź dla Komisji Europejskiej jest przygotowywana przy współpracy z NFOSiGW oraz Wnioskodawcą. W przypadku gdy wszystkie informacje niezbędne do udzielenia odpowiedzi są dostępne w Ministerstwie Środowiska, Ministerstwo Środowiska przygotowuje odpowiedź, którą przekazuje do Ministerstwa Gospodarki i Pracy z prośbą o jej przekazanie do Komisji Europejskiej. W przypadku braku informacji niezbędnych do udzielenia odpowiedzi, Ministerstwo Środowiska zwraca się z prośbą do NFOSiGW o przygotowanie i przekazanie odpowiednich informacji wyjaśniających bądź poprawionej wersji *Wniosku*. NFOSiGW jest zobowiązany do udzielenia wyjaśnień bądź przygotowania poprawionej wersji *Wniosku* w terminie 5 dni roboczych od daty przekazania drogą elektroniczną prośby o przygotowanie wyjaśnień. Po otrzymaniu odpowiedzi, wyjaśnienia bądź poprawiona wersja *Wniosku* jest przekazywana do Ministerstwa Gospodarki i Pracy z prośbą o przekazanie do KE.

7. DECYZJA KOMISJI EUROPEJSKIEJ

7.1. ZATWIERDZENIE WNIOSKU O DOFINANSOWANIE W RAMACH FUNDUSZU SPÓJNOSCI

Wnioski o dofinansowanie w ramach Funduszu Spójności są przekazywane do Komisji Europejskiej przez Ministerstwo Gospodarki i Pracy.

Komisja Europejska jest ostatecznym organem zatwierdzającym przyznanie poszczególnym projektom środków finansowych z Funduszu Spójności.

Wynika to z Rozporządzenia Rady nr 1164/1994/WE ustanawiającego Fundusz Spójności oraz Rozporządzenia Komisji nr 1386/2002 opisującego szczegółowo system zarządzania i kontroli pomocy przyznawanej z Funduszu Spójności.

Kompletny *Wniosek o dofinansowanie z Funduszu Spójności* zostaje zarejestrowany przez Komisję Europejską. Od tego momentu rozpoczyna się okres kwalifikowalności wydatków dla projektu do dofinansowania przez Fundusz Spójności. Z chwilą wysłania *Wniosku* podstawowe informacje o projekcie są umieszczane w Systemie Informatycznym Monitoringu i Kontroli Finansowej Funduszy Strukturalnych i Funduszu Spójności (SIMIK).

Rejestracja kompletnego *Wniosku o dofinansowanie z Funduszu Spójności* rozpoczyna okres jego weryfikacji i oceny, który trwa maksymalnie do 3 miesięcy. Komisja Europejska zatwierdza projekty przede wszystkim w oparciu o ich zgodność z artykułem 10 Rozporządzenia Rady nr 1164/1994/WE, w którym przedstawione zostały ogólne kryteria i informacje, jakie powinien zawierać *Wniosek o dofinansowanie z Funduszu Spójności*. Wszystkie *Wnioski o dofinansowanie z Funduszu Spójności* muszą spełniać następujące kryteria:

- średniookresowe korzyści gospodarcze i społeczne projektów, które powinny być proporcjonalne do zaangażowanych źródeł; ocena powinna być sporządzona w świetle analizy kosztów i korzyści,
- zgodność projektu z priorytetami ustalonymi przez państwo członkowskie korzystające z pomocy;
- zgodność projektu z politykami wspólnotowymi oraz z innymi strukturalnymi działaniami Wspólnoty,
- wkład jaki może wnieść projekt we wprowadzanie polityk wspólnotowych w zakresie ochrony środowiska łącznie z zasadą „zanieczyszczający płaci” i sieci transeuropejskich,
- ustalenia odpowiedniej równowagi między ochroną środowiska i infrastrukturą transportową.

Powyższe kryteria mają na celu zagwarantowanie wysokiej jakości projektów.

7.2. LISTY SPRAWDZAJACE DLA PROJEKTÓW INFRASTRUKTURALNYCH KOMISJI EUROPEJSKIEJ

Projekty z zakresu ochrony środowiska są weryfikowane w Komisji Europejskiej za pomocą list sprawdzających, które odwołują się m.in. do następujących aktów prawnych UE:

1. Dyrektywa 91/271/EWG, nowelizowana dyrektywa 98/15/WE, dotycząca oczyszczania ścieków komunalnych
2. Dyrektywa 98/83/WE dotycząca wskaźników jakości wody pitnej.
3. Dyrektywa 80/778/EWG o wodzie pitnej;
4. Dyrektywa 75/440/EWG dotycząca wymaganej jakości wód powierzchniowych przeznaczonych do poboru wody do picia;
5. Dyrektywa 76/160/EWG o wodach kąpieliskowych;
6. Dyrektywa Rady 78/659/EWG z dnia 18 lipca 1978 r. w sprawie słodkich wód wymagających ochrony lub poprawy dla zachowania życia ryb
7. Dyrektywa Rady 79/923/EWG z dnia 30 października 1979 r. o jakości wód wymaganej dla bytowania skorupiaków i mięczaków;
8. Dyrektywa Rady 75/442/EEC z dnia 15 lipca 1975 w sprawie odpadów znowelizowana przez Dyrektywę 91/156/EEC z 18 marca 1991 r.
9. Dyrektywa Rady 1999/31/EC z 26 kwietnia 1999 r. w sprawie składowania odpadów
10. Dyrektywa Rady 91/689/EWG z dnia 12 grudnia 1991 r. w sprawie odpadów niebezpiecznych znowelizowana Dyrektywą Rady 94/31/WE
11. Dyrektywa Rady 99/31/WE z dnia 26 kwietnia 1999 r. w sprawie ziemnych składowisk odpadów
12. Dyrektywa 96/61/WE w sprawie zintegrowanego zapobiegania i ograniczania zanieczyszczeń (dyrektywa IPPC)

Komisja Europejska w trakcie weryfikacji i oceny wniosku aplikacyjnego może zasięgnąć opinii Europejskiego Banku Inwestycyjnego.

Listy sprawdzające stosowane przez Komisję Europejską przy ocenie *Wniośków o dofinansowanie z Funduszu Spójności* dotyczących projektów z zakresu ochrony środowiska zostały przedstawione w **Zalaczniku nr 5**. Są one również dostępne na stronie internetowej <http://www.cios.gov.pl>.

7.3. OSTATECZNA DECYZJA KOMISJI EUROPEJSKIEJ

Po zakończeniu procedury oceny *Wniosku o dofinansowanie z Funduszu Spójności* Komisja Europejska podejmuje ostateczną Decyzję (**Zalacznik nr 6**), która jest zapisana w oddzielnym dokumencie dla każdego projektu.

Komisja Europejska postanowienia dotyczące zasad dofinansowania projektu z Funduszu Spójności zapisuje w Decyzji (Commission Decision).

Kluczowe informacje zawarte w Decyzji KE publikowane są w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej. Następnie dane z Decyzji umieszczane są w Systemie Informatycznym Monitoringu i Kontroli Finansowej Funduszy Strukturalnych i Funduszu Spójności (SIMIK).

Ustalenia zawarte w Decyzji Komisji Europejskiej oparte są na Rozporządzeniu Rady 1164/94 z dnia 16 maja 1994¹⁴ roku zmienionego Rozporządzeniem Rady 1264/1999 z dnia 21 czerwca 1999 roku oraz Rozporządzeniem Rady 1265/1999 z dnia 21 czerwca 1999 roku. W dziedzinie ochrony środowiska Decyzja opiera się na artykule 174 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską określającego cele i zasady polityki ekologicznej Wspólnoty, łącznie z artykułem 175 oraz Decyzją Rady i Parlamentu Europejskiego nr 1600/2002/WE z dnia 22 lipca opisującej priorytety i cele Szóstego Programu Polityki Ekologicznej Wspólnoty.

Decyzja opisuje podstawy prawne, specyficzne warunki i wyjątki zaistniałe w projekcie, które zostały uzgodnione w porozumieniu z Komisją Europejską:

- Wyjaśnienia okoliczności zatwierdzenia projektu, którego całkowita wartość nie przekracza 10 mln EUR;
- Zmniejszenie wskaźnika pomocy unijnej z powodu oszacowanej sumy przychodu, która będzie generował projekt i zastosowania zasady „zanieczyszczający płaci” (art. 7 ust. 1 rozporządzenia);
- Określenie maksymalnej kwoty wydatków i maksymalnej sumy pomocy w EUR oraz procentowego poziomu pomocy unijnej;
- Wskazanie daty rozpoczęcia realizacji projektu oraz daty zakończenia projektu kończącej możliwość kwalifikowania kosztów (art. 11 ust. 3 rozporządzenia);
- Odniesienie zasad kwalifikowalności kosztów projektu do Rozporządzenia Rady 16/2003 z dnia 7 stycznia 2003 roku z możliwością wprowadzenia w Decyzji odrębnych ustaleń;
- Tworzenie jednego projektu w wyniku zgrupowania projektów niezależnych pod względem technicznym i finansowym, pod warunkiem, że:

---

¹⁴ Dalej jako rozporządzenie

- projekty sa ulokowane na tym samym obszarze,
- projekty sa realizowane w ramach ogólnego planu utworzonego dla tego obszaru i maja wyraznie okreslone cele, zgodnie z art. 1 ust. 3 rozporządzenia,
- projekty sa nadzorowane przez jednostke odpowiedzialna za koordynowanie i monitorowanie grupy projektów w przypadkach, gdy sa realizowane przez różne odpowiedzialne władze

lub podzialu inwestycji na etapy projektów (Artykul A Załącznik II rozporządzenia).

- Odniesienie sie do artykułu 77 ust. 3 Rozporządzenia Rady 1605/2002 z dnia 25 lipca 2002 roku mówiącego o statecznym terminie realizacji zobowiazan prawnych z tytułu dzialan trwających dluzej niz jeden rok i zasady nalezytego zarzadzania finansami.
- Zobowiazania i platnosci Wspólnoty powinny byc dokonywane zgodnie z artykulem 11 i artykułami C i D załącznika II rozporządzenia. Platnosci realizowane po wstepnej zaliczce musza byc scisle powiazane z postepem realizacji projektu. Platnosci powinny byc dokonywane na podstawie wniosków o platnosc zgodnie z artykulem 8 Rozporządzenia Komisji nr 1386/2002.
- Panstwo czlonkowskie przejmuje odpowiedzialnosc za kontrole finansowa projektu zgodnie zart. 12 rozporządzenia, jednak Komisja Europejska zastrzega sobie prawo udzialu w kontrolach oraz otrzymywania od panstwa czlonkowskiego raportów z krajowych kontroli. Ponadto w artykule G rozporządzenia sa opisane zasady wspólny pracy pomiedzy kraju z KE oraz dzialania w przypadku wykrycia nieprawidlowosci. Dodatkowo, Rozporządzenie Komisji nr 1386/2002 z dnia 29 lipca 2002 roku szczególowo reguluje zasady systemów zarzadzania i kontroli pomocy przyznanej z Funduszu Spójnosc i procedury dokonywania korekt finansowych.
- W przypadku wystapienia nieprawidlowosci i braku podjecia niezbednych srodków zaradczych przez panstwo czlonkowskie, Komisja Europejska moze zawiesic lub zredukowac przyznana pomoc (artykul H załącznika II rozporządzenia oraz rozdzialu VII Rozporządzenia Komisji 1386/2002.
- Komisja Europejska wraz z korzystającym z pomocy panstwa czlonkowskiego dokonuje systematycznych oszacowan i ocen projektów na podstawie artykułu 13 i artykułów B i F aneksu rozporządzenia. Decyzja opisuje szczególowe przepisy dotyczace monitorowania i oceny wdrazanych projektów w aneksie III na które skladaja sie:
  - ocena sposobu wdrazania projektu,
  - ocena potencjalnego i rzeczywistego wplywu wdrazania projektu, która ma na celu stwierdzenie czy planowane cele beda lub sa zgodne z osiaganymi.
- Wskazanie Pelnomocnika ds. Realizacji Projektu nie później niz trzy miesiace po ustanowieniu Decyzji. Pelnomocnik ds. Realizacji Projektu jest odpowiedzialny za realizacje zadan i prac zapisanych w aneksie IV Decyzji.

- Państwo członkowskie jest zobowiązane do informowania społeczeństwa o wkładzie UE w rozwój regionu (artykuł 14 rozporządzenia).

Decyzje KE można modyfikować tylko raz na prośbę państwa członkowskiego. Zmiana taka następuje na wniosek Instytucji Zarządzającej lub z inicjatywy Komisji Europejskiej, po uwzględnieniu opinii Komitetu Monitorującego. Wprowadzone poprawki mogą dotyczyć zasadniczej zmiany celów, cech charakterystycznych projektu, zmieniać plan finansowy, powodować zwiększenie lub redukcję proporcjonalnego udziału środków Funduszu Spójności lub maksymalnej wysokości pomocy z Funduszu Spójności. W przypadku innych poprawek, Instytucja Zarządzająca przesyła Komisji Europejskiej projekt proponowanej poprawki. Komisja Europejska przekazuje swoją opinię lub zgodę w terminie dwudziestu dni roboczych od dnia otrzymania propozycji co jednocześnie jest momentem wyrażenia na nie zgody.

ZALACZNIKI DO CZĘŚCI III

1. Raport Oceny Przedsięwzięcia wraz z Karta Oceny Przedsięwzięcia;
2. Wniosek o dofinansowanie z Funduszu Spójności wraz z instrukcją wypełnienia;
3. Szczegółowe zakresy studiów wykonalności wymagane przez NFOSiGW dla przedsięwzięć inwestycyjnych w sektorze wodno-ściekowym oraz w sektorze odpadów ubiegających się o wsparcie z Funduszu Spójności;
4. Wytyczne dla przygotowania przedsięwzięć do Funduszu Spójności w sektorze ochrony środowiska w zakresie struktury instytucjonalnej, ekologiczno-technicznym i analiz ekonomiczno-finansowych;
5. Lista sprawdzająca *Wniosek o dofinansowanie z Funduszu Spójności* stosowana przez Ministerstwo Środowiska;
6. Listy sprawdzające stosowane przez Komisję Europejską przy ocenie *Wnioseków o dofinansowanie z Funduszu Spójności* dotyczących projektów z zakresu ochrony środowiska;
7. Decyzja Komisji Europejskiej.

CZESC IV

WDRAZANIE PROJEKTU WSPÓLFINANSOWANEGO Z FUNDUSZU SPÓJNOSCI

Czesc IV Podrecznika dla Beneficjentów Funduszu Spójności **jest przeznaczona dla wnioskodawców, których projekty zostały zatwierdzone przez Komisje Europejska.** W Czesci IV przedstawione zostały praktyczne aspekty związane z wdrażaniem projektów oraz zarys procedur obiegu dokumentów odnośnie przeprowadzania przetargów i przepływów finansowych. Ponadto zostały omówione kwestie dotyczące przeprowadzanych kontroli przez odpowiednie instytucje, postępowania w przypadku wykrycia nieprawidłowości, monitoring wdrażania projektów oraz system informatyczny SIMIK.

1. PRZETARGI I KONTRAKTY

1.1. PODSTAWY PRAWNE UDZIELANIA ZAMÓWIEN PUBLICZNYCH

Srodki finansowe pochodzace z Funduszu Spójności sa srodkami budżetowymi Unii Europejskiej i dlatego musza byc rozdysponowywane zgodnie z zasadami zawartymi w Rozporządzeniu Finansowym Rady Nr 1605/2002 z dnia 25 czerwca 2002 r. dotyczacym ogólnego budżetu Wspólnoty. W tresci tego rozporządzenia wystepuje oddzielne podejscie w sposobie kontroli wdrazania pomocy unijnej w odniesieniu do panstw czlonkowskich jak i panstw trzecich.

W przypadku wdrazania projektów dofinansowywanych z Funduszu Spójności, który skierowany jest do panstw czlonkowskich Unii Europejskiej, Komisja Europejska dokonuje jedynie kontroli ex post.

Przed 1 maja 2004r. Komisja Europejska byla dodatkowo odpowiedzialna za przeprowadzenie kontroli ex ante projektów realizowanych ze srodków funduszy przedakcesyjnych na etapie wyboru projektu, ogłoszenia, prowadzenia i rozstrzygnięcia postepowania przetargowego oraz podpisania kontraktu. Po przystapieniu Polski do wspólnoty nastapilo przeniesienie obowiazku kontroli ex ante na nasz kraj. Niezaleznie od sposobu kontroli wydatkowania srodków unijnych, **obowiazkowe jest opublikowanie informacji o przetargach w Dzienniku Urzedowym UE.**

Zasady wykorzystania srodków finansowych pochodzacych z Funduszu Spójności w krajach czlonkowskich sa uregulowane przez ustawodawstwo krajowe – w Polsce jest to **Ustawa o finansach publicznych**, zas procedura udzielania zamówien publicznych, opisana jest w ustawie **Prawo zamówien publicznych**. Ustawa ta jest zgodna z zasadami (dyrektywami) wspólnotowymi dotyczacymi zamówien publicznych, co umozliwilo formalnie przeniesienie odpowiedzialności za kontrole nad wykorzystaniem srodków finansowych Funduszu Spójności i za przestrzeganie priorytetów Wspólnoty na Polske. Ustawa prawo zamówien publicznych jest zgodna z rozporządzeniami Unii Europejskiej:

- **Rozporządzenie Rady 37/93/EWG z 14 czerwca 1993 roku dotyczaca koordynacji procedur udzielania zamówien publicznych na roboty budowlane;**
- **Rozporządzenie Rady 36/93/EWG z 14 czerwca 1993 roku dotyczaca koordynacji procedur udzielania zamówien publicznych na dostawy;**
- **Rozporządzenie Rady 50/92/EWG z 18 czerwca 1992 roku dotyczaca koordynacji procedur udzielania zamówien publicznych na uslugi.**

Institucje państwowe przejmują również odpowiedzialność za kontrole nad przebiegiem przetargów realizowanych w ramach projektów Funduszu ISPA, które na podstawie postanowień Traktatu Akcesyjnego z dniem akcesji stają się automatycznie projektami współfinansowanymi z Funduszu Spójności.

Jednostka centralna mająca uprawnienia kontrolne w zakresie sprawdzenia poprawnego przeprowadzania zamówień publicznych w ramach Funduszu Spójności jest **Urząd Zamówień Publicznych**. Prezes UZP będzie mógł przeprowadzać kontrole udzielonego zamówienia w okresie 3 lat od dnia jego udzielenia (kontrola następcza). W przypadku wystąpienia nieprawidłowości w trakcie przeprowadzania zamówienia publicznego i dyscypliny finansów publicznych są stosowane odpowiednie sankcje. Ponadto, jednostka nadzorująca zamawiającego zapewni sobie w umowie z zamawiającym prawo odstąpienia od porozumienia wykonawczego, jeżeli zamawiający nie przestrzega procedur.

Prezes UZP na podstawie wyników kontroli może zawiadomic Rzecznika Dyscypliny Finansów Publicznych oraz prokuraturę o stwierdzonych naruszeniach prawa. Ponadto, prawo zamówień publicznych przewiduje zakaz zawarcia umowy po wszczęciu postępowania kontrolnego (*ex ante*) przez Prezesa UZP, aż do czasu jego zakończenia oraz w przypadku negatywnego wyniku kontroli (zawieszenie terminów). Dodatkowo, zamawiający może zastosować sankcje przewidziane w odpowiednich przepisach prawa wobec nierzetelnych członków komisji przetargowej.

1.2. ROZSZERZONA DECENTRALIZACJA SYSTEMU WDRAZANIA EDIS

Rozszerzony zdecentralizowany system zamówień publicznych EDIS określa podział zadań i odpowiedzialności za poprawne przeprowadzenie procesu przetargowego dla projektów współfinansowanych z Funduszu Spójności i kontrole pomiędzy poszczególnymi jednostkami. System ten został opracowany zgodnie z polskimi aktami prawnymi, szczególnie z ustawą regulującą zasady przeprowadzania zamówień publicznych oraz dyrektywami unijnymi. Bardzo przydatnym uzupełnieniem do powyższej ustawy jest **“Praktyczny przewodnik po procedurach zamówień publicznych”**, który jest opublikowany na stronie internetowej- (www.uzp.gov.pl/informator/przewodnik.html). Dodatkem do przewodnika jest standardowa dokumentacja przygotowana przez pracowników Urzędu Zamówień Publicznych, która zamawiający może zmodyfikować, pamiętając jednak o jej zgodności z obowiązującym prawem. Podmiotami zamawiającymi w sektorze środowiska mogą być zarówno gminy jak i spółki komunalne.

Tabela 1 Podział zadań instytucji zaangażowanych w proces przetargowy

Zadania	Ministerstwo Środowiska (SUZ)	NFOSiGW	BK
Ogłoszenie	akceptuje	weryfikuje	Przygotowuje i publikuje
Dokumentacja przetargowa	Prawo zgłoszenia sprzeciwu	weryfikuje	przygotowuje
Komisja przetargowa			powołuje
Udział w komisji przetargowej	Obserwator (uznaniowo)	obserwator	członek
Raport ewaluacyjny	Weryfikuje w przypadku wystąpienia uwag obserwatora	weryfikuje w przypadku wystąpienia uwag obserwatora	przygotowuje
Kontrakt	Prawo zgłoszenia sprzeciwu	Weryfikuje i Przekazuje SUZ podpisaną umowę	Przygotowuje i podpisuje

1.3. KONTRAKTY BUDOWLANE FIDIC

FIDIC (*International Federation of Consulting Engineers*) jest organizacją międzynarodową powołaną w 1913 roku. Jest to organizacja pozarządowa, z wieloletnim doświadczeniem i tradycją, skupiająca krajowe stowarzyszenia niezależnych inżynierów konsultantów uznawana szeroko na świecie, między innymi przez ONZ, Bank Światowy oraz Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju. Największym dorobkiem organizacji FIDIC jest opracowywanie i publikowanie ogólnych standardów i procedur zawierania kontraktów budowlanych i inżynierskich.

Kontrakt budowlany FIDIC jest umową prawną pomiędzy Zamawiającym a Wykonawcą, która opisuje warunki wykonania prac i płatności za nie oraz określająca zakres odpowiedzialności obu stron.

Kontrakt ten dodatkowo przewiduje w swojej treści odpowiedzialność podmiotów za zaistnienie sytuacji niespodziewanych, których rezultatami mogą być zarówno opóźnienia w realizacji prac jak i dodatkowe koszty inwestycji. Najczęściej kontrakt budowlany składa się z:

- oferty wykonawcy **opartej na informacjach i dokumentach dostarczonych do Zamawiającego wraz z propozycją płatności za wykonanie poszczególnych prac,**
- listu zatwierdzającego, w którym Zamawiający akceptuje ofertę na **wykonanie prac,**
- porozumienia kontraktowego **będącego umową potwierdzającą ofertę i akceptację kontraktu,**
- warunków kontraktowych **określonych dla danego kontraktu i opartych o standardowy dokument.**
- dokumentacji technicznej, **która zawiera przede wszystkim techniczne wymagania dotyczące inwestycji.**

W celu zapewnienia prawidłowego przygotowania dokumentów w pracach projektowych zamawiający może powołać **Konsultanta**. Natomiast w trakcie realizacji inwestycji prace związane z jej administrowaniem prowadzone są przez **Inżyniera Kontraktu**.

Ogromnym atutem kontraktów FIDIC jest sprawiedliwe **wyważenie ryzyka** pomiędzy Zamawiającym i Wykonawcą dzieje się tak dzięki odpowiedniemu podziałowi odpowiedzialności za projekt na części. Przyjęto bowiem zasadę mającą zabezpieczyć interesy obu stron polegającą na tym, iż zamawiający podpisuje kontrakt po niższej cenie, ponosząc dodatkowe koszty tylko w przypadku wydarzenia się niezwyklej sytuacji, a wykonawca unika kosztów powstałych w wyniku zaistnienia nieprzewidzianych sytuacji trudnych do oszacowania. Ponadto z inicjatywy Banku Światowego organizacja FIDIC poparła ideę wprowadzenia **niezależnego Rozjemcy**

z chwila zawarcia kontraktów co dodatkowo pomoze rozwiazywac wszelkie nieporozumienia miedzy Wykonawca i Zamawiajacym.

Ze wzgledu na różnice wystepujace w warunkach zaleznie od przeznaczenia **kontrakty FIDIC pogrupowane sa w ksiazkach z przypisanymi kolorami**. Z powodu zachodzacych zmian np. w technologii co kilka lat wprowadza sie zmiany w warunkach kontraktów, ostatnia taka zmiana miala miejsce w 1999 roku, która nie tylko je zaktualizowala, ale również zmienila ich przeznaczenie. Nowa wersja kontraktów przewiduje podzial na:

- **Warunki Kontraktowe dla Budownictwa** (Nowa Czerwona Ksiega). **Kontrakt opracowany przez Zamawiajacego i przeznaczony dla Robót Inzynieryjnych i Budowlanych.**
- **Warunki Kontraktowe dla Urzadzen oraz dla typu Projektuj i Wznies** (Nowa Żółta Ksiega). **Kontrakt przeznaczony dla Instalacji Elektrycznych i Mechanicznych oraz dla Robót Budowlano-Inzynieryjskich zaprojektowanych przez Wykonawce.**
- **Warunki Kontraktowe dla EPC (Engineering, Procurement and Constractions) Pod Klucz** (Srebrna Ksiega).
- **Krótką Formą Kontraktu** (Nowa Zielona Ksiega). **Kontrakt przeznaczony dla robót budowlanych i inzynieryjskich o stosunkowo prostych i powtarzalnych pracach i krótkim okresie prac trwajacych ponizej 6 miesiecy. Zazwyczaj kontrakt ten dotyczy inwestycji ponizej 500 000 US\$.**

Sumujac mozna powiedziec, iz podstawowe warunki dla wszystkich typów kontraktów sa podobne, zmieniaja sie jedynie szczegóły wynikajace z danego projektu, nakladu prac i ryzyka. Dlatego warunków kontraktów FIDIC zostaly podzielone na ogólne i szczególowe. **Warunki ogólne** powstaly z przeznaczeniem dla wszystkich projektów i nie ulegaja zmianom w zaleznosci od inwestycji. Dzieje sie tak, gdyz wykorzystywanie ogólnie przyjetych standardowych warunków w kontraktach zapobiega nieporozumieniom miedzy Zamawiajacym a oferentami uczestniczacyimi w przetargu. Natomiast **warunki szczególowe** okreslone sa po to, aby przedstawic specyficzne warunki danego przedsiwzięcia. Wprowadzaja one dodatkowe zmiany do kontraktu, które uwzgledniają potrzeby danego projektu i wymagania lokalne.

2. ZASADY FINANSOWANIA

2.1. UMOWA FINANSOWANIA (UF)

Ministerstwo Gospodarki i Pracy po otrzymaniu Decyzji o dofinansowaniu projektu z Funduszu Spójności od Komisji E przesyła jej kopie do Ministerstwa Finansów w celu podpisania **Umowy Finansowania** z Ministerstwem Środowiska.

Umowa Finansowania zawierana jest pomiędzy **Szefem Instytucji Platniczej** (Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Finansów) i **Sektorowym Urzednikiem Zatwierdzajacym** (Sekretarz Stanu w Ministerstwie Środowiska).

Każdy projekt ma oddzielną Umowę Finansowania, która stanowi podstawę do zawarcia **Porozumienia w sprawie realizacji danego projektu** pomiędzy NFOSiGW a Beneficjentem Końcowym.

Obowiązek przygotowania umowy dla konkretnego projektu spoczywa na SIP. W ramach procedury dotyczącej **zawarcia Umowy Finansowania** podejmowane są następujące kroki:

- po otrzymaniu z Ministerstwa Gospodarki i Pracy Decyzji podpisanej przez Komisję Europejską dla danego projektu, Ministerstwo Środowiska zwraca się do Ministerstwa Finansów z prośbą o przygotowanie Umowy Finansowania i przekazanie dwóch jednostronnie podpisanych przez SIP egzemplarzy Umowy Finansowania,
- po otrzymaniu przez Ministerstwo Środowiska 2 egzemplarzy Umowy Finansowania, podpisanej jednostronnie przez Szefa Instytucji Platniczej (Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Finansów), umowa jest weryfikowana, a następnie podpisywana przez Sektorowego Urzednika Zatwierdzającego (Sekretarza Stanu w Ministerstwie Środowiska),
- po podpisaniu Umowy Finansowania przez Sektorowego Urzednika Zatwierdzającego 1 egzemplarz Umowy Finansowania jest wysyłany do Ministerstwa Finansów, a drugi przechowywany jest w Ministerstwie Środowiska;
- w Ministerstwie Środowiska sporządzana jest kopia Umowy Finansowania, która jest do NFOSiGW, z prośbą o przesłanie jej do BK.

Umowa Finansowania szczegółowo określa warunki rozliczania i wykorzystania środków finansowych Funduszu Spójności, które są pochodną Decyzji UE.

Ponadto, w umowach finansowania określone zostaną wymagania dotyczące między innymi przekazywania środków do dyspozycji Ministerstwa Środowiska, jak i sprawozdawczości finansowej.

2.2. ZOBOWIAZANIA

Zobowiązania budżetowe dla danego projektu określone są na podstawie Decyzji Komisji Europejskiej w załączniku nr 2 – **Plan Finansowania**. Zamieszczone są tam tabele zobowiązań opartych na przewidywanych wydatkach. Ponadto, Decyzja wyznacza również dokładne daty okresu, w którym zobowiązania unijne są prawomocne. Prawna podstawa regulująca **sposoby przyznawania zobowiązań** jest Rozporządzenie Rady Nr 1164/94/WE z dnia 21 czerwca 1999 r. Artykuł C tego rozporządzenia określa dwa sposoby odnośnie realizacji zobowiązań:

- Zobowiązania Komisji w odniesieniu do **projektów, których okres realizacji wynosi 2 lata lub więcej i których wartość przekracza 50 mln euro, będą przyznawane co do zasady w rocznych ratach**. Pierwsze zobowiązanie roczne zostaje przyznane w momencie przyjęcia Decyzji przez Komisję Europejską i nie pokrywa całego udziału grantu Funduszu Spójności dla danego projektu. Kolejne roczne zobowiązania będą realizowane w oparciu o wstępny lub skorygowany plan finansowy zawarty w Decyzji. Zasadniczo zakłada się, iż Komisja przyznaje je do 30 kwietnia każdego roku, w oparciu o przewidywane wydatki w ramach danego projektu.
- Zobowiązania Komisji w odniesieniu do **projektów, których okres realizacji wynosi do 2 lat lub do projektów których wartość wynosi mniej niż 50 mln Euro, mogą być przyznawane w dwóch zobowiązaniach**. Pierwsze zobowiązanie może wynieść do 80% wartości udziału Funduszu Spójności, w momencie przyjęcia Decyzji przez Komisję Europejską. Natomiast pozostała część będzie przyznana w zależności od postępów w projekcie.

Komisja musi rozdysonować saldo środków pozostałe w ostatnim roku okresu programowania. Rata roczna, w ostatnim roku programowania, odpowiada kwocie, która pozostaje do rozdysonowania na początku tego roku. Należy jednak pamiętać, iż nie będzie planowania rocznych rat na lata objęte kolejnym okresem programowania.

Komisja Europejska może anulować zobowiązanie, o czym poinformuje we właściwym czasie państwo członkowskie, w przypadku nie rozpoczęcia w ciągu dwóch lat od daty rozpoczęcia zapisanej w Decyzji, żadnych prac planowanych w Decyzji.

2.3. HARMONOGRAMY PŁATNOSCI

Po zawarciu Umowy Finansowania, dla każdego projektu wymagane jest przygotowywanie **harmonogramów płatności i kontraktowania**. Harmonogramy dla Funduszu Spójności będą wieloletnie i będą zawierać planowaną alokację środków z Funduszu, planowane limity na współfinansowanie, prognozy wydatków na cały przewidywany okres realizacji danego projektu w rozbięciu kwartalnym oraz w rozbięciu na poszczególne źródła finansowania (środki UE i współfinansowanie). Harmonogramy powinny być aktualizowane na bieżąco w systemie SIMIK przez NFOSiGW na podstawie danych w odpowiednim formacie dostarczonym przez beneficjenta końcowego.

W „Sprawozdaniu z wdrażania projektu” załączanym do składanej co miesiąc przez IPZ do IP „Deklaracji poniesionych wydatków” przedstawiony będzie harmonogram planowanych wydatków na najbliższe 12 miesięcy.

2.4. PREFINANSOWANIE I WSPÓLFINANSOWANIE

Zgodnie z przepisami o finansach publicznych, wydatki realizowane z udziałem lub ze środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej mogą być prefinansowane ze środków budżetu państwa.

Z instrumentu prefinansowania mogą korzystać jednostki sektora finansów publicznych.

Prefinansowanie jest rozchodem budżetu państwa realizowanym w formie **oprocentowanej pożyczki** zaciąganej przez podmiot realizujący dane zadanie i dotyczący jedynie tych środków finansowych, które będą zwrócone z UE. Oprocentowanie nie dotyczy pożyczek zaciąganych przez państwowe jednostki budżetowe lub agencje płatnicze. Pożyczka na prefinansowanie jest zaciągana przez Beneficjenta końcowego Funduszu Spójności i zwracana przez niego do budżetu państwa po otrzymaniu środków finansowych z UE. Pożyczka na prefinansowanie udzielana jest za pośrednictwem **Banku Gospodarstwa Krajowego**. Podmioty, które otrzymają z budżetu państwa środki na prefinansowanie obowiązane są do otwarcia w BGK rachunku bankowego do obsługi finansowej realizowanego projektu (dla każdego projektu otwiera się oddzielny rachunek). Umowę pożyczki z jednostką sektora finansów publicznych zawiera właściwy minister. Zwrot pożyczki następuje za pośrednictwem rachunku bankowego właściwego ministra.

Pożyczka wykorzystana niezgodnie z przeznaczeniem podlega w całości zwrotowi do budżetu państwa wraz z odsetkami ustalonymi jak dla zaległości podatkowych, w terminie 7 dni od dnia stwierdzenia nieprawidłowości. Wykorzystanie pożyczki niezgodnie z przeznaczeniem wyklucza prawo do otrzymania środków na współfinansowanie oraz prefinansowanie przez okres 5 lat. Powyższe warunki zwrotu pożyczki nie dotyczą agencji płatniczych.

Druga część środków występujących w budżecie projektu stanowi **współfinansowanie**.

Wszystkie środki współfinansujące, zaliczone w Decyzji KE do kwalifikowanych, muszą być wydatkowane zgodnie z zasadami przewidzianymi dla środków Funduszu Spójności.

Zakłada się, że rozpoczęcie inwestycji będzie finansowane z zaliczki wynikającej z Decyzji KE (**20% grantu lub 80% w przypadku pojedynczej raty**), natomiast dalszy postęp prac będzie finansowany równoległe ze środków Funduszu Spójności oraz współfinansowania.

Zasadniczo środki na współfinansowanie powinny być zapewnione w budżecie Beneficjenta końcowego Funduszu Spójności. Jednocześnie na współfinansowanie przeznaczane są środki budżetu państwa, zakwalifikowane jako wydatki budżetu państwa. Dodatkowo, na współfinansowanie projektów realizowanych z udziałem środków pochodzących z UE, w budżecie państwa mogą być tworzone rezerwy celowe.

2.5. PRZEPLYW ŚRODKÓW PIENIEŻNYCH FUNDUSZU SPÓJNOŚCI

Przeplawy środków pieniężnych Funduszu Spójności odbywają się poprzez specjalnie utworzone **rachunki w NBP** i przedstawiają się w następujący sposób:

- Środki finansowe z KE przekazywane są na **Rachunek w Instytucji Platniczej dla Funduszu Spójności – RIPFS**.
- W następnej kolejności Instytucja Platnicza dokonuje transferu środków na odrębny **Rachunek Bieżący dla Funduszu Spójności – RBFS**.
- Następnie środki przekazywane są na **rachunek projektu**.

Instytucja Platnicza jest odpowiedzialna za obsługę przepływów finansowych z Komisji Europejskiej na RIPFS i z RIPFS na RBFS.

Instytucja Platnicza będzie również występować do Komisji Europejskiej o płatności w oparciu o deklaracje wydatków oraz harmonogramy płatności przekazywane przez IPZ .

Poniziej przedstawiony jest szczegółowy opis poszczególnych rachunków:

Rachunek w Instytucji Platniczej dla Funduszu Spójności - RIPFS zostanie otwarty na podstawie umowy zawartej pomiędzy Ministerstwem Finansów a Narodowym Bankiem Polskim.

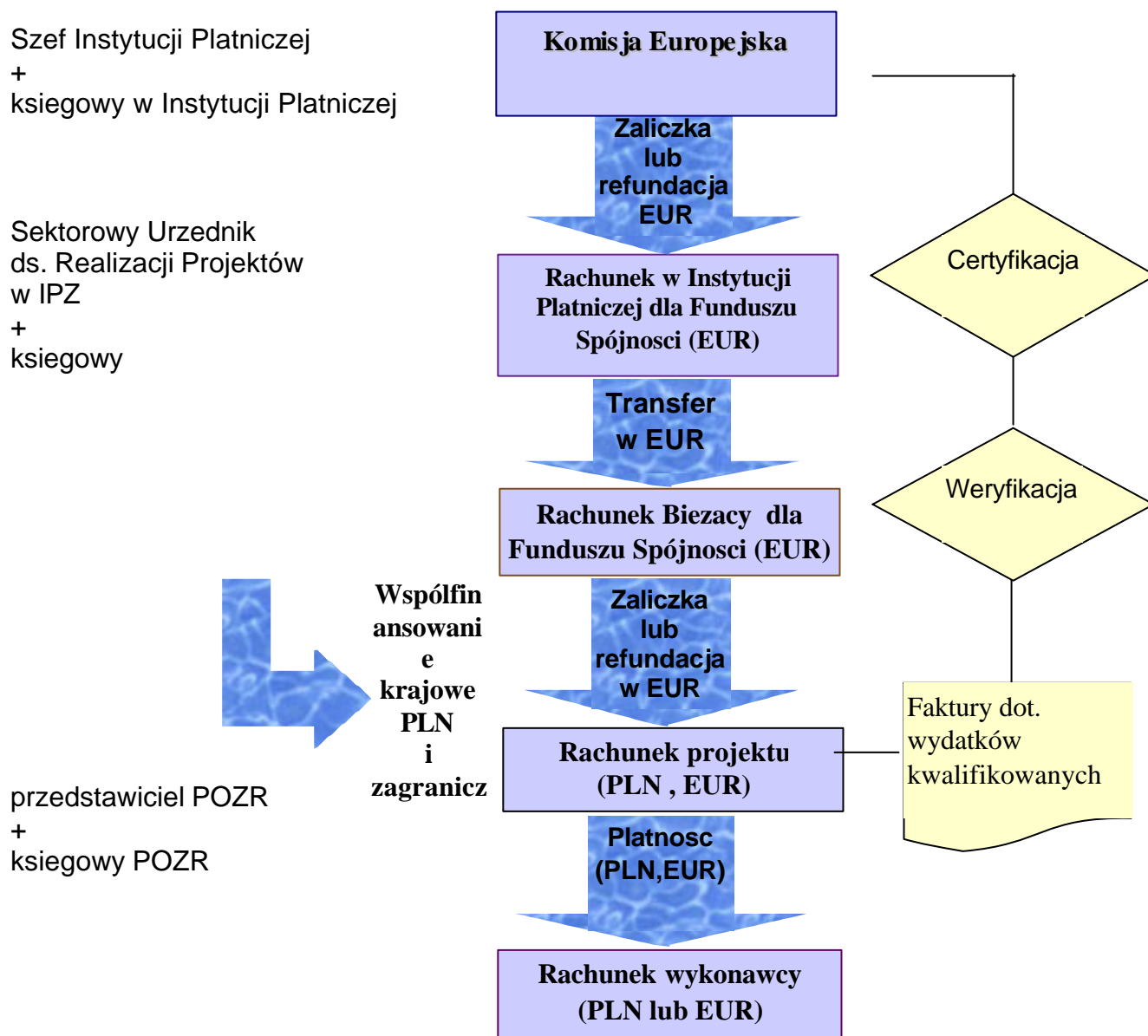
RIPFS będzie podzielony na następujące **subkonta sektorowe**:

- subkonto ochrona środowiska,
- **subkonto transport,**
- **subkonto pomocy technicznej.**

oraz towarzyszące im **subkonta odsetkowe**.

Rachunek będzie prowadzony w EUR. Będzie on oprocentowany, odsetki będą naliczane na koniec każdego kwartału i ewidencjonowane na odpowiednim subkoncie odsetkowym. Decyzja w sprawie odsetek narosłych na RIPFS będzie podejmowana przez Komitet Monitorujący Fundusz Spójności. **Właścicielem RIPFS jest Minister Finansów, a osobami upoważnionymi do dysponowania środkami znajdującymi się na powyższych subkontach będą IPZ oraz pracownicy IP (księgowy, upoważnieni pracownicy).**

Rysunek 1 Schemat przedstawiający Przepływy Finansowe

Rachunek Bieżącego dla Funduszu Spójności - RBFS zostanie otwarty na podstawie umowy zawartej pomiędzy Ministerstwem Finansów a Narodowym Bankiem Polskim. RBFS będzie podzielony na subkonta odpowiadające określonym projektom.

Rachunek będzie prowadzony w EUR. Będzie on oprocentowany, odsetki będą naliczane na koniec każdego kwartału i ewidencjonowane na subkoncie projektu. Właścicielem RBFS jest Minister Finansów, a osobami upoważnionymi do dysponowania środkami znajdującymi się na powyższych subkontach będą Sektorowi Urzednicy ds. Realizacji Projektów w IPZ oraz osoby przez nich wskazane (księgowy, upoważnieni pracownicy). Odsetki narosłe na RBFS przekazywane będą kwartalnie decyzją SUZ na rachunek projektu otwarty przez Beneficjenta końcowego.

Struktura rachunku beneficjenta końcowego:

Struktura rachunku Beneficjenta końcowego musi umożliwiać weryfikację dokonanych wydatków kwalifikowanych, udziału środków Funduszu Spójności i środków na współfinansowanie zapewnianych przez stronę polską. Beneficjent końcowy powinien otworzyć odrębny rachunek dla danego projektu, składający się minimum z następujących trzech subkont:

- na środki **Funduszu Spójności** przekazywane na realizację projektu,
- na środki **współfinansowania** przekazywane przez stronę polską,
- na **odsetki od środków Funduszu Spójności**.

Wszystkie wymienione powyżej rachunki służące obsłudze środków Funduszu Spójności, jak również rachunki odsetkowe od tych środków prowadzone są w EUR. Schematy rachunków przedstawia rys nr 2.

Wydatki poszczególnych projektów są ujmowane w raportach do KE w przeliczeniu na EUR. Kursem przeliczeniowym, zgodnie z aneksem II art. E ust. 5 Rozporządzenia Rady UE 1164/94/WE z dnia 16 maja 1994 r. **jest miesięczny kurs ustalony przez Komisję Europejską** (kurs EBC z przedostatniego dnia roboczego KE miesiąca poprzedzającego miesiąc, w którym wydatek został zaksięgowany na kontach Instytucji Platniczej Funduszu Spójności). Odbiorca końcowy ponosi ryzyko kursu wymiany. Może on zarządzać tym ryzykiem, podejmując decyzje o wymianie środków z EUR na PLN.

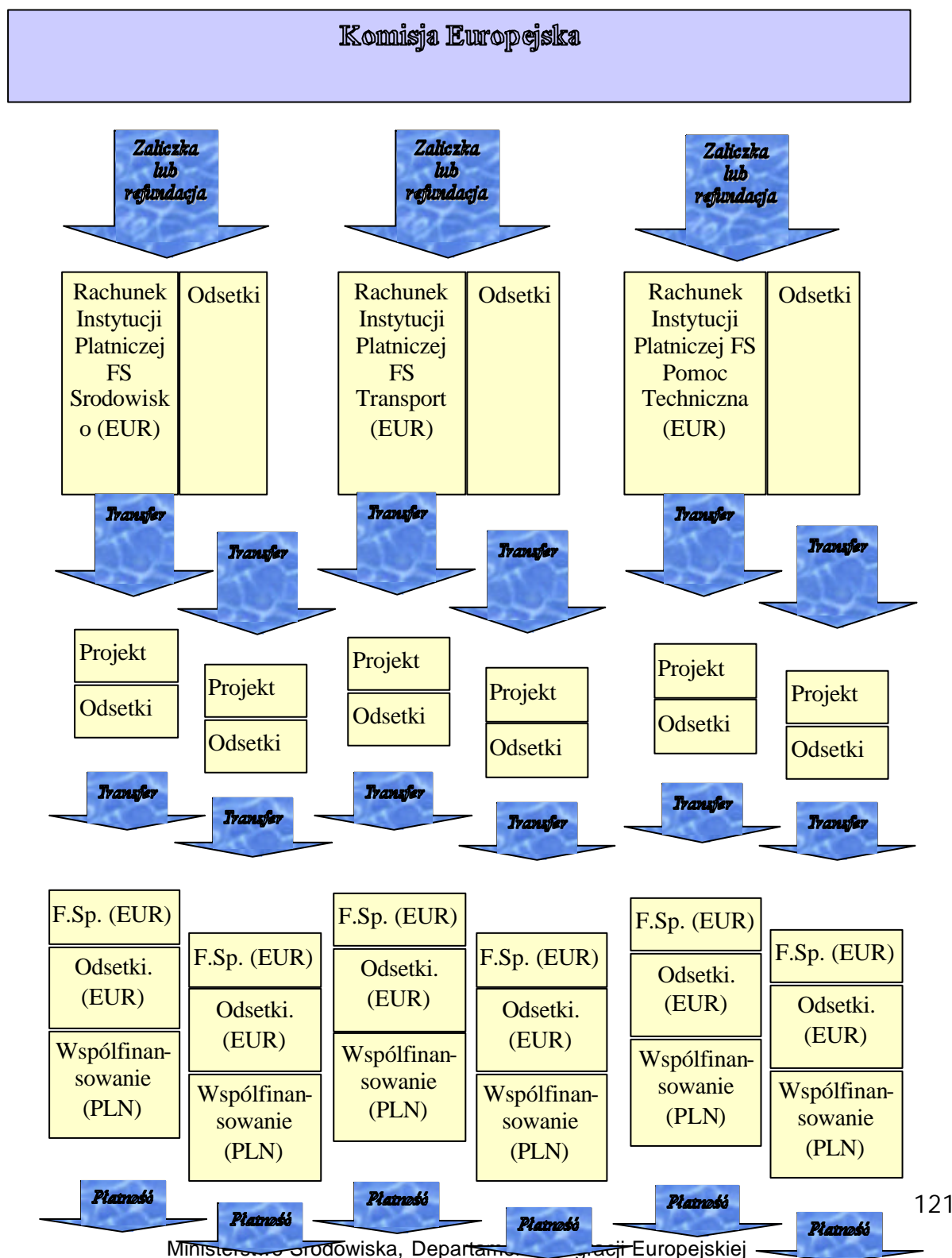
Wszelkie koszty bankowe związane z prowadzeniem i operacjami dokonywanymi na RIPFS oraz na RBFS są pokrywane przez posiadacza rachunku - Ministerstwo Finansów. W przypadku analogicznych kosztów powstałych na poziomie rachunków projektów koszty bankowe nie będą pokrywane przez Ministerstwo Finansów.

Podobnie jak w przypadku do projektów ISPA, kiedy Komisja Europejska wyraziła zgodę na wykorzystanie przez Beneficjentów Końcowych ISPA **narosłych odsetek i traktowanie ich jako współfinansowanie własne** można oczekiwać, że takie

rozwiązanie będzie również zastosowane w przypadku Funduszu Spójności. Niemniej jednak, odsetki mogą być wykorzystane wyłącznie na koszty kwalifikowane danego projektu, określone w Decyzji. Każda zmiana w przeznaczeniu odsetek wymaga każdorazowej zgody Komisji Europejskiej, a w przypadku wykorzystania ich na działania rozszerzające zakres projektu odpowiedniej zmiany Decyzji.

Rysunek 2 Schemat rachunków w Funduszu Spójności

2.6. PLATNOSCI

2.6.1. WPROWADZENIE

W celu pozyskiwania srodków z Funduszu Spójności, **SIP kazdorazowo występuje do KE z wnioskiem o dokonanie płatności** na Rachunek w Instytucji Platniczej dla Funduszu Spójności. Projekty realizowane ze srodków z Funduszu Spójności są przeważnie projektami wieloletnimi, których prawidłowa realizacja zapewniona jest poprzez dokonywanie następujących płatności:

- **zaliczkowych** (wysokość zaliczki może wynosić maksymalnie 20% srodków Funduszu Spójności),
- **pośrednich** (zasadniczo do momentu wydatkowania 80% srodków Funduszu Spójności),
- **koncowej** (zasadniczo pozostałe 20% srodków Funduszu Spójności).

Wyszczególnione wyżej płatności pokrywają się jednocześnie z rodzajami wniosków przedkładanych do KE.

Wszystkie płatności z KE przekazywane są na właściwe subkonto Rachunku w Instytucji Platniczej dla Funduszu Spójności, a następnie, na wniosek SUZ, na subkonto projektu Rachunku Bieżącego dla Funduszu Spójności – RBFS, z którego środki przekazywane są na rachunek projektu u Beneficjenta końcowego. W przypadku srodków przeznaczonych na pomoc techniczną na etapie przygotowania projektu, płatności dla wykonawców kontraktów (formuła kontraktu ramowego), dokonywane są bezpośrednio z właściwego subkonta na Rachunku Bieżącego dla Funduszu Spójności – RBFS.

Niezrealizowane kwoty wydatków srodków bezzwrotnych wygasają z datą zakończenia danego projektu, określona w Decyzji KE.

Płatności nie zrealizowane w terminie zostają zwrócone przez IPZ na właściwe subkonto Rachunku w Instytucji Platniczej dla Funduszu Spójności, z którego zostały uprzednio przekazane na subkonto danego projektu na Rachunku Bieżącym dla Funduszu Spójności. Z Rachunku w IPZ środki wraz z należnymi odsetkami przekazane zostają do Komisji Europejskiej.

2.6.2. PLATNOSC ZALICZKOWA

Zgodnie z art. D Aneksu II do Rozporządzenia Rady 1164/94/WE z dnia 16 maja 1994 r., zmienionego Rozporządzeniem Rady 1265/99/WE z dnia 21 czerwca 1999 r. **płatność zaliczkowa, w formie jednorazowego przelewu 20% wartości pomocy Funduszu zostanie zrealizowana po przyjęciu Decyzji KE o przyznaniu pomocy oraz po podpisaniu kontraktów z wykonawcami w drodze zamówień publicznych (za wyjątkiem stosownie uzasadnionych przypadków)**. Instytucja

Platnicza wykorzystuje płatność zaliczkowa na pokrycie z wkładu Wspólnoty wydatków związanych z realizacją projektów, którym przyznano wsparcie ze środków europejskich. Przekazanie środków końcowym odbiorcom pomocy nastąpi po weryfikacji przedstawionych faktur. Jeżeli płatność zaliczkowa przynosi dochód w postaci odsetek, Instytucja Platnicza jest zobowiązana alokować zyskane kwoty w odpowiedniej formie pomocy.

Komisja Europejska może wymagać zwrotu zaliczki (w całości lub w części), gdy w ciągu 12 miesięcy od przekazania funduszy na rachunek nie wpłynie do Komisji żaden wniosek o płatność. Zwrot zaliczki nie oznacza anulowania pomocy.

2.6.3. PLATNOSC POSREDNIA

Następny rodzaj realizowanych wypłat przez K.E. z Funduszu Spójności to płatności pośrednie. Odbywają się one na podstawie „**Deklaracji poniesionych wydatków**” poświadczonych przez Instytucje Platnicza. Wystąpienie o płatność pośrednią inicjowane jest przez Instytucje Platnicza i przesyłane do Komisji Europejskiej w terminach zależnych od tempa wydatkowania środków wykazywanych w uaktualnianych harmonogramach wydatków.

Zgodnie z zapisami art. D ust. 2 pkt. b) Aneksu II Rozporządzenia 1164/94/WE **płatność pośrednia** dokonywana jest pod warunkiem:

- przekazania przez IP wniosku opisującego postęp w realizacji projektu mierzony wskaźnikami fizycznymi i finansowymi, oraz jego zgodności z decyzją o przyznaniu pomocy włącznie, w danym przypadku, z wszelkimi specjalnymi warunkami przypisanymi takiej pomocy,
- podjęcia działań w związku z obserwacjami i zaleceniami krajowych i/lub wspólnotowych jednostek kontrolnych, w szczególności w odniesieniu do korekty wszelkich zaobserwowanych lub domniemyanych nieprawidłowości,
- wykazania głównych problemów natury technicznej, finansowej i prawnej oraz środków podjętych dla ich zaradzenia,
- przeprowadzenia analizy wszelkich odstępstw od pierwotnego planu finansowania,
- przedstawienia opisu działań informacyjnych na temat projektu,

Wystąpienie do KE stanowią dwa podstawowe dokumenty,

- „*Certificate and Statement of Expenditure and Application for Payment*” składający się z:
  - właściwego wniosku o płatność,
  - certyfikatu poniesionych wydatków,
  - zestawienia wydatków,
  - zestawienia dot. kwot odzyskanych,
- **Raport z postępów w realizacji projektu** (*Report on Progress of Project Implementation*), przedstawiającego między innymi odstępstwa od pierwotnego planu finansowania, problemy natury technicznej, finansowej i prawnej, postęp w realizacji projektu mierzony wskaźnikami fizycznymi

i finansowymi, obserwacje i zalecenia krajowych i/lub wspólnotowych jednostek kontrolnych.

Instytucja Platnicza przygotowuje wystąpienie o płatność pośrednią w oparciu o dane przedstawiane w składanych przez IPZ co miesiąc do IP „Deklaracjach poniesionych wydatków”, do których załączane są „Sprawozdania z wdrażania projektu”. Instytucja Platnicza może wnioskować do KE o refundację kosztów poniesionych na poszczególnych etapach całego projektu, w zależności od postępów realizacji danego projektu oraz przewidywanych harmonogramów płatności.

Generalna zasada przewiduje, że wnioski o płatności będą składane do KE co najmniej trzy razy do roku, najpóźniej do 1 marca, 1 lipca i 1 listopada.

2.6.4. PLATNOSC KONCOWA

Wystąpienie o płatność końcową dokonywane przez Instytucję Platniczą musi być poprzedzone wnioskiem SIŻ, potwierdzającym zakończenie projektu i osiągnięcie jego celów. Zgodnie z zapisami art. D ust. 2 pkt. d) Załącznika II Rozporządzenia 1164/94/WE Instytucja Platnicza występuje do KE o płatność końcową w postaci **wniosku opisującego zakończenie realizacji projektu mierzonego wskaźnikami fizycznymi i finansowymi, oraz jego zgodności z decyzją o przyznaniu pomocy**. Instytucja Platnicza oblicza końcowe saldo pomocy Wspólnoty (kwotę płatności końcowej) na podstawie zatwierdzonych i w rzeczywistości poniesionych wydatków.

Komisja Europejska przekaze **płatność końcową**, jeśli:

- projekt, etap projektu lub grupa projektów zostanie zrealizowana zgodnie ze swoimi celami,
- wniosek o płatność zostanie złożony na rece Komisji w przeciągu 6 miesięcy od ostatecznej daty zakończenia prac i wykonania płatności (będącej jednocześnie końcową datą kwalifikowalności wydatków), określonej w decyzji o przyznaniu pomocy,
- do Komisji przekazany zostanie raport końcowy,
- państwo członkowskie potwierdzi Komisji, że informacje zawarte we wniosku oraz w raporcie są poprawne,
- państwo członkowskie przekazało na rece Komisji deklarację sporządzoną przez Biuro ds. Certyfikacji i Poświadczeń Środków z UE,
- wszelkie działania informacyjne oraz upowszechniające dane przedsięwzięcie określone przez Komisję zostały wprowadzone.

Ponadto przekazanie płatności końcowej jest uzależnione od spełnienia warunków specjalnych wymienionych w Załączniku I do decyzji KE. Wymagane jest przekazanie przez państwo członkowskie informacji niezbędnych do dokonania oceny zgodności z zasadami Wspólnoty dotyczącymi zawierania kontraktów publicznych, zgodnie z art. 8 (1) Rozporządzenia nr 1164/94/WE.

Czesc pomocy odpowiadajaca platnosci koncowej zostanie anulowana, jesli raport koncowy nie zostanie przekazany w ciagu 18 miesiecy od ostatecznej daty zakonczenia prac i wykonania platnosci, okreslonej w decyzji o przyznaniu pomocy.

2.6.5. PROCEDURA PRZEPLYWU PLATNOSCI

Tabela 2 Procedura przeplywu platnosci

Rachunek	Autoryzacja transferu	Kontrasygnata ksiegowa
Subkonto na Rachunku w Instytucji Platniczej dla Funduszu Spójności	Członek kierownictwa MF nadzorujący IP i/lub pełnomocnicy	-
Subkonto projektu na Rachunku Bieżącym dla Funduszu Spójności	Środowisko: Członek kierownictwa MS nadzorujący IPZ lub zastępca	Środowisko: Główny Księgowy NFOSiGW
Rachunek projektu /Środowisko/	Pełnomocnik POZR	Główny Księgowy (Skarbnik) POZR

Przekazywanie środków Funduszu Spójności przez KE na **RIPFS** odbywa się na ogólnej **zasadzie refundacji faktycznie poniesionych wydatków kwalifikowanych**, niemniej zasada ta odnosi się wyłącznie do płatności pośrednich i końcowej. Procedura przepływu środków pieniężnych Funduszu Spójności na poszczególnych rachunkach wygląda w ten sposób, iż dopiero po przekazaniu przez KE środków Funduszu Spójności na Rachunek RIPFS możliwe jest ich przelanie na właściwe subkonto RBFS, co wymaga jednak dostarczenia do SIP przez SUZ odpowiednich dokumentów. Dopiero ich zatwierdzenie przez SIP i przekazanie środków na RBFS umożliwi podpisywanie dyspozycji przelewu środków pieniężnych na rachunek projektu otwarty przez beneficjenta końcowego. Ponadto dokonanie płatności przez SUZ na rachunek projektu odpowiedniego projektu u beneficjenta końcowego, uwarunkowane jest przekazaniem przez Beneficjenta końcowego odpowiednich dokumentów i zweryfikowanie ich przez NFOSiGW oraz WWiMP.

Wszystkie dokumenty finansowe przekazywane do SUZ, a następnie do SIP, muszą być parafowane przez Głównego Księgowego NFOSiGW, a następnie po ich pozytywnej weryfikacji w WWiMP są one parafowane przez Zastępcę Dyrektora DIE i podpisywane przez SUZ.

Każdorazowo przy uwzględnianiu wniosków SUZ o środki, dodatkowo brane są pod uwagę **postępy w realizacji poszczególnych projektów w oparciu o miesięczne sprawozdania przedkładane do SIP, jak również ewentualne wnioski z kontroli przeprowadzanych przez Instytucje Posredniczące lub kontrole skarbowe**. W przypadku wykrycia nieprawidłowości SIP zastrzega sobie prawo do zmniejszenia

sumy, która zostanie przekazana do dyspozycji SUZ, bądź zobowiązania SUZ do zwrotu wcześniej przekazanych środków Funduszu Spójności. Analogiczne działania może podejmować SUZ w odniesieniu do środków przekazywanych na rachunek projektu Beneficjenta końcowego.

Każda płatność ze środków Funduszu Spójności, dokonywana przez SUZ na rzecz BK, odnosi się do kosztów kwalifikowanych ponoszonych przez BK. Płatności zaś dokonywane przez BK na rzecz wykonawcy, pokrywane są przez BK proporcjonalnie ze środków Funduszu Spójności i pozostałych źródeł finansowania, zgodnie z zapisami poświęconymi współfinansowaniu w Decyzji.

Rozporządzenie nr 1386/2002/WE z dnia 29 lipca 2002 r. ustanawiające szczegółowe zasady dla wdrożenia Rozporządzenia Rady nr 1164/94/WE określa systemy zarządzania i kontroli w zakresie pomocy udzielanej w ramach Funduszu Spójności oraz procedury dokonywania korekt finansowych.

3. KONTROLA WDRAZANYCH PROJEKTÓW

3.1. OGÓLNE USTALENIA

Komisja Europejska jako instytucja odpowiedzialna za realizację budżetu Unii Europejskiej deleguje państwom członkowskim odpowiedzialność za kontrole finansowe projektów. W celu **zapewnienia efektywnego i poprawnego wykorzystania Funduszu Spójności** państwo członkowskie wprowadza system zarządzania i kontroli, który jest zgodny z zapisami prawnymi UE (Rozporządzenie 1164/94 i Rozporządzenie 1386/2002) oraz prawa krajowego.

Podstawowe zasady kontroli finansowej w jednostkach sektora finansów publicznych zostały określone w rozdziale 5 ustawy o finansach publicznych. Ponadto, w dniu 30 stycznia 2003 r. Minister Finansów określił „*Standardy kontroli finansowej w jednostkach sektora finansów publicznych*” (Dz. Urz. Ministra Finansów Nr 3, poz. 13). Standardy zostały określone w zgodzie z powszechnie uznawanymi standardami, uwzględniając w szczególności model kontroli wewnętrznej COSO. Zasady określone w ustawie o finansach publicznych oraz w standardach dotyczą wszystkich jednostek sektora finansów publicznych.

Zgodnie z ustawą, kontrola finansowa dotyczy procesów związanych z gromadzeniem i rozdysponowaniem środków publicznych oraz gospodarowaniem mieniem. Za całość gospodarki finansowej oraz kontrole finansowe w jednostce sektora finansów publicznych odpowiada **kierownik jednostki**. Kierownik jednostki powinien wprowadzić pisemne procedury kontroli finansowej, z uwzględnieniem standardów kontroli finansowej, oraz zapewnić ich przestrzeganie.

W przypadku podmiotów nienależących do sektora finansów publicznych odpowiedzialnych za wdrażanie Funduszu Spójności **jednostki te muszą wdrożyć system kontroli finansowej i stosować związane z tym odpowiednie procedury zgodne ze Standardami kontroli finansowej w jednostkach sektora finansów publicznych określonymi przez Ministra Finansów.** W celu zagwarantowania odpowiedniego poziomu kontroli finansowej należy w umowach zawieranych z tymi jednostkami zastrzec, pod sankcją utraty środków finansowych Funduszu Spójności, zasadę przestrzegania wytycznych otrzymywanych od Instytucji Zarządzającej oraz obowiązek zatwierdzania procedur w zakresie wewnętrznej kontroli finansowej przez instytucje wyższego szczebla. Jednostki te powinny zostać zobowiązane do prowadzenia audytu wewnętrznego w sposób zgodny ze *Standardami audytu wewnętrznego w jednostkach sektora finansów publicznych* określonymi przez Ministra Finansów.

Ocena ex post (ewaluacja ex post) powinna obejmować wykorzystanie środków, efektywność i skuteczność pomocy oraz zakres jej oddziaływania. Powinna ona dotyczyć czynników, które wpłynęły na sukces lub fiasko realizacji przedsięwzięcia. Ocena obejmie również **rzeczywisty wpływ realizacji tych przedsięwzięć w celu oszacowania stopnia realizacji pierwotnie zakładanych celów.** Ocena ta odniesie się, między innymi, do wpływu ukończonych przedsięwzięć na realizację polityki wspólnotowej w dziedzinie ochrony środowiska, rozszerzenie transeuropejskiej sieci połączeń komunikacyjnych czy też wspólnotowej polityki transportowej. Obejmie ona także wpływ zrealizowanych przedsięwzięć na stan środowiska naturalnego.

3.2. PODMIOTY KONTROLUJACE I ZAKRES KONTROLI

Srodki finansowe otrzymane z Funduszu Spójności są przedmiotem ścisłej kontroli. Instytucjami mogącymi kontrolować poprawność wdrażania przedsięwzięcia są:

- WFOSiGW i NFOSiGW,
- Ministerstwo Środowiska i urzędnicy KE,
- Ministerstwo Gospodarki i Pracy, jako Instytucja Zarządzająca,
- odpowiednie służby państwowe.

Kontrola skarbową należy do krajowych służb odpowiedzialnych za kontrolę wykorzystywanych środków unijnych. Instytucja ta sprawdza przestrzeganie ustawy o kontroli skarbowej, a w szczególności:

- celowość i zgodność z prawem gospodarowania środkami pochodzącymi z Unii Europejskiej, a także wywiązywanie się z warunków finansowania pomocy z tych środków,
- certyfikację i wydawanie deklaracji zamknięcia pomocy ze środków pochodzących z Unii Europejskiej.

Zgodnie z art. 4 ustawy o kontroli skarbowej, powyższej kontroli podlegają wszystkie podmioty wydatkujące, przekazujące i otrzymujące środki finansowe Wspólnoty oraz organizacje zobowiązane do wywiązywania się z warunków finansowania pomocy z tych środków.

Kontrole na miejscu wykonuje 16 urzędów kontroli skarbowej (UKS-y). **Zgodnie z art. 13 ust. 4 ustawy o kontroli skarbowej, w przypadku dokonywania kontroli środków przekazanych przez instytucje UE, w czynnościach kontrolnych mogą uczestniczyć przedstawiciele UE.** Za koordynację kontroli skarbowej odpowiedzialne jest Biuro Międzynarodowych Relacji Skarbowych - BMRS w Ministerstwie Finansów, **w tym wybór reprezentatywnej próby, jednolita metodologia kontroli, systematyzowanie wyników i przekazywanie ich odpowiednim instytucjom krajowym oraz KE.**

Ponadto szczegółowe zadania kontroli skarbowej w zakresie realizacji obowiązków wynikających z przepisów prawa wspólnotowego. Artykuły 9-15 Rozporządzenia Komisji z dnia 29 lipca 2002 r. Nr 1386/2002/WE z dnia 29 lipca 2002 r. określają **obszar kontroli** przeprowadzanej przez Kontrole Skarbowe:

- sprawdzanie skuteczności zastosowanych systemów zarządzania i kontroli,
- kontrole 15% wydatków kwalifikowanych na poziomie instytucji różnych szczebli przepływu i zarządzania środkami (prowadzenie kontroli operacji na podstawie właściwej metody pobierania próbek);
- realizowanie wniosków Komisji Europejskiej o przeprowadzenie kontroli;

- wydawanie poswiadczen zamknienia pomocy, o których mowa w art. 12.1.f Rozporządzenia Rady 1164/94/WE, w oparciu o wyniki przeprowadzonych w tym celu badan.

Zgodnie z art. 11 Rozporządzenia Rady 1386/2002/WE celem kontroli jest także ustalenie, czy jakiegokolwiek z napotkanych problemów mają charakter systemowy, stanowiący **czynnik ryzyka dla innych przedsięwzięć** oraz określenie przyczyn takich sytuacji, ewentualny zakres dalszych wymaganych kontroli i niezbędne działania naprawcze i zapobiegawcze. Zadania związane z kontrolą (zgodnie z art.9-11 rozporządzenia 1386/2002) Generalny Inspektor Kontroli Skarbowej wykonuje przy pomocy Biura Międzynarodowych Relacji Skarbowych. Kontrole dotyczą operacji zrealizowanych (kontrole ex post) i są prowadzone na podstawie planów kontroli (kontrole planowe), przygotowywanych w tym zakresie przez Biuro Międzynarodowych Relacji Skarbowych oraz zatwierdzanych przez Generalnego Inspektora Kontroli Skarbowej.

Planując kontrole mające na celu przeprowadzenie odpowiednich weryfikacji BMRS uwzględnia konieczność:

- przeprowadzenia kontroli co najmniej 15% całkowitej kwoty wydatków kwalifikowanych, przed zamknięciem każdego projektu;
- w miarę możliwości równomiernego rozłożenia w czasie przeprowadzanych kontroli;
- prowadzenia kontroli w oparciu o reprezentatywne próbki zatwierdzonych operacji.

Dokonywany przez Biuro Międzynarodowych Relacji Skarbowych **wyбір próbek** zatwierdzonych operacji prowadzony jest w oparciu o przeprowadzane metody uwzględniające czynniki ryzyka, ich wagę oraz konieczność sprawdzenia różnych typów instytucji zaangażowanych w system wdrażania Funduszu Spójności oraz różnych rodzajów i wielkości przedsięwzięć. Biuro Międzynarodowych Relacji Skarbowych opracowuje także, a Generalny Inspektor Kontroli Skarbowej zatwierdza, odpowiednie instrukcje dla urzędów kontroli skarbowej mające na celu ujednoczenie metodyki kontroli prowadzonych przez urzędy kontroli skarbowej (wzorcowe programy kontroli, listy sprawdzające, sposób raportowania, a w szczególności formułowania wniosków).

Zakres weryfikacji obejmuje, co najmniej:

- praktyczne stosowanie i efektywność mechanizmów zarządzania i kontroli,
- zgodność zapisów księgowych z dokumentacją księgową,
- ustalenie i funkcjonowanie właściwej ścieżki audytu,
- zgodność rodzaju i czasu poniesionych wydatków z wymogami Wspólnoty, zatwierdzonym zakresem rzeczowym przedsięwzięcia i rzeczywiście wykonanymi pracami,
- zgodność celu lub zamierzonego celu operacji z celem opisanym we wniosku o współfinansowanie,

- wypełnianie obowiązków w zakresie przekazywania wsparcia finansowego Unii Europejskiej w całości, bez dokonywania jakichkolwiek potrąceń oraz bez zbędnej zwłoki,
- zapewnienie krajowego współfinansowania przedsięwzięć,
- zgodność realizacji przedsięwzięć z przepisami, o których mowa w art. 8 Rozporządzenia Rady 1164/94/WE.

Generalny Inspektor Kontroli Skarbowej do **30 czerwca każdego roku** przekazuje Komisji Europejskiej informacje o wdrożeniu kontroli, zgodnie z art. 9 – 11 Rozporządzenia Rady 1386/2002/WE, w roku poprzedzającym.

Poza kontrolami, które służą bezpośredniej realizacji obowiązków wynikających z prawa wspólnotowego, prowadzone są również, w przypadkach tego wymagających, **kontrole doradne**, w oparciu o uzyskane informacje wskazujące na nieprawidłowości w wykorzystaniu Funduszu Spójności. W szczególności kontrole takie są prowadzone w związku z wnioskami takich instytucji krajowych jak: **Sejm, Prokuratura, Instytucja Platnicza, Instytucja Zarządzająca**.

Zadania Generalnego Inspektora Kontroli Skarbowej są w tym zakresie wykonywane przy pomocy Biura Międzynarodowych Relacji Skarbowych. Czynności kontrole są wykonywane przez inspektorów i pracowników urzędów kontroli skarbowej, poza planem kontroli ustalonym przez Generalnego Inspektora Kontroli Skarbowej; Kontrole dotyczą **transakcji już zrealizowanych (kontrole ex post)**, a wydatki nimi objęte nie są zaliczane do puli 15% wydatków kwalifikowanych, weryfikowanych na podstawie właściwej metody wyboru próby.

Najwyższa Izba Kontroli (NIK) jest naczelnym organem kontroli państwowej. Podstawę prawną dla jej funkcjonowania stanowi Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 ze zm.). NIK podlega Sejmowi RP i działa na zasadach kolegalności. Zgodnie z Konstytucją NIK jest przede wszystkim odpowiedzialny za kontrolowanie Rządu i innych jednostek administracji rządowej oraz Narodowego Banku Polskiego, państwowych osób prawnych i innych państwowych jednostek organizacyjnych z punktu widzenia **legalności, gospodarności, celowości i rzetelności**. W oparciu o te kryteria NIK przygotowuje raporty i opinie dla Sejmu m.in. na temat wykonania budżetu państwa. Oprócz tego, NIK jest upoważniony do kontroli działalności organów samorządu terytorialnego, komunalnych osób prawnych i innych komunalnych jednostek organizacyjnych z punktu widzenia legalności, gospodarności i rzetelności; jak również działalności innych jednostek organizacyjnych i podmiotów gospodarczych w zakresie, w jakim wykorzystują one majątek lub środki państwowe lub komunalne oraz wywiązują się ze zobowiązań finansowych na rzecz państwa.

Stosownie do art. 12.2 Rozporządzenia Rady 1164/94/WE celem kontroli prowadzonych na zlecenie **Komisji Europejskiej** jest zweryfikowanie prawidłowości

jednej lub więcej transakcji. Zadania dotyczące kontroli prowadzonych na wniosek Komisji Europejskiej Generalny Inspektor Kontroli Skarbowej wykonuje przy pomocy Biura Międzynarodowych Relacji Skarbowych, przy czym:

- **czynności kontrole wykonywane są przez inspektorów i pracowników urzędów kontroli skarbowej poza planem kontroli ustalonym przez Generalnego Inspektora Kontroli Skarbowej (kontrole doradne),**
- **kontrole dotyczą transakcji już zrealizowanych (kontrole ex post),**
- **wydatki objęte kontrolą nie są zaliczane do puli 15% wydatków weryfikowanych poprzez wybór próby,**
- **Zakres kontroli ustalany jest odpowiednio do oczekiwań Komisji Europejskiej.**

Stosownie do zobowiązań Polski wynikających z prawa Wspólnoty odpowiednie kontrole zewnętrzne dotyczące środków z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności sprawować będą mogły również instytucje Wspólnoty. W szczególności są to **Europejski Trybunał Obrachunkowy**, powstały na mocy Traktatu Brukselskiego z 1975 r., do którego kompetencji należy m.in. wykonywanie audytu systemu oraz audytu finansowego i który jest uprawniony do prowadzenia kontroli w państwach członkowskich, a także Komisja Europejska.

Generalny Inspektor Kontroli Skarbowej wykonuje zadanie poświadczania zamknięcia pomocy (*declarations on winding-up of the assistance*) za pomocą komórki organizacyjnej w Ministerstwie Finansów – Biura ds. Poświadczeń Środków z UE. Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 28 września 1991 r. o kontroli skarbowej (Dz. U. z 1999 r. Nr 54, poz. 572 ze zm.), wydawanie deklaracji zamknięcia pomocy finansowej ze środków pochodzących z Unii Europejskiej jest zespołem czynności materialno – technicznych mającym na celu **potwierdzenie prawidłowości rachunków oraz sprawdzenie poprawności systemów zarządzania i kontroli programów** współfinansowanych ze środków pochodzących z Unii Europejskiej. Biuro ds. Poświadczeń Środków z UE, oddzielone pod względem funkcjonalnym od pozostałych struktur kontroli, przygotowuje do podpisu Generalnego Inspektora Kontroli Skarbowej deklaracje zamknięcia pomocy (*declarations on winding-up of the assistance*), na podstawie badania systemów zarządzania i kontroli, wyników sprawdzeń 15% wydatków kwalifikowanych, które to sprawdzenia zostały wcześniej przeprowadzone przez podległe Ministrowi Finansów służby kontrolne, oraz w koniecznych przypadkach dalszych próbnych sprawdzeń transakcji.

4. MONITOROWANIE I SPRAWOZDAWCZOSC

4.1. WPROWADZENIE

Monitorowanie jest bardzo waznym procesem towarzyszacym wdrazaniu projektów z Funduszu Spójności. Odbywa sie ono poprzez przygotowywanie **sprawozdan (raporty)**, Komitety Monitorujace oraz inspekcje na miejscu realizacji przedsiwzięcia. Monitorowanie postępu realizacji projektów winno byc przeprowadzane w oparciu o **wskazniki postępu rzeczowego oraz finansowego**, które odpowiadaja charakterowi projektu oraz jego celom i sa ewidencjonowane w systemie SIMIK. Wskazniki powinny byc przyjete w taki sposob, aby na ich podstawie mozna bylo ustalac uzyskany postep prac w stosunku do planowanego oraz celów poczatkowo zakladanych. Ministerstwo Finansów prowadzi scentralizowany slownik definicji wskaźników monitorowania dla systemu SIMIK.

W celu zapewnienia wiekszej efektywnosci interwencji Funduszu Spójności szczególna uwaga jest zwracana na poprawnosc zarzadzania. Z tego wzgledu monitorowanie powinno również zapewnic mozliwosc ustalenia zmian w zarzadzaniu projektami oraz problemów z tym zwiazanych.

Komitet Monitorujacy Funduszu Spójności jest głównym ciałem monitorujacym realizacje poszczególnych projektów i decydujacym o jego przebiegu. Regularne posiedzenia Komitetu Monitorujacego Fundusz Spójności beda odbywac sie co 6 miesiecy. Mozliwe sa takze spotkania *ad hoc*, zwolywane przez Instytucje Zarzadzajaca lub Komisje Europejska.

Szczegółowe zasady funkcjonowania Komitetu sa okreslone w „**Regulaminie Komitetu Monitorujacego Funduszu Spójności**”, który bedzie umieszczony na stronie internetowej Ministerstwa Gospodarki i Pracy: <http://www.funduszspojnosci.gov.pl>

W sklad Komitetu Monitorujacego Fundusz Spójności wchodzi przedstawiciele Ministerstwa Gospodarki i Pracy, Ministerstwa Finansów, Ministerstwa Infrastruktury, Ministerstwa Srodowiska, Komisji Europejskiej, Podmiotów odpowiedzialnych za realizacje oraz Beneficjentów Koncowych , w przypadku, gdyby byly to inne podmioty niz POZR , Miedzynarodowych Instytucji Finansowych. Przewodniczacym Komitetu Monitorujacego Fundusz Spójności jest Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Gospodarki i Pracy. Sekretariat Komitetu Monitorujacego Funduszu Spójności bedzie umiejscowiony w Instytucji Zarzadzajacej w Ministerstwie Gospodarki i Pracy.

Tabela 3 Rodzaje raportów

Rodzaj raportu	Termin	Kto jest odpowiedzialny za przekazanie raportu
Miesięczne sprawozdanie finansowe dla IP oraz IZ	Zgodnie z terminem określonym w Umowie Finansowania Zgodnie z terminem określonym w porozumieniu IZ-IPZ	IPZ do IP i IZ
Raport półroczny z realizacji projektu (na Komitet Monitorujący Funduszu Spójności)	Zgodnie terminem ustalonym w regulaminie Komitetu Monitorującego Fundusz Spójności.	POZR do IPZ (sektor środowiska via instytucje pośredniczące) do IZ, IP KMFS
Raport roczny dla Komisji Europejskiej	W ciągu 3 m-cy od zakończenia roku realizacji projektu dla KE.	Jak wyżej
Raport końcowy dla Komisji Europejskiej	W przeciągu 6 m-cy od zakończenia projektu musi być przedstawiony KE.	POZR do IPZ do IZ (IP) do KE
Raporty ad hoc	Na ządanie Komisji Europejskiej, IZ, IP, IPZ	wg potrzeb

Wymienione wyżej sprawozdania, z wyjątkiem raportu końcowego oraz sprawozdania *ad hoc* będą przygotowywane, przekazywane, zatwierdzane i ewidencjonowane przy użyciu systemu SIMIK.

4.2. MONITOROWANIE Z POZIOMU INSTYTUCJI POSREDNICZYCH

Ministerstwo Środowiska zobowiązane jest do comiesięcznego składania do Ministerstwa Finansów oraz Ministerstwa Gospodarki i Pracy, w formie pisemnej i elektronicznej, **miesięcznego sprawozdania finansowego** zgodnie z postanowieniami Umowy Finansowania zawieranej dla każdego projektu i terminami tam określonymi. Ponadto szczegółowy zakres raportów określają Umowy Finansowania.

Dane zawarte w przedmiotowych raportach są dla Ministerstwa Finansów podstawą do występowania o środki do Komisji Europejskiej.

Odpowiedzialność Ministerstwa Środowiska odnosi się również do **bieżącego monitorowania realizacji projektu**, zarówno pod względem rzeczowym, finansowym, jak i pod kątem zgodności podejmowanych działań z przepisami krajowymi i unijnymi. Ministerstwo Środowiska przekazuje część swoich zadań w tym

zakresie NFOSiGW na mocy „**Porozumienia w sprawie wdrażania Funduszu Spójności**”, pozostając jednak **odpowiedzialne za wdrażanie**. W związku z tym, w zakresie monitoringu i sprawozdawczości Ministerstwo Środowiska podejmuje szereg działań mających na celu zapewnienie możliwie dokładnego sprawdzania prawidłowego przebiegu procesu wdrażania projektu.

Wszystkie sprawozdania zawierają informacje dotyczące postępów finansowych i rzeczowych w zakresie realizacji projektu. Opisują one postęp prac oraz ewentualnie wykryte nieprawidłowości wraz z działaniami podejmowanymi w celu ich usunięcia. Raporty przekazywane są do Ministerstwa Finansów oraz do Ministerstwa Gospodarki i Pracy, wyłącznie zaś do Ministerstwa Finansów przesyłane są: **roczne plany płatności i roczne plany kontroli.**

Poza sprawozdawczością, Ministerstwo Środowiska podejmuje inne działania monitorujące - **wizyty na miejscu realizacji projektu**. Wizyty na miejscu realizacji projektu mają na celu sprawdzenie stanu wskazanego w sprawozdaniach ze stanem faktycznym. Prowadzone są one zgodnie z rocznym planem kontroli – w zakresie monitorowania to będzie raczej weryfikacja niż kontrola. Jednak w przypadku stwierdzonych nieprawidłowości mogą odbywać się zawsze w razie konieczności. Wizyty kontrolne mogą być podejmowane samodzielnie przez pracowników Ministerstwa Środowiska, bądź we współpracy z pracownikami NFOSiGW, Ministerstwa Finansów lub Ministerstwa Gospodarki i Pracy, a także komórka audytu wewnętrznego w Ministerstwie Środowiska (zgodnie z planem kontroli).

Niezależnie od powyższych działań monitorujących Komisja Europejska, Instytucja Zarządzająca, Instytucja Płatnicza wg potrzeb może wystąpić do Ministerstwa Środowiska o udzielenie wszelkich niezbędnych informacji, dotyczących procesu wdrażania projektu. Pozostałe instytucje zaangażowane w system zarządzania zapewniają prawo uzyskiwania niezbędnych informacji w stosunku do instytucji nadzorowanych.

Stąły monitoring wdrażania projektów, niezależnie od działań Ministerstwa Środowiska prowadzi również Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

4.3. RAPORT KONCOWY

Raport końcowy składany jest do Komisji Europejskiej w terminie 6 miesięcy od daty zakończenia projektu.

W przypadku nie złożenia raportu w terminie 18 miesięcy od daty zakończenia prac i wykonania płatności, określonej w decyzji o przyznaniu pomocy, część pomocy odpowiadająca płatności końcowej zostanie anulowana.

Raport końcowy w szczególności będzie zawierać:

- opis wykonanych prac, któremu towarzyszyć będą wskaźniki rzeczowe, wydatki według kategorii oraz działania podjęte na podstawie warunków specjalnych zawartych w Decyzji,
- informacja o przedsięwzięciach informacyjnych i promocyjnych,
- potwierdzenie, że wykonane prace są zgodne z Decyzją,
- wstępna ocena czy przewidywane rezultaty, które będą później podlegać ewaluacji zostaną osiągnięte. Ocena w szczególności będzie zawierać:
  - rzeczywista data rozpoczęcia projektu,
  - sposób zarządzania projektem po jego zakończeniu,
  - potwierdzenie, jeżeli jest to właściwe, prognoz finansowych, zwłaszcza w zakresie kosztów operacyjnych i spodziewanych przychodów,
  - potwierdzenie społeczno-ekonomicznych przewidywań, w szczególności spodziewanych kosztów i zysków,
  - wskazanie zastosowanych środków ochrony środowiska oraz związanych z tym kosztów, w tym zgodność z zasadą „zanieczyszczający płaci”.

Każdy dokument, który powstał w związku z realizacją projektu, począwszy od procesu programowania winna być przechowywana w każdej instytucji przez co najmniej **3 lata** od daty końcowej płatności przekazanej przez Komisję Europejską.

5. NIEPRAWIDLOWOSCI

5.1. DEFINICJA NIEPRAWIDLOWOSCI

Zgodnie z art. 1 ust. 2 rozporządzenia Rady (Euratom, WE) nr 2988/95 z dnia 18 grudnia 1995 r. w sprawie zabezpieczenia interesów finansowych Wspólnot Europejskich (Dz. Urz. WE L 312 z dnia 23.12.1995) oraz uwzględniając inne przepisy prawa krajowego oraz wspólnotowego za **nieprawidłowość** na gruncie funkcjonowania Funduszu Spójności w Polsce należy uważać jakiegokolwiek naruszenie przepisów prawa wspólnotowego lub prawa krajowego wynikające z działania lub zaniechania ze strony **podmiotu realizującego projekt** - *economic operator* (wszelkie instytucje/podmioty biorące udział we wdrażaniu projektów Funduszu Spójności: Instytucja Zarządzająca, Instytucja Płatnicza, Instytucje Posredniczące, Podmioty odpowiedzialne za realizację oraz wykonawcy), które naraziło lub mogło narazić na szkodę ogólny budżet Wspólnot lub budżety, jakimi one zarządzają, albo też w związku z nieuzasadnioną pozycją wydatków. Przez **nieprawidłowości** należy rozumieć jakiegokolwiek naruszenie przepisów prawa wspólnotowego wynikające z działania lub zaniechania ze strony podmiotu realizującego projekt (*economic operator*), które spowodowało lub mogło spowodować szkodę w budżecie Wspólnot lub w budżetach, które są zarządzane przez Wspólnoty, albo poprzez zmniejszenie lub utratę przychodów, które pochodzą ze środków własnych pobieranych bezpośrednio w imieniu Wspólnot, albo też w związku z nieuzasadnionym wydatkiem.

5.2. PODMIOTY STWIERDZAJĄCE NIEPRAWIDLOWOSC

Do wykrywania nieprawidłowości powołane są w szczególności instytucje dokonujące kontroli projektów lub systemu zarządzania i kontroli Funduszu Spójności. Jednak w toku prowadzenia czynności innych niż kontrolne przez POZR, IPZ, IP lub IZ może również dojść do identyfikacji nieprawidłowości. Dlatego też niezależnie od źródła informacji o nieprawidłowości powinna zostać zastosowana procedura właściwa dla danego rodzaju nieprawidłowości.

5.3. RODZAJE NIEPRAWIDLOWOSCI

Na potrzeby systemu zarządzania i kontroli Funduszu Spójności nieprawidłowości można podzielić na :

- **nieprawidłowości indywidualne (niesystemowe)** skutkujące nieprawidłowym wydatkowaniem środków;
- **nieprawidłowości indywidualne** nie skutkujące nieprawidłowym wydatkowaniem środków;
- **nieprawidłowości systemowe** skutkujące nieprawidłowym wydatkowaniem środków (za systemowa należy uznać każdą

nieprawidłowość, która wynika z braku lub błędu w systemie zarządzania i kontroli Funduszu Spójności i w związku z tym może mieć miejsce również w przypadku innych projektów)

- **nieprawidłowości systemowe** nie skutkujące nieprawidłowym wydatkowaniem środków.

Ponadto, ze względu na obowiązek przekazywania informacji do Komisji Europejskiej (*European Anti-Fraud Office – OLAF*) nieprawidłowości można podzielić na podlegające i nie podlegające raportowaniu do Komisji.

5.4 SPOSÓB POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU STWIERDZENIA NIEPRAWIDŁOWOŚCI

W każdej instytucji powinny zostać ustanowione procedury wewnętrzne postępowania w przypadku zidentyfikowania nieprawidłowości lub uzasadnionego podejrzenia o wystąpieniu nieprawidłowości, zapewniające niezwłoczne poinformowanie o tym fakcie kierownika jednostki. W zależności od rodzaju nieprawidłowości stosowana jest jedna z poniższych procedur. Za prawidłową kwalifikację nieprawidłowości odpowiedzialny jest kierownik właściwej jednostki zgodnie z wytycznymi Biura MS. W przypadku wątpliwości podmiot ten może się zwrócić do Biura MS z prośbą o pomoc w klasyfikacji.

Postępowanie w przypadku nieprawidłowości indywidualnej nie skutkującej nieprawidłowym wydatkowaniem środków

W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości jednostkowej nie skutkującej nieprawidłowym wydatkowaniem środków kierownik właściwej jednostki po ewentualnej konsultacji z jednostką nadzorującą podejmuje decyzje o sposobie usunięcia nieprawidłowości, o czym informuje jednostkę nadzorującą oraz IZ. Po likwidacji nieprawidłowości informacja o tym fakcie jest przekazywana ponownie do jednostki nadzorującej oraz IZ.

Postępowanie w przypadku nieprawidłowości systemowej nie skutkującej nieprawidłowym wydatkowaniem środków

Postępowanie z nieprawidłowością systemową w zakresie jej usuwania powinno być analogiczne do stosowanego w przypadku nieprawidłowości indywidualnej. Jednak nieprawidłowość systemowa stanowi również podstawę do modyfikacji procedur ogólnych zarządzania i kontroli Funduszu Spójności lub procedur wewnętrznych w danej jednostce. Działania w tym zakresie podejmuje odpowiednio Instytucja Zarządzająca lub kierownik właściwej jednostki. Na podstawie informacji uzyskiwanych z IZ albo formuluje i przekazuje do właściwych jednostek zalecenia mające na celu usunięcie nieprawidłowości albo modyfikuje „Ogólny podręcznik Funduszu Spójności”. IZ monitoruje wdrażanie rekomendacji.

Postępowanie w przypadku nieprawidłowości jednostkowej lub systemowej skutkującej nieprawidłowym wydatkowaniem środków

Nieprawidłowości skutkujące nieprawidłowym wydatkowaniem środków (systemowe

lub jednostkowe) stanowią podstawę do wstrzymania płatności, windykacji kwot nienależnych bądź też podjęcia innych działań mających wpływ na przepływ środków finansowych przez Instytucje Platnicza lub Instytucje Posredniczące. Dodatkowo w przypadku nieprawidłowości systemowych stosowana jest procedura opisana powyżej.

5.5. INFORMOWANIE O NIEPRAWIDŁOWOŚCIACH

Przepływ informacji o nieprawidłowościach pomiędzy instytucjami w Polsce

Informowanie o nieprawidłowościach w Funduszu Spójności powinno się odbywać zgodnie z wytycznymi Biura MS pt. „**System informowania o nieprawidłowościach w zakresie wykorzystania Funduszu Spójności**” (dostępne na stronie internetowej <http://www.cios.gov.pl>).

Informowanie o nieprawidłowościach odbywa się poprzez wypełnienie standardowych formularzy raportów i odpowiednich zbiorczych zestawień nieprawidłowości, oraz przesłanie ww. dokumentów do Biura Międzynarodowych Relacji Skarbowych, jak również poprzez przesyłanie noty o nieprawidłowości zgodnie z art.56 ustawy o Narodowym Planie Rozwoju. Do czasu uruchomienia w systemie SIMIK modułu Nieprawidłowości, który będzie odpowiadał wymogom określonym w *Rozporządzeniu 1831/94*, raporty o nieprawidłowościach powinny być przekazywane w wersji pisemnej oraz elektronicznej (zapis na dyskietce załączonej do wersji pisemnej).

W systemie informowania o nieprawidłowościach będą stosowane następujące raporty i inne dokumenty:

Raporty/inne dokumenty wraz z terminami przekazywania

Rodzaj raportu/dokumentu	Termin	Kto jest odpowiedzialny za przekazanie raportu/dokumentu
Raport bieżący	•niezwłocznie po uzyskaniu informacji lub uzasadnionego podejrzenia o popełnieniu nieprawidłowości	instytucja odpowiedzialna za informowanie do Biura MS (cc: instytucja wyższego szczebla w systemie zarządzania, IP i IZ)
Nota o nieprawidłowości	•niezwłocznie po wykryciu nieprawidłowości	IPZ lub IZ do podsekretarza stanu nadzorującego DFS w Ministerstwie Gospodarki i Pracy oraz do IP i Biura MS.
Miesięczne zestawienie nieprawidłowości	•nie później niż 6-ego dnia każdego miesiąca •nie później niż 8-ego dnia każdego miesiąca •nie później niż 10-ego dnia każdego miesiąca	BK/POZR do IPZ ¹⁵ IPZ, IP do IZ IZ do Biura MS

¹⁵ W sektorze środowiska BK/POZR powinien dostarczyć do NFOSiGW zestawienie miesięczne w terminie do 4-ego dnia każdego miesiąca, zaś NFOSiGW do 6-ego dnia każdego miesiąca do Ministerstwa Środowiska.

Kwartalny raport oraz Kwartalne zestawienie nieprawidlowosci nie podlegajacych raportowaniu	•25 dni kalendarzowych po zakonczeniu kwartalu	BK/POZR do IPZ ¹⁶
	•35 dni kalendarzowych po zakonczeniu kwartalu	IPZ, IP do IZ
	•45 dni kalendarzowych po zakonczeniu kwartalu	IZ do Biura MS

W przypadku otrzymania informacji o nieprawidlowosci lub uzasadnionego podejrzenia o wystapieniu nieprawidlowosci kierownik jednostki (lub inny pracownik zgodnie z procedura wewnetrzna) jest zobowiazany do okreslenia:

- po pierwsze, czy jest to nieprawidlowosc podlegajaca raportowaniu do KE czy nie podlegajaca raportowaniu (jezeli nie podlegajaca, to nalezy umiescic w kwartalnym zestawieniu nieprawidlowosci nie podlegajacych raportowaniu do KE i **nie przysylac innych raportów do Biura MS** w tej sprawie);
- po drugie, czy dana nieprawidlowosc spelnia chociaz jeden z trzech warunków, które implikuja koniecznosc niezwolczego przekazania informacji do Biura Miedzynarodowych Relacji Skarbowych (Biura MS) w Ministerstwie Finansów oraz do wiadomosci instytucji wyzszeo szczebla w systemie zarzadzania, IZ i IP zgodnie ze wzorem raportu biezacego zalaczonego do wytycznych Biura MS;
- po trzecie – jezeli nieprawidlowosc pojawia sie na szczeblu IPZ, IZ lub IP -, czy dana nieprawidlowosc polega na wykorzystaniu przez beneficjenta przekazanych srodków finansowych niezgodnie z ich przeznaczeniem lub umowa o dofinansowanie projektu i w zwiazku z tym wymaga przekazania niezwolcznie informacji zgodnie z art. 56 ustawy o Narodowym Planie Rozwoju

Raport biezacy

Raport biezacy sporzadzany jest niezwolcznie po uzyskaniu informacji:

- wykrycie lub uzasadnione podejrzenie wystapienia oszustwa (dzialania celowe zmierzajace do uzyskania korzysci majatkowych);
- wykrycie lub podejrzenie wystapienia dzialan prowadzacych do zaistnienia nieprawidlowosci, która ma lub moze miec zupełnie nowy, podmiotowi odpowiedzialnemu za informowanie nieznaný wcześniej charakter¹⁷;
- wykrycie lub podejrzenie wystapienia dzialan prowadzacych do zaistnienia nieprawidlowosci, która ma lub moze miec swoje nastepstwa poza terytorium Rzeczpospolitej Polskiej¹⁸.

¹⁶ W sektorze srodowiska BK/POZR powinien dostarczyc do NFOSiGW raport kwartalny/ zestawienie w terminie do 15 dnia kalendarzowego po zakonczeniu kwartalu, zas NFOSiGW do 25-ego dnia kalendarzowego po zakonczeniu kwartalu do Ministerstwa Srodowiska.

¹⁷ Podmiot odpowiedzialny za informowanie informuje w raporcie biezacym o podejrzeniu lub wystapieniu nieprawidlowosci, z która nigdy wcześniej sie nie spotkal w trakcie dotychczasowej dzialalnosci (czyli nie informowal o nich w raportach o nieprawidlowosciach). W przypadku kolejnych nieprawidlowosci **tego samego typu** (zgodnie z zalacznikiem nr 8 do wytycznych Biura MS), informowanie o nich bedzie obywat sie poprzez raporty kwartalne.

¹⁸ Podmiot odpowiedzialny za informowanie powinien okreslic (jezeli jest to mozliwe), czy nieprawidlowosc ma lub moze miec swoje konsekwencje poza terytorium Rzeczpospolitej Polskiej – dotyczy to wylacznie przypadków podmiotów majacych swoje siedziby poza terytorium Polski lub realizowanych projektów transnarodowych.

Raport bieżący jest sporządzany odrębnie dla każdej nieprawidłowości i przesyłany niezwłocznie przez instytucję odpowiedzialną za informowanie do Biura MS z kopią do instytucji wyższego szczebla w systemie zarządzania, IP i IZ zgodnie ze wzorem określonym w wytycznych Biura MS.

Nota o nieprawidłowości

Na podstawie art. 56 ustawy o Narodowym Planie Rozwoju w przypadku stwierdzenia przez **Instytucję Zarządzającą lub Posredniczącą** nieprawidłowości, na skutek przeprowadzonej kontroli lub na podstawie informacji uzyskanych od innego organu kontrolującego, polegającej na wykorzystaniu przez beneficjenta przekazanych środków finansowych niezgodnie z ich przeznaczeniem lub umowa o dofinansowanie projektu, Instytucja Zarządzająca lub Posrednicząca informuje o tym niezwłocznie ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego (właściwego podsekretarza stanu nadzorującego Departament Koordynacji Funduszu Spójności – Ministerstwo Gospodarki i Pracy) oraz ministra właściwego do spraw finansów publicznych (Biuro Międzynarodowych Relacji Skarbowych oraz Departament Instytucji Platniczej w Ministerstwie Finansów) zgodnie ze wzorem noty określonej w wytycznych Biura MS.

Jeżeli w sprawie danej nieprawidłowości został już przekazany raport bieżący, nie ma potrzeby dodatkowego przekazywania noty o nieprawidłowości.

Raport kwartalny

Jeżeli w wyniku przeprowadzonej analizy informacji o nieprawidłowości lub uzasadnionego podejrzenia o wystąpieniu nieprawidłowości kierownik jednostki (lub inny pracownik zgodnie z procedurą wewnętrzną) zdecyduje, iż nie istnieje konieczność wysłania raportu bieżącego lub noty o nieprawidłowości, taka informacja powinna zostać uwzględniona w najbliższym raporcie kwartalnym.

Pierwszy raport o nieprawidłowości w danej sprawie jest raportem z jej wykrycia. W każdym kolejnym raporcie kwartalnym powinny zostać zawarte informacje o podjętych działaniach prowadzących do usunięcia nieprawidłowości, w nawiązaniu do poprzednich raportów. Raport kwartalny stanowi bowiem pełną informację o nieprawidłowości od momentu jej wykrycia do końca okresu sprawozdawczego (koniec kwartału).

IZ w ciągu 45 dni od zakończenia kwartału przekazuje do Biura MS kwortalne raporty o nieprawidłowościach. Przepływ informacji w obydwu sektorach od POZR do IZ został opisany w ww. tabeli *Raporty/inne dokumenty wraz z terminami przekazywania*. Instytucje przekazują raporty zgodnie ze wzorem określonym w wytycznych Biura MS. W przypadku nieprawidłowości już wcześniej przekazywanych do Biura MS, raport kwartalny zawiera również informacje o działaniach podjętych od momentu wykrycia nieprawidłowości przez instytucję odpowiedzialną.

Jeżeli w danym kwartale nie ma nieprawidłowości, o których należy poinformować Biuro MS (czyli nie ma, ani nowych nieprawidłowości, ani nie ma nieprawidłowości „nie zakończonych”) informacja o braku raportów kwartalnych jest przesyłana od POZR/ BK przez kolejne szczeble zarządzania aż do Biura MS (w kopii do Instytucji Platniczej) w terminach określonych dla raportów kwartalnych.

W sytuacji gdy IZ i/lub IP wysyłają pierwszy raport o nieprawidłowości lub umieszczają po raz pierwszy nieprawidłowość w kwartalnym zestawieniu informacji nie podlegających raportowaniu, a dotyczy on nieprawidłowości, która miała miejsce w IPZ lub POZR/ BK i co do której odpowiednio IPZ lub POZR/ BK nie zgłaszają zastrzeżeń, kolejne zestawienia kwartalne i miesięczne oraz raporty kwartalne w sprawie tej nieprawidłowości powinny być sporządzane przez właściwy IPZ lub POZR/ BK.

W każdej jednostce powinna zostać wyznaczona osoba, która będzie koordynowała przygotowanie raportów i zestawień oraz będzie posiadała informacje o wszystkich nieprawidłowościach w danej jednostce.

Zestawienia nieprawidłowości

W celu agregacji wykrytych nieprawidłowości oraz zapewnienia Biuru MS aktualnych informacji o wszystkich nieprawidłowościach w systemie Funduszu Spójności są stosowane dwa rodzaje zbiorczych zestawień nieprawidłowości:

- **Miesięczne zestawienie nieprawidłowości** – informujące o postępach działań prowadzących do usunięcia nieprawidłowości. Terminy przekazywania zestawień od POZR przez kolejne szczeble zarządzania zostały opisane w ww. tabeli Raporty/inne dokumenty wraz z terminami przekazywania. Zestawienia są przekazywane zgodnie ze wzorem określonym w wytycznych Biura MS.
- **Kwartalne zestawienie nieprawidłowości nie podlegających raportowaniu** – informujące o wszystkich nieprawidłowościach, odnośnie których nie istnieje wymóg informowania Komisji. Zestawienie jest przesyłane zgodnie ze wzorem określonym w wytycznych Biura MS razem z raportami kwartalnymi lub informacja o braku raportów kwartalnych.

5.6. PRZEKAZYWANIE INFORMACJI O NIEPRAWIDLOWOSCIACH DO KOMISJI EUROPEJSKIEJ

Przekazywanie informacji o nieprawidłowościach przez GIKS (Biuro MS) do KE

Zasadniczo informacje o nieprawidłowościach niezbędne do sporządzenia właściwych raportów kierowanych w tej sprawie do Komisji Europejskiej pozyskiwane są przez Generalnego Inspektora Kontroli Skarbowej (Biuro Międzynarodowych Relacji Skarbowych) z:

- urzędów kontroli skarbowej, w formie, zakresie i terminie ustalonym przez Generalnego Inspektora Kontroli Skarbowej, w drodze wewnętrznych wytycznych (instrukcji);
- raportów o nieprawidłowościach bieżących i kwartalnych.

Uzyskiwane z systemu SIMIK lub od Instytucji Zarządzającej informacje, w każdej chwili mogą być uzupełnione przez Generalnego Inspektora Kontroli Skarbowej, w trybie ustawy o kontroli skarbowej oraz rozporządzenia w sprawie Pełnomocnika Rządu do Spraw Zwalczania Nieprawidłowości Finansowych na szkodę budżetu Rzeczypospolitej Polskiej lub budżetu Unii Europejskiej.

Generalny Inspektor Kontroli Skarbowej odpowiada w szczególności za:

- informowanie Komisji Europejskiej o wykrytych nieprawidłowościach, będących przedmiotem wstępnego postępowania administracyjnego lub sądowego (względnie przekazywanie informacji o ich nie stwierdzeniu), w ciągu dwóch miesięcy od zakończenia każdego kwartału (raporty kwartalne);
- bezzwłoczne powiadamianie Komisji Europejskiej oraz, w razie potrzeby, pozostałych zainteresowanych państw członkowskich, o wszelkich nadużyciach, które zostały wykryte lub których istnienie się podejrzewa, gdy istnieje obawa, że mogą one spowodować skutki poza terytorium danego państwa lub gdy wskazują one na okoliczność, że zastosowano nowe praktyki popełniania nadużycia (raporty bieżące);
- informowanie Komisji Europejskiej o postępowaniach wszczętych w konsekwencji wcześniej zgłoszonych nadużyć i ich rezultatach; przedstawianie Komisji Europejskiej decyzji administracyjnych lub sądowych dotyczących zakończenia postępowan administracyjnych lub sądowych, albo ich głównych punktów; w ciągu dwóch miesięcy od zakończenia każdego kwartału (raporty kwartalne);
- przedkładanie Komisji Europejskiej raportów o kwotach niemożliwych do odzyskania, wraz z informacją o przyczynach nie odzyskania kwot (specjalny raport zgodnie z art.5 ust.2 rozporządzenia 1831/94).
- Kopie kierowanych do Komisji Europejskiej informacji o stwierdzonych nieprawidłowościach, przekazywane są do Instytucji Płatniczej, Instytucji Zarządzającej oraz Biura Certyfikacji i Poswiadczeń Środków z UE.

5.7. ODZYSKIWANIE KWOT NIEPRAWIDŁOWO WYDATKOWANYCH

Za odzyskiwanie kwot niewłaściwie wydatkowanych jest odpowiedzialna Instytucja Platnicza, która zleci wykonywanie zadań w tym zakresie Ministerstwu Środowiska poprzez odpowiednie zapisy w umowach finansowania.

Uwzględniając tryb przekazywania środków w Funduszu Spójności pomiędzy kolejnymi instytucjami – od Instytucji Platniczej do POZR – oparty o umowy (porozumienia) cywilno-prawne, istnieje konieczność precyzyjnego określenia w zapisach umów finansowania oraz umów o dofinansowanie obowiązków stron zapewniających m.in. windykację środków wydatkowanych niewłaściwie. W celu przedstawienia istniejących możliwości zabezpieczenia zwrotności wydatkowanych środków oraz rekomendowania preferowanych rozwiązań Międzyresortowa Grupa Robocza do spraw przeciwdziałania nieprawidłowościom w zakresie wykorzystania środków unijnych opracowała dokument o charakterze instrukcyjnym pt. **„Prawne zabezpieczenia zwrotności nieprawidłowo wydatkowanych środków”**, który powinien zostać wykorzystany przy opracowywaniu zapisów właściwych porozumień/umów na podstawie, których będą przekazywane środki Funduszu Spójności.

Zadanie zwrotu kwoty niewłaściwie wydatkowanej

W związku ze stwierdzoną nieprawidłowością właściwa instytucja będąca stroną umowy zawartej z POZR, czyli NFOSiGW) żąda od POZR zwrotu przekazanych mu środków, w odpowiedniej dla danej sprawy wysokości i terminie, wraz z wymaganymi odsetkami.

W przypadku, gdy beneficjent nie dokona zwrotu zadanej kwoty wraz z odsetkami, a będzie możliwe jej odzyskanie, w całości lub w części, poprzez odpowiednie zmniejszenie refundacji kolejnych wydatków przedstawionych przez beneficjenta, Instytucja Platnicza dokona takiej czynności, o czym beneficjent zostanie poinformowany.

Podstawa do zadania przez NFOSiGW zwrotu kwot wypłaconych w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości lub dokonania kompensacji tych kwot z kolejnych wydatków POZR (w tym również, w danych przypadkach, nie dotyczących operacji, w której wystąpiła nieprawidłowość) są odpowiednie zobowiązania umowne, gwarantujące jej prawo do tego rodzaju działania, zawarte w odpowiednim porozumieniu.

Postępowanie w przypadku nieskuteczności zadania zwrotu

Jeżeli POZR nie dokonuje zwrotu zadanej kwoty w wymaganym terminie lub nie zostaje ona w tym samym okresie odzyskana poprzez odpowiednie zmniejszenie refundacji kolejnych wydatków, NFOSiGW wykorzystuje zabezpieczenia zwrotności nieprawidłowo wydatkowanych środków zawarte w porozumieniu. Jeżeli to również nie przynosi rezultatu, występuje do Sadu z powództwem cywilnym, chyba że uzna to za niezasadne, gdyż:

- wartość długu jest znikoma,
- posiada uzasadnioną pewność, że POZR zwróci zadane kwoty lub też, że w przyszłości będzie możliwe ich odzyskanie poprzez zmniejszenie refundacji kolejnych wydatków, przy jednoczesnej możliwości dokonania odpowiedniego zabezpieczenia na majątku dłużnika,
- zachodzą inne okoliczności uzasadniające czasowe odstąpienie od powództwa,
- zachodzą inne okoliczności uzasadniające ostateczne odstąpienie od powództwa.

W przypadku, jeżeli zostanie podjęta ostateczna decyzja o zaniechaniu windykacji kwoty należnej, Instytucja Zarządzająca poinformuje Biuro Międzynarodowych Relacji Skarbowych o nieodzyskanej kwocie oraz wskaże budżet (Unii Europejskiej bądź krajowy), który powinien zostać obciążony nieodzyskana kwota wraz z uzasadnieniem takiej decyzji. Generalny Inspektor Kontroli Skarbowej informuje niezwłocznie, w specjalnym raporcie, o którym mowa w art. 5.2 rozporządzenia Komisji (WE) nr 1831/1994, Komisje Europejska.

Postępowanie zmierzające do odzyskania kwot utraconych jest jednak kontynuowane, jeżeli zażąda tego Komisja Europejska.

Zwrot kwot odzyskanych do Komisji Europejskiej

Środki odzyskane w związku z anulowaniem całości lub części pomocy, wraz z uzyskanymi odsetkami, zwracane są przez Instytucje Płatniczą do Komisji Europejskiej, na zasadach określonych w art. 7 rozporządzenia Rady (WE) 1386/2002, tj. poprzez ich potrącenie z kolejnej deklaracji wydatków oraz uwzględnieniu we wniosku o płatność lub, jeżeli nie jest to możliwe, poprzez ich bezpośredni zwrot.

5.8. KOREKTY FINANSOWE POMOCY FINANSOWANEJ Z FUNDUSZU SPÓJNOSCI

Tam, gdzie Komisja Europejska uzna, iż nieprawidłowość nie została skorygowana lub stwierdzi, iż całość lub część przedsięwzięcia nie uzasadnia – w części lub w całości – wysokości pomocy przyznanej na jej realizację, Komisja przeprowadzi odpowiednią analizę danego przypadku, zwracając się do kontroli skarbowej i do Ministerstwa Finansów o dostarczenie w oznaczonym czasie stosownych uwag. Po dokonaniu takiej analizy, w przypadku jeśli nie podjęte zostaną odpowiednie środki zaradcze w przedmiotowej sprawie, Komisja biorąc pod uwagę rodzaj zaistniałej nieprawidłowości oraz zakres stwierdzonych zaniedbań w mechanizmie zarządzania i kontroli, może:

- **obniżyć wysokość lub anulować jakiegokolwiek płatności zaliczkowe;**
- **anulować całość lub część pomocy przyznanej na realizację danego przedsięwzięcia.**

Jeśli Ministerstwo Finansów uzna, że wykryta nieprawidłowość jest razacym naruszeniem postanowień Umowy Finansowania może, przed podjęciem przez Komisję ostatecznej decyzji, dokonać zwrotu konkretnej kwoty na odpowiedni Rachunek w Instytucji Płatniczej dla Funduszu Spójności lub zablokować tymczasowo karte wzorów podpisów Rachunku Bieżącego dla Funduszu Spójności, uniemożliwiając przekazywanie środków Funduszu Spójności na rachunek projektu. Nieprawidłowości wykryte w trakcie kontroli zgłaszane są również przez organy kontrolne.

W przypadku zawieszenia przez Komisję Europejską płatności okresowych lub decyzji Komisji o dokonaniu korekty finansowej, stosownie do art. H Załącznika II do rozporządzenia Rady (WE) 1164/94 i przedstawieniu przez nią odpowiednich uwag i wniosków dotyczących przyczyn zawieszenia płatności oraz niezbędnych korekt finansowych, Ministerstwo Środowiska:

- stosuje się do uwag i wniosków Komisji Europejskiej oraz dokonuje niezbędnych korekt lub:
- przedstawia Ministerstwu Gospodarki i Pracy (w kopii Ministerstwu Finansów) zastrzeżenia do podjętej przez Komisję Europejską decyzji. Po uzgodnieniu spójnego stanowiska strony polskiej, Ministerstwo Gospodarki i Pracy występuje do Komisji Europejskiej o zorganizowanie spotkania, mającego na celu osiągnięcie porozumienia.

6. SYSTEM INFORMATYCZNY MONITOROWANIA I KONTROLI FINANSOWEJ FUNDUSZY STRUKTURALNYCH I FUNDUSZU SPÓJNOSCI W POLSCE – SIMIK

Podstawowym narzędziem służącym do monitorowania i kontroli projektów finansowanych Funduszu Spójności w Polsce jest System Informatyczny SIMIK (System Informatyczny Monitoringu i Kontroli Finansowej) moduł Fundusz Spójności.

W zakres SIMIK wchodzi wszystkie projekty, które zostały wysłane do Komisji Europejskiej.

Instytucja Zarządzająca jest odpowiedzialna za wprowadzanie podstawowych zawartych we Wniosku i Decyzji KE informacji dotyczących poszczególnych projektów do systemu SIMIK. Umożliwia to odpowiednim instytucjom zarządzanie finansowe, monitorowanie, kontrole i ewaluacje poprzez dostarczanie/generowanie informacji niezbędnych dla potrzeb oceny projektów współfinansowanych ze środków Funduszu Spójności. Do **celów systemu** informatycznego SIMIK należą m.in.:

- **monitorowanie i zarządzanie projektami, od momentu złożenia wniosku, poprzez kolejne etapy, aż do jego zakończenia.**
- **zapewnienie właściwego, skutecznego i przejrzystego zarządzania środkami Funduszu Spójności,**
- **monitorowanie wskaźników finansowych i efektów zadań realizowanych w ramach Podstaw Wsparcia Wspólnoty,**
- **zapewnienie wymaganej sprawozdawczości dla Komisji Europejskiej z wdrażania projektów.**

Podstawy funkcjonowania systemu określone są przez:

- przepisy prawne Unii Europejskiej dotyczące wdrażania Funduszu Spójności zwłaszcza w zakresie elektronicznej transmisji danych do Komisji Europejskiej i elektronicznej archiwizacji danych dotyczących wspieranych projektów,
- przepisy prawa polskiego, które pośrednio lub bezpośrednio regulują funkcjonowanie poszczególnych elementów systemu polityki spójności w Polsce.

Podstawowymi wymogami stawianymi przed systemem informatycznym SIMIK jest **bezpieczeństwo danych oraz zasada wprowadzania do niego danych w miejscu ich powstawania**. Bezpośrednimi użytkownikami systemu SIMIK w zakresie Funduszu Spójności będą Instytucja Płatnicza, Instytucja Zarządzająca, Instytucja Posredniczące, Instytucja Wdrażająca, inne jednostki monitorujaco-kontrolne i UKSy. W sektorze środowiska, podmioty odpowiedzialne za realizację nie mają bezpośredniego dostępu do SIMIK. Przekazywane przez te podmioty dane, w miarę możliwości także w formie elektronicznej, są wprowadzane do systemu przez

NFOSiGW. Wszystkie te instytucje odpowiedzialne sa za terminowe wprowadzenie do systemu odpowiednich danych.

W systemie SIMIK ewidencjonowane beda w szczegolnosc:

- **podstawowe dane dotyczace projektów zawarte we Wniosku o dofinansowanie z Funduszu Spójności i Decyzji Komisji Europejskiej,**
- **dane dotyczace kontraktów,**
- **dane dotyczace procedury zamówien publicznych,**
- **harmonogramy rzeczowo-finansowe,**
- **listy wskaźników wraz z aktualizowanymi na bieżąco wartościami,**
- **dane dotyczace faktur,**
- **dane dotyczace przeprowadzonych kontroli i wykrytych nieprawidlowosci,**
- **dane dotyczace podjętych dzialan informacyjnych i promocyjnych.**

Uzytkownicy systemu SIMIK o ile to mozliwe wykonuja swoje funkcje korzystajac z danych i narzedzi dostepnych w systemie SIMIK. Koncowi odbiorcy przygotowuja i przekazuja dane do wprowadzenia do systemu w odpowiednim formacie (XML). Ministerstwo Finansów pelni funkcje administratora systemu, w szczegolnosc prowadzi scentralizowany slownik definicji wskaźników monitorowania.